พระถาวโร หลวงปู่บุดดา

วัดกลางชูศรีเจริญสุข อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

พระครูสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่)

วัดปาลิไลยวัน (วัดเขาฉลาก) อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์

วัดทุ่งสามัคคีธรรม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

อนุสรณ์พิพิธภัณฑ์ฉันทกรานุสรณ์ วัดป่าอัมพโรปัญญาวนาราม ในพระสังฆราชูปถัมภ์
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
๙๙๙ หมู่ ๙ บ้านหนองกลางดอน ตำบลคลองกิ่ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

พระถาวโร หลวงปู่บุดดา ◆ พระครูสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่) ◆ พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์
อนุสรณ์พิพิธภัณฑ์ฉันทกรานุสรณ์

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา

พระถาวโร หลวงปู่บุดดา

วัดกลางชูศรีเจริญสุข อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

พระครูวิสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่)

วัดปาลิไลยวัน (วัดเขาฉลาก) อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์

วัดทุ่งสามัคคีธรรม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

อนุสรณ์พิพิธภัณฑ์ฉันทกรานุสรณ์

วัดป่าอัมพโรปัญญาวนาราม ในพระสังฆราชูปถัมภ์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา

พระถาวโร หลวงปู่บุดดา ◆ พระครูวิสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่)

พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์

เลขมาตรฐานหนังสือ : ๙๗๘-๖๑๖-๔๔๕-๖๓๓-๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : พฤศจิกายน ๒๕๖๐

จำนวนพิมพ์ : ๕,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย : มูลนิธิพุทธสมุนไพรคู่แผ่นดินไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สงวนลิขสิทธิ์ : ห้ามคัดลอก ตัดตอน เปลี่ยนแปลง แก้ไข ปรับปรุง ข้อความใดๆ ทั้งสิ้น หรือนำไปพิมพ์จำหน่าย หากท่านใดประสงค์จะพิมพ์เพื่อให้เป็นธรรมทาน โปรดติดต่อขออนุญาตจากทางมูลนิธิพุทธสมุนไพรคู่แผ่นดินไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด
๖๑ ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ ซ.เพชรเกษม ๖๙
แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๔-๓๓๕๑-๙ โทรสาร ๐-๒๔๔๔-๐๐๗๘
E-mail: silpasiamprinting@hotmail.com www.silpasiam.com

คำปรารภ

เรื่องการจัดทำหนังสือมรดกธรรมยอดโอวาทคำสอนของสมณะนักปราชญ์วิสุทธิเทวา (พระป่า) จัดทำขึ้น ๓๔ องค์ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ระหว่างปี พุทธศักราช ๒๔๖๐-๒๕๕๔ โอวาทธรรมยอดแห่งคำสอนของวิสุทธิบุคคล ท่านแสดงบริสุทธิ์สมบูรณ์ไม่ว่ายุคใดสมัยใด นำผู้สนใจพยายามตั้งใจปฏิบัติตาม ย่อมก้าวล่วงทุกข์ไปได้สมความปรารถนา คณะปสาทะศรัทธาเห็นควรจัดทำขึ้นสงวนรักษาไว้ เพื่อกุลบุตรสุดท้ายภายหลังที่ พิพิธภัณฑ์ฉันทกรานุสรณ์ วัดป่าอัมพโรปัญญาวนาราม บ้านหนองกลางดอน ตำบลคลองกิ่ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผู้สนใจกรุณาเข้าไปศึกษาได้ตามโอกาส เวลาพอดี

ผู้ฉลาดยึดหลักนักปราชญ์เป็นแบบฉบับพาดำเนินปกครองรักษาตน

คณะปสาทะศรัทธา

ห้ามพิมพ์เพื่อจำหน่าย สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

พระถาวโร หลวงปู่บุดดา

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา พระถาวโร หลวงปู่บุดดา ๑

พระธรร่มเทศนา พระถาวโร หลวงปู่บุดดา ๗

พระครูวิสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่)

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา
พระครูวิสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่) ๗๕

พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์ ๑๔๑

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา

พระถาวโร หลวงปู่บุดดา

พระถาวโร หลวงปู่บุดดา

วัดกลางชูศรีเจริญสุข อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

สังเขปประวัติ

พระถาวโร หลวงปู่บุดดา

นามเดิม บุดดา มงคลทอง

ชาติกำเนิด วันเสาร์ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือนยี่ ปีมะเมีย ตรงกับวันที่ ๕ มกราคม ๒๔๓๗ บิดาชื่อ นายน้อย มารดาชื่อ นางอึ่ง มงคลทอง มีพี่น้องรวมกัน ๗ คน เสียชีวิตหมดแล้ว ยังเหลือที่มีชีวิตอยู่ คือ นายเหลือ น้องคนสุดท้อง (ปัจจุบันอายุ ๙๕ ปี)

ภูมิลำเนา บ้านหนองเกวียนหัก ต.พุคา อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี

การศึกษา ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ เพราะบริเวณใกล้บ้านไม่มีโรงเรียน

อาชีพ ทำนา

รับราชการ ถูกเกณฑ์ทหารเมื่ออายุ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๔๕๘ (ตรงกับรัชกาลที่ ๖) ในกองทัพที่ ๓ ศูนย์การทหารปืนใหญ่ อ.โคกกระเทียม จ.ลพบุรี หลักฐานการเกณฑ์ทหาร รับราชการอยู่ ๒ ปี

อุปสมบท พ้นจากทหารมาช่วยบิดามารดาทำนาอยู่อีก ๔ ปี จึงขอลาอุปสมบท เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๕ ที่วัดเนินยาว ต.โพนทอง อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี มี**พระครูธรรมขันสุนทร** (ม.ร.ว.เอี่ยม) เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูเรือง** เป็นพระกรรมวาจารย์ **เจ้าอธิการไพล** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

แสวงหาโมกขธรรม

อยู่จำพรรษากับพระอุปัชฌาย์ ๑ พรรษา จึงออกจาริกแสวงหาที่วิเวก บำเพ็ญสมณธรรม ธุดงค์ทั่วเมืองไทย เป็นเวลากว่า ๔๐ ปี จนถึงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ จึงได้ย้ายมาพำนักประจำอยู่ที่วัดกลางชูศรีเจริญสุข ต.พักทัน อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี โดยได้รับนิมนต์จากหลวงปู่เย็น ทานรโต

อาพาธ

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ หลวงปู่ได้ร่วมงานทำบุญ ๑๐๐ วัน หลวงพ่อพระราชพรหมยาน (หลวงพ่อฤาษี) วัดท่าซุง อุทัยธานี หลังจากกลับถึงวัดแล้วประมาณตี ๑ หลวงปู่มีอาการป่วยโดยเฉียบพลันเส้นโลหิตในสมองด้านซ้ายอุดตัน เจ้าอาวาสได้นำส่งโรงพยาบาลสิงห์บุรี นพ.วิศิษฐ์ ถนัดสร้าง ได้นำหลวงปู่เข้าเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ที่โรงพยาบาลหมอ-ประเจิด เพื่อตรวจดูระบบสมอง พบว่าสมองซีกซ้ายฝ่อ เส้นโลหิตอุดตัน และปอดอักเสบ หลวงปู่มีอาการหอบมาก ไม่สามารถไอได้เอง เสมหะตกค้างในปอดเป็นจำนวนมาก แพทย์ตัดสินใจใส่ท่อช่วยหายใจทางปาก

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับหลวงปู่เข้าเป็นคนไข้ในพระบรมราชูปถัมภ์ คณะแพทย์สิงห์บุรี จึงได้นำหลวงปู่ส่งโรงพยาบาลศิริราช ณ ห้องไอซียู ตึกสยามินทร์ ชั้น ๖ โดยมี นพ.วัฒนะ ฐิตะดิลก เป็นผู้ติดต่ออำนวยความสะดวก ศ.พญ.นันทา มาระเนตร์ เป็นแพทย์เจ้าของไข้

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ หลวงปู่ได้รับการรักษาที่หออภิบาลการหายใจ (อาร์ซียู) ตึกอัษฎางค์ ชั้น ๒ หลวงปู่อาการดีขึ้นตามลำดับ หายใจได้เอง จึงได้ย้ายไปที่ห้องพิเศษ ตึก ๘๔ ปี ชั้น ๘ ห้อง ๘๐๘ ในวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๖ โดยอยู่ในความดูแลของแพทย์และพยาบาลประจำตึก มีพระอุปัฏฐากอยู่ประจำ ๒ รูป

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ หลวงปู่มีอาการทรุดลง มีอาการหอบและไอ แพทย์ได้นำเสมหะไปเพาะเชื้อ ปรากฏว่าหลวงปู่ติดเชื้ออย่างแรง ๒ ธันวาคม ๒๕๓๖ แพทย์ได้ย้ายหลวงปู่กลับไปที่ห้องอาร์ซียูอีกครั้ง

เนื่องจากหลวงปู่เป็นผู้สูงอายุมาก อาการอาพาธหลายระบบ คือ สมองฝ่อ ไตเสื่อม โรคปอด และระบบหัวใจ อวัยวะต่างๆ เสื่อมตามอายุ แพทย์ได้บำบัดเยียวยารักษาอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำถวายได้

ละสังขาร

เช้าวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๓๗ ท้องฟ้าสลัวดูหม่นหมองเศร้าสร้อย สายตาหลายคู่เมียงมองเข้าไปในห้องอาร์ซียู ที่สังขารของหลวงปู่นอนอยู่ ใจจดจ่ออยู่กับกาลเวลาขณะนั้น ช่วงบ่ายในบรรยากาศขมุกขมัว มีฝนโปรยปรายลงมาบริเวณโรงพยาบาลศิริราช ประหนึ่งน้ำพระพุทธมนต์อันศักดิ์สิทธิ์ ทุกคนขนลุก และแล้วเวลาที่รอคอยก็มาถึง เมื่อเวลา ๑๙.๑๐ น. ๓๔๑ วัน ของการอาพาธยุติลง

(สิริรวมอายุ ๑๐๑ ปี ๗ วัน ๗๓ พรรษา)

พระธรรมเทศนา

พระถาวโร หลวงปู่บุดดา

สนทนาธรรม หมวดของทาน

ถาม : ทานอะไรดีที่สุดครับหลวงปู่

ตอบ : **อภัยทาน ธรรมทาน เหนือทานทั้งปวง อภัยทานถึงนิพพานได้** ไม่ให้อภัยก็ไม่ใช่ลูกพระพุทธเจ้านะซิ พระพุทธเจ้าให้อภัยสัตว์เก่ง ลูกพระพุทธเจ้าเกิดด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา เกิดแล้วไม่ต้องตายเป็นทุกข์ ตายแล้วไม่ต้องเกิดเป็นทุกข์ ขอทุกข์อันนี้อย่าได้ติดตาม อย่าได้ตามมาในตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ขอให้พ้นไป ให้มีความสุข เพราะความสงัด สุขเพราะไม่เบียดเบียน สุขเพราะปราศจากราคะ ก้าวล่วงข้ามกามเสียได้ สุขอย่างยอด คือ การนำความถือตัวออกเสีย

ทานบารมี นำไปสู่ความสุขได้ เจริญทานบารมีไว้ให้ดี วิริยะนี้เพียรให้พ้นทุกข์ จะไปเกิดภพไหนก็พ้นทุกข์ได้ สร้างบารมีที่กาย วาจา ใจ ให้เต็ม ๓๐ ทัศ บารมีนี้ให้ผลตัวเราเอง พระพุทธเจ้า อดีต อนาคต และปัจจุบัน ก็สร้างบารมีเพื่อตรัสรู้บารมี ๓๐ ทัศนี่เอง

ทานก็ถึงนิพพานได้ ธรรมทาน อภัยทาน เรียกว่าทานภายใน ทานภายในไม่มีข้าศึกศัตรู ไม่มีกาลสมัย เป็นอกาลิโก ภายนอกได้ก็ได้ช้า มีอันตรายเพราะจะหลงจะลืม มีทาน ศีล ภาวนา รักษากาย รักษาจิต เป็นปกติแล้วไปได้เร็ว

ธรรมทาน อภัยทาน อยู่ที่จิต เป็นทานภายในที่สูงสุดเหนือทานภายนอก ทาน ศีล ภาวนาภายนอก ก็ได้แค่โลกีย์ รู้จิตของตน อย่าไปรู้จิตของคนอื่น ภายในมันเกิดดับของมันเอง ไม่มีกิเลส ไม่มีทุกข์ ไม่มีโศก ขันธ์ของกิเลสไม่มี ธาตุของกิเลสไม่มี เรียกว่าเป็นอมตธาตุ

ทานกำจัดความโลภ ศีลกำจัดความโกรธ ภาวนากำจัดความหลง อย่าทิ้ง ทาน ศีล ภาวนา เมื่อเราเจริญมนุษยธรรมได้แล้ว มีสัมมาทิฏฐิในคลองธรรม นั่นแหละ เราจะหลบหลีกจากบาปจากอกุศลได้เข้าไปสู่โลกุตรธรรม สัมมาทิฏฐิ ไปรู้พระอริยเจ้าทั้งหลาย มีพระโสดา พระสกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ นี้เป็นหลักเป็นฐาน ท่านพ้นจากสุขจากทุกข์ไปแล้ว พ้นจากความดีความชั่ว ไปหมดแล้ว

สนทนาธรรม หมวดของศีล

ถาม : เป็นฆราวาสควรปฏิบัติตนรักษาศีลอย่างไรจึงจะได้พ้นทุกข์

ตอบ : **ปฏิบัติตน ประพฤติสัมมาทิฏฐิ สัมมาอาชีวะ ไปได้ทุกวัน** ให้เจริญธรรมะให้มากๆ ทำทุกลมใจ เลิกประพฤติกรรมดำ ประพฤติกรรมขาว

เราต้องมีศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ก็เป็นอรหันต์ได้ ศีลนี้แหละพาให้รู้อริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ให้จิตไปอยู่กับศีล อยู่กับสมาธิ อยู่กับปัญญา

มีสุขก็เพราะศีล มีโภคทรัพย์ก็เพราะศีล ถึงนิพพานสมบัติก็เพราะศีล ไม่เชื่อศีลแล้วจะไปเชื่ออะไรล่ะ ไปเชื่อคนเกิดคนตาย ก็โง่ซิ ฉลาดก็เชื่อศีลซิ ไม่มีใครช่วยเรานะ ไม่มีใครช่วยเราพ้นเกิดพ้นตายได้นะ ถ้าไม่พ้นเกิดพ้นตาย ก็ต้องทุกข์อยู่อย่างนี้แหละ กรรมวิบากวนเวียนอยู่อย่างนี้แหละ จะเอาหรือ ถ้าใจเราทุกข์อยู่ ไม่ใช่ธรรม ใจไม่ทุกข์ เป็นธรรมที่ไม่แปรผัน อยู่กับธรรมะไม่มีใครเกิด ไม่มีใครตาย พ้นเกิดพ้นตายนะซิ

คนมีศีลก็มีคนอาศัย ศีลมีกับใครหอมหวลไปตั้งแต่มนุษยโลก เทวโลก พรหมโลก ทำจิตให้ขาวด้วยกุศล กรรมดำเข้าไม่ได้ สังโยชน์หมด คือ ดับไป สิ้นไปแห่งอาสวะ

เรือคือร่างกาย เจ้าของคือจิต บรรทุกอริยทรัพย์ คือ ทาน ศีล ภาวนา ไปด้วยปัญญา เป็นทรัพย์ภายใน รู้จักใช้ก็เป็นผู้มีปัญญา

จะไปนิพพานรับศีลได้อย่างไร ผู้เทศน์ก็มีศีล ๕ ผู้ฟังก็มีศีล ๕ ก็ไปนิพพานด้วยกันได้ ผู้เทศน์มีศีล ผู้ฟังไม่มีศีลก็ไปไม่ได้ ผู้เทศน์ไม่มีศีล ผู้ฟังมีศีลก็ไปก่อนผู้เทศน์อีก ศีลผู้เทศน์ไม่มี ศีลผู้ฟังก็ไปไม่ได้ ต้องคู่กัน

ธรรมะเกิดในตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา พระโสดาบันมีศีล ๕ พระโสดารู้ทุกข์เห็นทุกข์ พระโสดาพ้นเกิดพ้นตาย เกิดในธรรมอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ พ้นทุกข์ หนังแผ่นเดียวกับจิตดวงเดียวไปนิพพานได้ หนังหลายแผ่นกับจิตหลายจิตไปไม่ได้

ถ้ารู้จักนฤพาน ต้องมีศีลห้าบริสุทธิ์

หลวงปู่บุดดา ถาวโร เทศน์ที่พลังงานปรมาณูฯ

๒ เมษายน ๒๕๓๒

สวัสดีพี่น้องชาวพุทธทั้งหลาย วันนี้เราได้มาระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีทั้งภายนอกและมีทั้งภายใน ภายนอกอยู่กับพระพุทธรูป อยู่กับคัมภีร์ใบลาน เป็นปริยัติ ภายในอยู่กับปฏิบัติ อยู่กับกายและจิตนี้เอง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีสองชั้น ภายนอกชั้นหนึ่ง ภายในอยู่กับกายกับจิตนี้เอง ทีนี้ชาวโลกทั้งหลายเขาถือกฎหมายอาญากันทั่วโลกที่เราอยู่ มนุษยโลกก็ดี สวรรค์เทวโลกก็ดี พรหมโลกก็ดี ถือกฎหมายอาญา ถือศีลห้าด้วยกัน เรียกว่าไม่เบียดเบียนกัน ปาณาติบาตเขาก็เว้นได้ อทินนา กาเม มุสา สุรา เว้นได้ เป็นตัวศีล ถ้ามีศีลแล้ว ก็เข้าหาศาสนาได้ ศาสนาอย่างน้อยๆ ก็เป็นพระโสดา ศีลห้าโลกุตตระ พระอนาคามี ศีลแปดโลกุตตระ พระอรหันต์มีศีลสิบ ศีลสิบเหมือนสามเณร สี่คู่แปดบุคคล นี่ลูกพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อริยมรรคสี่ อริยผล นี่เป็นลูกพระพุทธ ลูกพระธรรม ลูกพระสงฆ์ ลูกของโลกน่ะ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ลูกของเทวธรรมน่ะ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ลูกของพรหมโลกก็เกิด แก่ เจ็บ ตาย ลูกของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ไม่มีทุกข์ ทุกข์เกิดหมดได้ ทุกข์ตายหมดได้ นี่ถ้าเราไม่รู้จักก็ไปไม่ถูก **ถ้ารู้จักนฤพาน ต้องมีศีลห้าบริบูรณ์** เป็นพระโสดาเสียก่อน สกิทาคา อนาคา รวมกัน อริยมรรคสาม อริยผลสาม ตัดสังโยชน์ได้ห้า อนุสัยได้สอง ส่วนอรหัตตมรรค อรหัตตผล ตัดสังโยชน์ได้อีกห้า ตัดอนุสัยได้อีกห้า สิบเจ็ดตัวนี้มันกันไว้ไม่ให้ไปโลกุตตระได้ ตั้งแต่

ดึกดำบรรพ์มาก็มีเท่านั้นแหละ มาปัจจุบันก็มีเท่านั้นแหละ กิเลสสิบเจ็ดตัวนี้เอง มันพาให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย ถ้าตัดเดี๋ยวนี้ได้ เราก็ถึงนิพพานเดี๋ยวนี้แหละ ตัดสังโยชน์สิบละอนุสัยเจ็ดซะเดี๋ยวนี้แหละ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง นี่เขาเป็นนิโรธ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เขาเป็นนิโรธ ดิน น้ำ ไฟ ลม นี่เขาก็เป็นนิโรธ ธรรมดาภายนอกเขาก็เป็นดินก็เป็นรูปน้ำ ไฟ ลม อากาศ รูปห้า ภายในก็มีดิน มีน้ำ มีไฟ มีลม มีอากาศ รูปห้า รูปต่อรูปอาศัยกัน รูปภายนอกอาศัย เดิน ยืน นั่ง นอน อาบน้ำ ห่มผ้า ปฏิสันถาร ถ่ายมูตรถ่ายคูถ ทำงานได้ รูปภายในเขาเอาภายนอกมาห้ามาผสม ทำให้เป็นเครื่องใช้ได้ เป็นพัดลมได้ ปั้นหม้อดินเหนียวให้เป็นหม้อดินเผา ปั้นบาตรดินเหนียวให้เป็นบาตรดินเผาทำได้ ภายในนี่มันฉลาด มันเอาภายนอกมาใช้ได้ เอารถไฟมาใช้ก็ได้ รถยนต์มาใช้ก็ได้ เอาเรือบินมาใช้ได้ คนฉลาดใช้ได้ทุกอย่าง ถ้าคนโง่ไปแบกรถไฟเป็นของตัว แบกรถยนต์เป็นของตัว แบกเรือบินเป็นของตัว พาหลังหักตายเลย เลยไม่รู้เรื่องเลย ไม่รู้คุณค่า ตายเปล่า ผู้ฉลาด ข้าวเจ้าเป็นยา ข้าวเหนียวก็เป็นยา น้ำร้อนเป็นยา น้ำเย็นเป็นยา คนไม่รู้เรื่องน่ะ กินสำมะเลเทเมาก็เมา เมากินเมาอยู่ สูบฝิ่น กินกัญชา เฮโรอีน เมา เมาเกิด เมาแก่ เจ็บ ตาย อยู่นี้เอง อยู่ในโลกนี้เอง **สัตว์โลกน่ะ เกิด แก่ เจ็บ ตาย มันเมา เมาเกิด แก่ เจ็บ ตาย ว่าเป็นของตัว ส่วนพระโสดา ท่านไม่เมาหรอก สกิทาคาก็ไม่เมา อนาคาก็ไม่เมา พระอรหันต์ท่านตัดสังโยชน์สิบ อนุสัยเจ็ด ท่านก็ไปตามพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้**

พี่น้องชาวไทยนี่แต่เดิมเขาไม่เบียดเบียนใคร เขาก็อยู่ตามประเทศไทย เขาไม่เคยเบียดเบียนประเทศใดๆ หมดโลภะ หวงแผ่นดินเขาก็ไม่เอา โลภะเป็นอำนาจของทั่วโลก เขาก็ไม่เอา เขาเอาแค่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของตัวนี้ เอาปู่ ย่า ตา ยาย มารดา บิดา เอาคน ๖ คน นี้ บุพการีซะ ๓ อุปถัมภกซะ ๓ เป็น ๖ บุพการีน่ะ ปู่กับตากับบิดา นี่เป็นชนกกรรม ยายกับย่าแม่นี้เป็นอุปถัมภกกรรม อุ้มท้อง ๑๐ เดือน คนเราเกิดมาดีคนเดียวไม่ได้หรอก ปู่ดีคนเดียวได้ไหม ไม่ได้ ปั้นลูกไม่เป็น ย่าเป็นคนเดียวได้ไหม ไม่ได้ ต้องมีอุปถัมภกกรรม ต้องมีชนกกรรมผู้ให้พืช ปู่กับตากับบิดาผู้ให้พืช ชนกกรรม อุปถัมภกกรรม มีย่ามียายมีมารดานี่แหละ

คน ๖ คนนี่แหละ ปั้นดิน น้ำ ไฟ ลม ภายในได้ อากาศภายในได้ ภายนอกเขามีอยู่แล้ว ไม่ต้องปั้นเขา แผ่นดินภายนอกน่ะ ปัฐวีกสิณเขามีอยู่แล้ว ธาตุน้ำเป็นอาโป ธาตุไฟเป็นเตโช วาโย อาภาโส ดินก็เป็นกสิณ น้ำ ไฟ ลม อากาศ เป็นกสิณของรูป รูปภายนอกห้า รูปภายในห้า อาศัยซึ่งกันและกัน คนเราเกิดมาแต่ไหน ว่างั้นน่ะ มันเผากันมานี่ตั้งห้าพันปีแล้ว ไม่รู้จักจบกัน ก็มาจากปู่กับตากับบิดาซี ย่าซีเป็นอุปถัมภกกรรม ยายซี มารดาซี ถ้าคนหกคนนี่ไม่เป็นบุพการีซะก่อน เป็นบูรพจารย์ซะก่อน ไม่ปั้นน้ำเป็นตัว เราเกิดไม่ได้หรอก ไปเกิดกับช้างมันก็ตรัสรู้ไม่ได้ ต้องเกิดเป็นมนุษยธรรมนี่เอง เกิดกับปู่กับย่ากับตากับยายนี่เอง กับมารดาบิดานี่เอง มาตา บุตโร บุตรและธิดาเป็นที่เจริญของมารดาบิดา บิดามารดาเป็นที่เจริญของบุตรและธิดา นี่แหละมันอยู่อย่างนี้แหละ อยู่ประโยคหกนั่นน่ะ บาลีประโยคหกนั่นน่ะ

ถ้าเราเกิดมายังไม่รู้ว่ามนุษย์มาจากไหน เทวดามาจากไหน พรหมมาจากไหน อรหันต์มาจากไหน คนมืด คนไม่รู้จัก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีทุกเขญาณัง วิญญาณเห็นทุกข์ วิญญาณเห็นสมุทัย วิญญาณเห็นมรรคสัจ วิญญาณเห็นนิโรธสัจ คนเราถ้าเคารพปัจจุบันน่ะ มันเป็นปรมัตถธรรม จิตนี้เป็นธรรม เจตสิกก็เป็นธรรม รูปนี่เป็นธรรม นิพพานธรรม สามสิบหก รวมมาจิเจรุนิ จิตก็เป็นธรรม เจตสิกก็เป็นธรรม รูปเป็นธรรม นิพพานธรรม สามสิบหกมีเท่านี้ คนโง่เรียนแปดหมื่นปีก็ไม่จบ คนฉลาดเรียนวันเดียวจบ จิเจรุนิก็เป็นธรรม เป็นสัตว์ เป็นคน เมื่อไรล่ะ เกิดเป็นทุกข์ ตายเป็นทุกข์ ไปเกิดทำไม ไปตายทำไม จิตถึงธรรมก็พ้นไปแล้ว พ้นเกิด แก่ เจ็บ ตาย เจตสิกเป็นธรรม รูปเป็นธรรม นิพพานธรรม นี่จิเจรุนิละ พ้นจากสัตว์โลก พ้นจากเกิด แก่ เจ็บ ตาย พ้นจากทุกข์ เมื่อธรรมะไม่มีทุกข์ ผู้ไปถึงจิต เจตสิก รูป นิพพาน แล้วจะไปทุกข์ทำไมล่ะ นั่งอยู่นี่นะ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง นี่มันไปล่วงศีลเมื่อไรล่ะ ล่วงกฎหมายอาญาเมื่อไรล่ะ กฎหมายอาญาไม่เบียดเบียนกัน ไม่เฆี่ยนตีกันนี่ สักกายนิโรธมันอยู่นี่ นั่งอยู่นี่ จิตนิโรธมันยังฟังธรรมอยู่นี่ มันไม่ไปคิดทางอื่นน่ะ ถ้าหากว่าไม่มีสักกายนิโรธ จิตนิโรธ เราก็ไม่รู้ว่าศาสนาอยู่ตรงไหน ถ้าหากว่าไม่มีกฎหมายอาญาคุ้มครอง ไม่มีศีลห้าคุ้มครอง คุกบางขวางไม่มีที่อยู่ วัดไม่มีใครบวชแล้ว วัดร้าง บางขวางเจริญคนแน่น กั้นมันไม่อยู่ นี่มันไปแน่นกันอยู่ อบายมุขสี่ อบายภูมิสี่ นรก

เปรต อสุรกาย เดรัจฉานมันเยอะ มนุษยธรรมมีหนึ่ง เทวธรรมก็มีหนึ่ง พรหมธรรมก็มีหนึ่ง โลกุตตรธรรมมีหนึ่ง หนึ่งนิพพานนั่นเอง

เพราะฉะนั้น ขอให้พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายนึกถึงอดีตของเราว่า ถ้าไม่มีปู่มีตามีบิดา มีย่ามียายมีมารดาล่ะ เกิดไม่ได้หรอก มนุษยธรรมเกิดไม่ได้หรอก อยากเห็นนิโรธก็ดูกองทัพด้วย ดูคนประชุมกันด้วยในปัจจุบันนี่ สักกายนิโรธก็คือกายหมวดหนึ่งเนื้อหนัง ขน ผม เล็บ ฟัน หนัง นี่เอง จิตก็ตัวหัวหน้าวิญญาณนั่นเอง ถ้าวิญญาณสังขาร วิญญาณ ไม่มี จิตไปอยู่กับใครล่ะ นามอาศัยนาม รูปอาศัยรูป รูปนอกนี่อาศัยรูปใน เอามาปั้นเป็นหม้อดินเผาได้ บาตรดินเผาได้ เอามาเป็นพัดลมได้ เอามาเป็นไฟประชุมกันเป็นแสงสว่างได้ เอาไปใช้ต้มน้ำร้อนก็ได้ ใช้หุงข้าวก็ได้ เดี๋ยวนี้หุงข้าวไม่ต้องเอาถ่านเอาฟืนหรอก หุงด้วยความร้อนนั่นเอง เอาความร้อนมารวมกันเข้าหุงได้เอง คนสมัยเก่าต้องไปใช้ไฟภายนอก ใส่ฟืนใส่ถ่ายไฟมาจากแสงพระอาทิตย์นี่นี่แหละเดี๋ยวนี้เขาทำได้แล้ว เครื่องโทรทัศน์ก็ทำได้ วิทยุ โทรเลข โทรศัพท์ เขาทำได้หมดแล้ว ส่งกันได้ใต้ดิน บนดิน บนอากาศ ใต้น้ำบนน้ำเขาส่งกันได้ เรานี้มีเครื่องวิทยุภายในด้วย มันจะใช้ถูก มีโทรเลขภายในด้วย มีพระวินัยปิฎกภายในด้วย สุตตันตปิฎกภายในด้วย อภิธรรมปิฎกภายในด้วย ถ้าอยู่กับภายนอกไม่ได้ตรัสรู้หรอก มันอยู่กับใบลานกับกระดาษน่ะ มีภายในนี่ซีมันยังตรัสรู้ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มีอยู่นี่กับรูปนี่จิตเจตสิกรูป นิพพานอยู่กับจิต นี่ต้องให้รู้ให้เห็นเสีย

รัชกาลที่ห้าท่านยังบอกให้กับคำพูดของภาษาไทย รัชกาลที่ห้าท่านยังห้ามพระเณรน่ะ โอ้ พระเจ้าอยู่หัวเสด็จแล้ว โอย! อย่า! ท่านอย่าเรียกอย่างนั้นซี เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินต่างหากล่ะ ไปอยู่หัวพระหัวเณรหรือ พระเณรมีศีลน่ะ นั่น พลเมืองดีเขาเรียกต่างหากล่ะ เขานับถือเขาไว้บนหัวเขาได้ พระเจ้าอยู่หัวน่ะ พลเมืองดีเขาพูดได้ ฆราวาสก็เรียกได้ พระเณรไปเรียกไม่ได้หรอก บวชวันนั้น พ่อแม่ปู่ย่าตายายก็กราบ พระเจ้าแผ่นดินก็กราบ กราบเพราะว่าพระเณรมีศีล จะไปไว้บนหัวบนหางไม่ได้หรอก ต้องเรียกตามทางโลกเขาเรียกพระเจ้าอยู่หัวเขา เขานับถือ พลเมืองดี เขานับถือเขาไว้บนหัวเขา พระเณรน่ะเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินมีมาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว พระเณรต้องพูดคำใหม่ซี อย่าพูดอย่างนั้นซี

มีศีลแล้วนี่ มีศีลห้า ศีลแปด ศีลอุโบสถ ศีลสิบแล้ว ศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดแล้ว ศีลสามร้อยสิบเอ็ดแล้ว นี่ผู้มีศีลเป็นใหญ่กว่าโลก เป็นใหญ่กว่าเทวดาพรหม

ตัวอย่างมารดาบิดาของพระสารีบุตรน่ะ ยังไม่รู้จักศาสนา แต่ลูกชายเป็นอรหันต์ก่อน ลูกสาวเป็นอรหันต์ก่อน ลูกสาวสามคนก็เป็นอรหันต์ แล้วมาเทศน์ให้แม่ฟังไม่ได้ ลูกชายสี่คนก็เป็นอรหันต์แล้ว มาเทศน์ให้แม่ฟังไม่ได้ ต้องมีสารีบุตรองค์เดียว สารีบุตรองค์เดียวแล้วลาพระพุทธเจ้าไป ต้องเอาพระไปห้าร้อย พระน้องสาวสามคน พระน้องชายสี่คน เอาไปหมด พระน้องสาวเฝ้าวัดอยู่ ไปไม่ได้ พระห้าร้อยเอาแต่พระผู้ชายทั้งนั้น นางสารีมีบ้านกว้างขวาง ห้องประสูติพระสารีบุตรน่ะรับได้ตั้งหมื่น หลานวิ่งไปบอกว่า *"คุณยาย หลวงลุงมาแล้ว" "เออ! แก่แล้ว จะมาสึกละมั้ง"* ดีใจน่ะ ไปแล้วก็เทศน์ตั้งแต่พลบค่ำไปจนถึงปัจฉิมยามจวนจะใกล้รุ่งน่ะ เทศน์เรื่องมนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตตรธรรม มาทีแรกก็แสงสว่างของพวกมนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม มาปราบโลกุตตร ปราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เอ! พระภิกษุนี่มีอำนาจมากกว่าเทวดา พรหมรึ โอ้! มีอำนาจซี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี่โลกุตตระ เลยบรรลุพระโสดา ครั้งใกล้รุ่งน่ะ พอรู้จักมนุษยธรรมมี เทวธรรมมี พรหมธรรม โลกุตตรธรรมมีจริงนะ บรรลุเพียงพระโสดา ถอยอยู่เลยลานิพพานเลย พระห้าร้อยก็ขาดไปองค์หนึ่ง ก็นำศพทำตอนหน้าบ้านนางสารีนั่นเอง เอาห่อกระดูกไป พระน้องชายห่ออัฐิไปถวายพระพุทธเจ้า บรรจุไว้เจดีย์เกตุสุวรรณ ใครมาจะได้กราบถึง พระสารีบุตรองค์ปัญญาวิมุตติอยู่ซ้ายขวา เอาพระธาตุไว้นี่พระธาตุ เป็นธาตุบริสุทธิ์ ดิน น้ำ ไฟ ลม ธาตุสิบแปดน่ะ เป็นธาตุพระพุทธเจ้า ธาตุพระอรหันต์น่ะ ไปเองมาเองได้ ไม่มีตัวมีตน กิเลสมารตามไม่ได้ ขันธมารตามไม่ได้ สังขารอภิสังขารตามไม่ได้ เทวบุตรมารตามไม่ได้ มัจจุมารก็ตามไม่ได้ มารห้าตามไม่ได้ มัจจุมารเขาตามได้แต่คนตายหรอก คนเป็นตามไม่ได้ ตามพระโสดา พระสกิทาคา อนาคา ตามพระอรหันต์ตามไม่ได้ ท่านไม่มีรอย ไม่มีเนื้อ ไม่มีหนัง ให้เห็นท่านเป็นธรรมะหมด พระโสดาก็เป็นธรรมะ สกิทาคาก็ธรรมะ อนาคาก็ธรรมะ พระอรหันต์ก็ธรรมะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ก็ธรรมะ ไม่มีตัวมีตนมาสอนพวกชาวโลกอยู่ทุกวัน สอนแต่กายนิโรธ จิตนิโรธ ให้พ้นจากเกิด แก่ เจ็บ ตาย

เพราะฉะนั้น ขอให้พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายกำหนดว่า สักกายนิโรธปัจจุบันมี นี่อดีตน่ะเราแก้ไม่ได้หรอก อนาคตก็แก้ไม่ได้หรอก แก้ได้ปัจจุบันนี่แหละ นี่แต่ก่อนน่ะ อายุอย่างต่ำเจ็ดขวบเป็นเณรอรหันต์ได้ แค่ศีลสิบเท่านั้นแหละ พระโสดาก็เจ็ดขวบ ก็เป็นได้ ถ้าเป็นโสดาโลกุตตระ ศีลก็เป็นโลกุตตระแล้ว สมาธิก็เป็นโลกุตตระ ปัญญาก็ เป็นโลกุตตระ สกิทาคา อนาคา สี่คู่ แปดบุคคล นี่เป็นบุตรตถาคต เป็นบุตรพระพุทธเจ้า ผมสั้นผมยาวเป็นบุตรได้อยู่นั่นแหละ ถึงโสดา สกิทาคา อนาคา แล้วก็เป็นบุตรได้ ถึงอรหันต์แล้วก็เป็นบุตรได้ บุตรคนโต ลูกของโลกเขา เกิด แก่ เจ็บ ตาย มนุษยโลก สวรรค์ เทวโลก พรหมโลก เขาไม่พ้นหรอก เกิดมาแก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์ ถึงพระโสดา สกิทาคา อนาคา อริยมรรคสี่ อริยผลสี่ แล้วพ้นจากเกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่มีทุกข์ ให้ดูจากปัจจุบันนี่ ถามดูซี ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันไม่ตอบหรอก มันเป็น นิโรธแล้วมันไม่มีทุกข์หรอก รูปก็เป็นนิโรธ จิตก็เป็นนิโรธ ถึงนิพพานทันที ถ้าคนโง่ หานิพพานตั้งแปดหมื่นปีก็ไม่พบ คนฉลาดน่ะ พระพุทธเจ้ามาเทศน์กัณฑ์เดียวก็ถึง ก็พระวิสาขาน่ะ ท่านเป็นนักเรียนอยู่ อายุเจ็ดขวบมีบริวารตั้งห้าร้อย พ่อท่านเป็นเศรษฐี ฝ่ายใหญ่ มหาเศรษฐีอยู่กรุงราชคฤห์ แคว้นโกศล มาขอ ขอกับพระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้า พิมพิสารบอกบังคับใครไม่ได้ มาตกลงกันเอง แคว้นโกศลมาตกลงกับพ่อของพระ วิสาขา เป็นเศรษฐีใหญ่ เอาไปไว้แคว้นสาวัตถี ทางโน้นไม่มี มาขอทางกรุงราชคฤห์ไป นี่เหตุผลเป็นอย่างนี้แหละ

ต่อไปข้างหน้าก็ดี อดีตล่วงแล้วก็ดี นอกจากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์แล้ว ไม่มีใครที่ให้ผล มนุษยสมบัติ สวรรคสมบัติ พรหมสมบัติ นฤพานสมบัติ มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่ได้แสดงมาหากายนิโรธ จิตนิโรธ นี่เอง นิโรธไปหาที่อื่นไม่เห็น หรอก หาตามหน้ากระดาษไม่เห็น ต้องหากายเดียวจิตเดียวนี่ ถ้าปัจจุบันนี้เรามีกายเดียว จิตเดียวเป็นนิโรธแล้ว พ้นทุกข์แล้ว คนหลงก็พ้นทุกข์นั่นเอง ถ้าหลงก็เป็นทุกข์ทันที เหมือนกับเราเกิด เราแก่ เจ็บ ตาย ไง เป็นทุกข์ ถ้าไม่หลงสักกายนิโรธ จิตนิโรธนี่ หมดหลง สบายกันทั้งกายทั้งจิต กายนั่งอยู่นี่ก็เป็นนิโรธ จิตรู้เดี๋ยวนี้ก็เป็นนิโรธ แบบนี้ นิโรธปัจจุบัน นิพพานปัจจุบันนะ นิพพานไม่ใช่อดีตอนาคตหรอก นิพพานปัจจุบันนี่เอง กิเลสนิพพานหนีจากไปก่อน ยังเหลือแต่สักกายนิโรธ จิตนิโรธ พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้

เทศน์จิตอยู่ห้าพรรษา พระพุทธศาสนาห้าพันปี ให้พระสงฆ์เทศน์กันเอง ให้อรหันต์มาเป็นผู้นำ นำมนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม ให้ไปรู้อริยสัจสี่ ให้ไปรู้อริยมรรคสี่ อริยผลสี่ เท่านี้แหละ

เมืองไทยนี่คนสอนง่าย ถือกฎหมายอาญามาแล้วตั้งแต่อดีตแล้ว ศีลห้านี่มันก็ถือทั้งในอดีต ทั้งปัจจุบันนี่แหละ มันจะไปนิพพานได้ต้องมีกฎหมายอาญาไม่เบียดเบียนกัน มีศีลห้า เว้นจากปาณาติบาต อทินนา กาเม มุสา สุรา นี่ไม่มีบาปมีกรรมมีเวร ไม่มีเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นนิโรธด้วยกัน ถ้าถึงศีลห้าแล้วก็เป็นนิโรธด้วยกันแหละ ศีลก็เป็นนิโรธ สมาธินิโรธ ปัญญานิโรธ นี่ ฝากไว้กับพี่น้องชาวพุทธทั้งหลายให้ถือปัจจุบันนี่แหละ สักกายนิโรธอยู่นี่ จิตนิโรธอยู่นี่ โรงเรียนของเราก็อยู่อายตนะหก ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ภายในหก ภายนอกหก เราเรียนทุกวันภายนอกน่ะเรียนรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กระทบกันเป็นนิโรธทั้งนั้นนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ภายในเป็นนิโรธ ภายนอกก็เป็นนิโรธด้วย นี่มันจะมองไปไหนมีนิโรธ ได้ยินเสียงอะไรเป็นนิโรธ ดมกลิ่น ลิ้มรส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ หกอย่างนี้ ภายนอกก็นิโรธ ภายในก็นิโรธ จะไปไหนไม่มีบาปมีกรรมมีเวรกับใครได้ ขอฝากไว้กับพี่น้องชาวพุทธให้พ้นทุกข์กันแต่วันนี้ไปนะ

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

สนทนาธรรม
หมวดทำสมาธิ-ภาวนา

ถาม : หลวงปู่ครับ การทำสมาธิภาวนาทำวิธีไหนครับ

ตอบ : **การทำสมาธิที่แท้จริง ต้องอยู่อิริยาบถนั่ง นอน ยืน เดิน กินอาหาร ถ่ายมูตร ถ่ายคูถ ทุกลมหายใจเข้า–ออก เป็นอารมณ์ในปัจจุบัน**

อดีตที่ผ่านมาเราทำไม่ได้ เพราะไม่มีวิชาไปรู้ไปเห็น เรียนรู้ รูป รส กลิ่น เสียง เรียนทุกวันก็ไม่หายหลง หายลืม มันเลยธรรมะไปหมด ภูเขามันจมน้ำอยู่ เมื่อน้ำแห้ง ภูเขาก็จะผุดขึ้นเวียนไปเวียนมาอยู่อย่างนั้นเอง เราเกิดทีไร มาเกิดกับผู้หญิงทุกที เราไม่ประมาทพวกผู้หญิง ผู้หญิงมาเกะกะ เราก็ไม่เอา เพราะแม่เราก็เป็นผู้หญิง พวกผู้ชายมาชวนปล้นสดมภ์ เราก็ไม่เอา เพราะพ่อเราก็เป็นผู้ชาย

เดิน ยืน นั่ง นอน พิจารณาทุกอิริยาบถทั้ง ๔ อย่าให้ขาด ตลอดถึงปัจจัย ๔ ทุกสิ่งทุกประการ ไม่ว่าสัตว์ บุคคล ล้วนเป็นธาตุ ผู้ปฏิบัติควรพิจารณาเนืองๆ เพ่งบริกรรมอยู่ที่ตัวเราเสมอทุกลมหายใจเข้าออก

คำสอนของพระพุทธเจ้านี่จริงอยู่ทุกเมื่อที่ใจของเรา มีสติมั่นคงตั้งมั่น สัมปชัญญะ ความรู้ตัว นึกถึงกาย เวทนา จิต ธรรม มีอยู่ที่ตัวเรา ไม่ต้องไปถามผู้อื่น ทำเหตุอย่างนี้ติดต่อกันถึง ๔ พรรษา จึงได้รู้แจ้งชัดในศีล สมาธิ

ปัญญา ว่ามีอยู่ที่เราทุกเมื่อ ผู้ปฏิบัติทำเหตุอย่างนี้ให้ติดต่อกันแล้ว คงได้รับผลเหมือนกัน (หลวงปู่ได้เล่าถึงการปฏิบัติของตัวท่านเอง)

กำหนดดูปัจจุบันของเรา ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันไม่มีนิโรธ ถ้าหลายแผ่นเป็นสมุทัย หนังแผ่นเดียวนั่งทับอยู่นี่เป็นนิโรธ เมื่อกายนิโรธ จิตนิโรธแล้วก็ไม่ได้กลับคืนมาเป็นมนุษยโลก สวรรค์ เทวโลก อีก เรียกว่า ดับทั้งหมด เกิด แก่ เจ็บ ตาย หมดโลภะ โทสะ โมหะ เป็นคนไม่หลงไม่ลืม เราจะได้พบพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์

คนทั้งหลายไม่เห็นไม่รู้ เรียนปริยัติ มีแต่ชื่อพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธ พระอรหันต์ อนาคามี สกิทาคามี พระโสดาบัน รู้ชื่อได้ มุนีทั้ง ๖ นี้เป็นโลกุตตระ ไม่ทำบาป กาย วาจา ใจ พ้นจากอิตถีภาวะ ปุริสภาวะ มีแต่รูปธรรม นามธรรม

ในอดีตที่เราเคยผ่านมา เราจมอยู่ในครรภ์มารดา จมมูตรจมคูถอยู่ตั้ง ๑๐ เดือน ทนทุกขเวทนาอย่างสาหัสทั้งกลางวันและกลางคืน เมื่อมารดายืน เดิน นั่ง นอน เวลารับประทานอาหารถูกเผ็ด เค็ม ร้อน มีความเกิดดับอยู่นับชาติไม่ถ้วน เมื่อคลอดออกมาแล้ว เสวยวิบากอยู่เนืองนิตย์ พร้อมไปด้วยราคะ โทสะ โมหะ เต็มไปด้วยอกุศลทางกาย วาจา ใจ จิตเศร้าหมองพร้อมไปด้วยอบายภูมิ ๔ คือ นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน

ผู้ปฏิบัติเห็นโทษของตนเป็นอย่างนี้ จะเป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน ก็ตาม อบายภูมิทั้ง ๔ มีอยู่ในกาย วาจา ใจ เสวยทุกข์ทางภายในและภายนอก ภายในทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ได้เห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส สัมผัสกาย ธรรมารมณ์ เมื่อมากระทบ เกิดความรู้ทางดีแลชั่ว จึงได้ยินดียินร้าย เกิดจิตเศร้าหมองเป็นทุกข์ไปตามอารมณ์ ไม่รู้เท่าจึงได้ตกอบายภูมิ

ผู้ปฏิบัติจะพ้นได้ ต้องสำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของตน อย่าให้ยินดียินร้าย และมั่นคงในศีล ๕ แลกรรมบถ ๑๐ ละเว้นกายกรรม วจีกรรม

มโนกรรม มีสติความระลึกได้ สัมปชัญญะความรู้ตัว เห็นโทษในอดีตที่ล่วงมา บุคคลผู้เห็นโทษของตนแล้วไม่ทำต่อไป ก็ไม่ทุกข์ฉันนั้น

พระอรหันต์ไม่เลือกหน้าเลือกตาใคร ผมสั้น ผมยาว ผมดำ ผมขาว ผมโกน เป็นหญิงเป็นชาย ถ้ามีศีลก็ไปนิพพานได้ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีลอุโบสถ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ศีล ๓๓๑ **ไปนิพพานได้ ต้องตัดราคะ โทสะ โมหะ ออกให้หมด เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์ เลิก เกิด แก่ เจ็บ ตาย เสีย**

สนทนาธรรมกับพระภิกษุ

หลวงปู่ บวชก็ตาย สึกก็ตาย อยู่ก็ตาย ไม่อยู่ก็ตาย เศรษฐีก็ตาย ยาจกก็ตาย ขอตายอย่างผู้มีศีลประเสริฐกว่า การไม่ตายจากอาสวะกิเลส หมดคุณค่าของการเป็นพระ

ตายกับไม่ตายขณะจิตเดียวกัน มิจฉาทิฏฐิ สัมมาทิฏฐิ ขณะจิตเดียวกัน ถูกกับผิดก็ขณะจิตเดียวกันนั่นแหละ **"จิต"** เป็นแผ่นดินรองรับธรรมทั้งสอง

ปริยัติธรรม ปฏิบัติธรรม ปฏิเวธธรรม มีอยู่ที่ปัจจุบันธรรม อย่าเอาอดีตเอาอนาคต มาค้านตัวเองให้มันยุ่งเลย เอาแค่ปัจจุบัน เอาแค่ปัจจุบัน

คนเราเขาไม่รู้ว่าพระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหน จะไปเอารูปธรรม (ยิ้มๆ) อยู่ที่พระธรรมต่างหากเล่า

ปัจฉิมโอวาท

ให้ภิกษุปฏิบัติบูชานั้นแหละถูกต้องดีแล้ว
พระพุทธเจ้าตรัสว่า
ภิกษุทั้งหลาย เธอจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม
และจงยังประโยชน์สองให้สมบูรณ์ ทั้งพระเสขะและพระอเสขะ
และผู้ใหม่ ให้เอาอย่าง

* * * * * * * *

ปัจฉิมสาวก

ปฏิบัติบูชาคุณพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์
ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในวันที่บวชนั้นนั่นเอง
แล้วก็รักษาธรรมวินัยมี **"สติ"**
เที่ยวไปโดยความไม่ประมาทเถิด นั่นแหละปฏิบัติบูชา

* * * * * * * *

ให้รู้จักเทศน์ รู้จักวาง สอนเขาไปแล้ว
เขาไม่เอา จะไปทำอย่างไรได้
พระธรรมสอนได้เฉพาะผู้ที่เขาจะเอาต่างหากเล่า
คนไม่เอา สอนเขาได้หรือ ?

พระภิกษุถามถึงการอาพาธของหลวงปู่

หลวงปู่ *อาพาธ มันก็อยู่ที่ขน ผม เล็บ ฟัน หนัง นี่ไม่อาพาธ มันก็อยู่ที่ขน ผม เล็บ ฟัน หนัง นี่ มันไม่ได้อยู่ที่ไหนหรอก อยู่ที่หนังนี่*

เวทนาของขันธ์ของรูปมีอยู่ เมื่อมีเวทนาแล้ว มันไม่ไปเจ็บป่วยกับมันก็ใช้ได้ มันชาอยู่แค่สองขาเท่านี้ แล้วท่านก็ชี้ไปที่ขาของพระคุณท่านเอง แล้วบอกว่า มันชา ไฟมันวิ่งไปไม่ถึง

*เวทนามันเป็น **"พื้น"** ของสภาวะ กาย เวทนา จิต ธรรม มีอยู่ตลอด แต่ไม่มีอนุสัยและอวิชชา **"จิต"** นั้น เป็นพื้นของสภาวะ*

มีหนังแผ่นเดียว มีจิตดวงเดียวเท่านั้น ยาเรือไว้ใช้ ยาข้าวเหนียว ยาข้าวจ้าว ยาไว้ก่อน

กายเป็นปรมัตถ์ เวทนาเป็นปรมัตถ์ จิตเป็นปรมัตถ์ ธรรมเป็นปรมัตถ์ จิตเป็นปรมัตถ์ เจตสิกเป็นปรมัตถ์ รูปเป็นปรมัตถ์ พระนิพพานเป็นปรมัตถ์

ขันธ์เปล่า ขันธ์มันว่างจากกิเลส มันหมดอนุสัย หมดสังโยชน์ สังโยชน์ดับหมด มันไม่มีตัว ไม่มีตน และสักกายทิฏฐิไม่มี ตัวนิโรธมันเหนือนามรูป ถึงตรงนี้ พรหมจรรย์ก็ไม่มี

หลวงปู่เล่าอีกว่า....

"จิต" *ของพระอรหันต์นั้น เปรียบเหมือนน้ำที่นิ่งที่สุด ไม่หวั่นไหวไปกับคลื่นลมใดๆ เลย วิชชาก็เป็นคลื่นลม อวิชชาก็เป็นคลื่นลม*

พระสาวกทั้งหลายก็ต้องสงบตัวเสียก่อน จึงจะเผยแผ่ศาสนาได้ไพศาลมากกว่าเม็ดดินเม็ดทรายในมหาสมุทร พระคุณของพระอรหันต์ไม่มีประมาณ

หลวงปู่สนทนาธรรมกับสามเณร

พระคุณหลวงปู่บอกว่า *สามเณรเรียนไม่ตกหรอก สามปี น.ธ.เอก เป็นอุปัชฌายะเณรได้* และบอกว่า *เขาตีเรา ดีกว่าเราไปตีเขา เขาว่าเราดีกว่า เราไปว่าเขา เขามาฆ่าเรา ดีกว่าฆ่าตัวเองตาย ต้องเสียสละอายตนะ*

หลวงปู่ชี้ไปที่ขาสองข้าง แล้วพูดว่า...

กุฏิสองเสานี้เมืองเรานี้เอง กว้างน่าอยู่มากกว่าเมืองอื่น อยู่สบายกว่านะ เมืองอื่นไปฝากเขาไม่ได้หรอก เจ้าของเขาหวงแหนนะ

ท่านสอนว่า...

การเรียนรู้เรื่องราวความเป็นมาของพระพุทธเจ้านั้นน่ะดีนะ ผู้ที่จะเป็นสัพพัญญูนั้นจะต้องรู้หมดว่า พระพุทธเจ้าเป็นมาแล้วอย่างไร ตอนนี้มันยังเป็นไม่ได้ ก็เรียนไปก่อน ทำเหตุดีเอาไว้ก่อน ต่อไปภายหน้าอาจเป็นได้เอง

การเรียนรู้ให้ตามอย่างผู้ที่เขารู้เขาถึงสิ จะได้รู้ได้ถึงกับเขาบ้าง ผู้ที่เขาไม่รู้ไม่ถึงไปตามอย่างเขาทำไม

การแก้ไขตัวเอง พระคุณหลวงปู่แนะนำ *แก้ที่ตัวเราสิ คนอื่นก็ให้เขาแก้ของเขาเอง เมืองใครเมืองมัน บ้านใคร ใครอยู่ อู่ใคร ใครนอน ไม่ก้าวก่ายกันหรอก*

หลวงปู่พูดถึงศีล

*ศีลมันก็เป็นเหตุให้มีสมาธิ อันตั้งมั่นอยู่ที่ **"จิต"** แล้วปัญญาก็ตรัสรู้ที่ **"จิต"** นั้นนั่นเอง พระพุทธเจ้านั้น คนที่ไม่มีญาณและไม่มีวิชชา พระองค์จะไม่เทศน์และไม่โปรดหรอก เพราะไม่มีพื้นรองรับพระสัทธรรมอันประณีตนั้นได้ มีจิต มีเจตสิก มีรูป พระนิพพานก็มีอยู่ที่นั้นเอง*

ถาม ปู่ครับ คนเขาเล่าว่า ทาน ศีล ภาวนา ไปนิพพานได้ ทำอย่างไรจึงจะถึงนิพพานขอรับ

ตอบ *หมดกิเลส มันจึงจะไปได้ ไม่หมดกิเลส จะไปได้ยังไง (เสียงดัง) ใครเขาเล่าคนนั้นเขาเป็นพระพุทธเจ้าหรือเป็นพระอรหันต์ขีณาสพหรือ เป็นพระปัจเจก-พุทธเจ้าหรือ มนุสสธรรมก็ประสบการณ์เอาเอง เทวธรรมก็ต้องประสบการณ์เอาเอง พรหมธรรมก็ประสบการณ์เอาเอง โลกุตตระก็ต้องมีประสบการณ์เอาเอง ฟังเขาเล่าได้หรือ*

ถาม หลวงปู่ขอรับ คนนั่งสมาธิอย่างเดียว พุทโธ พุทโธ นี่ไปนิพพานได้หรือครับ

ตอบ *หมดกิเลสก็ไปได้สิ ไม่หมดกิเลสไปได้หรือ*

สามเณรมาเล่าให้ฟังว่า มีอยู่ครั้งหนึ่ง อาจารย์มหาทองพาคณะศิษย์ไปเที่ยวที่เขื่อน แล้วคณะศิษย์ก็ลงไปเที่ยวรอบบริเวณเขื่อนกันเสร็จแล้ว ก็นำมาเล่าถวายหลวงปู่ว่า น้ำเยอะแยะเลยครับหลวงปู่

หลวงปู่ตอบว่า *ไอ้พวกโง่ น้ำในตัวมีไม่รู้จักดูกัน* (แล้วท่านก็นิ่ง)

สามเณรน้อยๆ (เณรการ์ตูน) ถามหลวงปู่ว่า "หลวงปู่ขอรับ" การที่เราฆ่ามนุษย์กับเราไปฆ่าสัตว์ ทำไมบาปมันจึงไม่เท่ากันเล่าขอรับ

หลวงปู่ *บุญก็ไม่เท่ากัน บาปก็ไม่เท่ากัน โลภะมูล ๘ โทสะมูล ๘ โทสะมูล ๒ โมหะมูล ๒ มันไม่เท่ากันหรอก*

ถาม ปู่ครับ หลวงพ่อกบท่านจะมาเกิดอีกไหมครับ

ตอบ *ถ้าโลกีย์ ก็มาเกิดๆ ตายๆ เดี๋ยวเกิด เดี๋ยวตาย โลกุตตระนั้นจึงจะพ้นเกิดตาย*

พระคุณหลวงปู่ชี้ไปที่วัวที่เดินสวนทางกับรถที่วิ่งไป มันมากันฝูงใหญ่ แล้วบอกว่า *มันว่าถนนเป็นของมัน นี่ถ้ารถเราไม่หยุดหลบมัน มันก็ชนเอา* (ขณะนั้นรถจอดให้วัวเดินไปก่อน) ท่านบอกว่า *มิจฉาทิฏฐิก็เป็นอย่างนี้แหละ มันจะเอาทุกๆ อย่างยึดหมด ของกูหมด ต้องหลบมัน*

หลวงปู่บุดดาท่านสอนขณะที่กำลังนวดถวายพระคุณท่านอยู่บอกว่า *เรือมันรั่ว ต้องยาเอาไว้ใช้ก่อน*

และบอกว่า **"วาจา"** *ถ้าใช้ไปในทางที่ไม่ดี เอาไปว่าเขา มันไม่เป็นสัมมาวาจา และเขาจะเกลียดเอาด้วย เป็นอันตรายแก่ตนเอง*

หลวงปู่ *เอ้า สามเณรเทศน์ให้ดีๆ เอาไอ้ที่หนังใหม่ๆ นั่นแหละ หนังมันเก่าแล้วเอาทำไม มีลูกสองคนยานโทงเทง เอาหนังใหม่ๆ สิบห้า สิบหก นั่นแหละ* (โยมหัวเราะ) หลวงปู่ยิ้มนิดๆ

หลวงปู่ *มันมีอโลภะ อโทสะ อโมหะแล้ว มันก็สบาย มันเลิกโกรธได้ มันเลิกหลงได้*

พระคุณหลวงปู่บุดดาย้ำว่า *เป็นพระโสดาไม่จนแล้ว ไม่ตายแล้ว ไปทางไหนไม่ต้องกลัวอด กลัวจน บิณฑบาตบาตรเดียวเลี้ยงภิกษุณีได้ ๕๐๐ คน*

มีโยมมาขอลาภกับพระคุณหลวงปู่ว่า หลวงปู่เจ้าขา หนูจะมีลาภไหมเจ้าคะ

ตอบ *ก็ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ นั่นไงเล่า สีเลนะ โภคะสัมปะทา สีเลนะ สุคะติง ยันติ นั่นแหละ*

หลวงปู่ *คนเกเรอยู่ทางโลก เมาเช้า เมาเย็น ไม่เอาอะไร กินแต่เหล้า พอให้นางวิสาขาพามาบวชให้ ได้พระโสดา เลยไม่กลับไปดื่มเหล้าอีกเลย มันมีแต่เหล้าไหลออก แต่คนที่อยู่ที่บ้านที่ไม่กินเหล้า "เมาแทน" เมาแทน เมาอะไรเล่า เพราะไม่ได้ดื่มเหล้า ก็เมาอารมณ์ไงเล่า* แล้วท่านก็ยิ้มๆ

พระคุณหลวงปู่บุดดาบอกว่า *พระโสดานั้น ท่านบวชแล้วไม่สึกหรอก เลิกกินเหล้าได้หมดแล้ว ต้องมีญาณเห็นปัจจุบันนะ แล้วปล่อยปัจจุบันด้วย*

มันได้มรรค ๓ ผล ๓ แล้วตัดสังโยชน์ได้ ๕ ตัดอนุสัยได้ ๒ เหลือสังโยชน์เบื้องบนอีก ๕ ก็หมดกิเลสแล้ว

มันต้องไม่กลัวอด ต้องไม่กลัวจน ต้องไม่กลัวตายนั่นแหละ ทุกอย่างมันต้องไปเจอเอาเอง ไปมีประสบการณ์เอาเองทุกอย่าง ถ้าหมดกิเลสแล้วก็อยู่ไปอย่างนั้นแหละ อยู่ตามธรรม

ขน ผม เล็บ ฟัน หนัง มันก็เป็นพยานให้อยู่แล้ว ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศธาตุ เขาทำงานกันเองต่างหากเล่า เขาทำงานกันเอง

เรียนธรรม มันต้องเรียนให้เป็นนะ เรียนไม่เป็นนักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก จนกระทั่งเป็นมหาเปรียญธรรม ๙ ประโยค ก็ยังหลงเลย เรียนแล้วแต่ไม่รู้ (ท่านยิ้มๆ)

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ก็อยู่ในทำวัตรสวดมนต์เช้าและเย็นนั่นไง สวดกันทุกวันอยู่แล้ว มีนิโรธะแล้วก็เป็นศาสนาได้ ไม่เกิดไม่ตายแล้ว

บุตรตถาคต นั้น หมายเอา บุรุษ ๔ คู่ ๘ บุคคลเท่านั้น

หลวงปู่บอกว่า *เณรน้อยนี่แต่งกระทู้ได้ที่ ๑ (เณรการ์ตูน) โลภะไม่โจมตี โทสะไม่โจมตี โมหะไม่โจมตี*

*ให้ไปทำลาย **"อนุสัย"** เสียให้หมด **"ญาณ"** รู้อริยสัจจ์มันแจ่มแจ้งแล้ว ศีลก็สงบ สมาธิก็สงบ ปัญญาก็สงบ นิโรโธโหติ* (หัวเราะ)

กราบเรียนหลวงปู่บุดดาว่า พระคุณหลวงปู่ขอรับ ผมจำเทศนาของหลวงปู่นำมาบอกเล่าให้หลวงพ่อสุวรรณฟัง แล้วหลวงพ่อสุวรรณท่านเข้าใจดีแล้ว (หลวงปู่มองมาที่หลวงพ่อสุวรรณแล้วยิ้มๆ) ตอบว่า กาย เวทนา จิต ธรรม สติปัฏฐาน เป็นธรรมหมดแล้ว โรคก็หาย กิเลสก็หาย (มองหลวงพ่อสุวรรณแล้วยิ้มๆ)

หลวงปู่ปรารภธรรมว่า *เอ้อ คนเรานี่มันชอบดูทุกอย่าง อะไรๆ มันก็จะดู* (วันนั้นคณะศิษย์ไปดูฟาร์มจระเข้กัน)

แต่ไม่ชอบดูตัวเอง ลุกไปก็ไม่ดูตูดมั่ง "หนัง" ตัวเองไม่ดู พอจะดูตัวเองต้องส่องกระจกดู แล้วท่านก็ยิ้มนิดๆ

สามเณรถาม "หลวงปู่ครับ เทศน์เรื่องอะไรดีครับ"

ปู่ตอบ *"เทศน์เรื่องธรรมะสิ มนุสสธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตตรธรรม เป็นธรรมทั้ง ๔ หนังแผ่นนี้มันเป็นที่รองรับธรรมะ"*

หลวงปู่พูดกับสามเณร

เออ เรียนดีนะ ป.๔ นี่อ่านพระไตรปิฎกได้แล้ว เอามาแปลเป็นภาษาไทยได้นะ ตาญาณมันเห็นอริยสัจจ์แล้ว ก็อ่านพระไตรปิฎกได้

หลวงปู่ชี้ให้ดูต้นไม้ แล้วบอกว่า *ถ้ามันไม่มีเพลี้ยหรือแมลงกิน มันก็เจริญเร็ว* (แล้วท่านก็ยิ้มๆ)

หลวงปู่ชี้

รูปนี้มันก็ก้อนดิน ชี้มาทางข้าพเจ้า *รูปนี้มันก็ก้อนดิน มันจะเป็นนางงามยังไง* หันมาดูหน้าข้าพเจ้าดุๆ (แล้วท่านเฉย) *ตุ๊กตาตัวนึงดีๆ นี่เอง*

หลวงปู่เล่าว่า...

การปฏิบัติค้นหาพระสัทธรรมนั้น ต้องมีปัญญาเสียก่อน จึงจะรักษาศีลให้เกิดขึ้นได้ จึงจะเกิด **"สมาธิ"** ตั้งขึ้น เข้าถึงความสงบแห่งใจ จะเกิดมีปัญญาที่เกิดขึ้น เพราะ **"สมาธิ"** อบรม แรกๆ ก็ไม่ค่อยชัดนัก ไม่ค่อยแหลมคมนัก มักไม่ทันสังขารและ **"ผัสสะ"** จะค่อยดีขึ้น คมขึ้น จนกระทั่งเป็นปัญญาที่รู้ทันผัสสะจะประหารกิเลสลงได้ที่ **"จิต"** นั่นเอง

หลวงปู่เล่าถึงพระอานนท์ว่า

พระอานนท์ได้พระโสดา อายุ ๓๕ ปี พระบิดาของพระอานนท์นั้น เป็นน้องชายต่างพระมารดากับพระพุทธเจ้า ได้บรรลุพระโสดาก็รวยแล้ว รวยแบบ สีเลนะ โภคะสัมปะทา ต่อไปก็เข้านิพพานนั่นเอง

หลวงปู่เล่าว่า

แม้เป็นอรหันต์แล้ว ถ้ามีกายสังขารอยู่ ก็ต้องใช้กรรมของสังขาร กายสังขารดับพญามารก็ตามไม่ทัน ขยันก็สิ้นอาสวะเร็วหน่อย ขี้เกียจก็ถูกพญามารตามเล่นงานเอา เขาตามมาหลายชาติแล้ว ไม่สิ้นอาสวะ เขาก็ไม่เลิกตาม

ถาม การปฏิบัติของพระคุณหลวงปู่เป็นอย่างไร

ตอบ *พอจิตสงบ ราคะก็ดับ ปฏิฆะก็ดับ ยืนก็ตาย นั่งก็ตาย เดินก็ตาย นอนก็ตาย มันเหลือแต่ ดิน น้ำ ลม ไฟ เท่านั้นแหละ กายนอกก็ร่างกายนี้ กายในก็ลมหายใจ มันมีบุญมีบาปกับใคร พระสมัยเก่าพอไปได้สัปปายะ ๔ เข้าก็บรรลุเลย ที่อยู่ก็สัปปายะ ธรรมะก็สัปปายะ บุคคลก็สัปปายะ พอไปเจออาหารถูกส่วนกันเข้า ก็บรรลุมรรค ๓ ผล ๓ อภิญญา ๖ พระพุทธเจ้ามีธรรมนิมิตไปเทศน์ก็บรรลุธรรม*

หลวงปู่สนทนาธรรมญาติโยม

โยม หลวงปู่เจ้าคะ หลวงปู่หมดกิเลสแล้ว นิมนต์หลวงปู่อยู่นานๆ นะเจ้าคะ สงเคราะห์ลูกหลานสัก ๑๒๐ ปี

หลวงปู่ *หมดกิเลสแล้ว ก็อยู่ไปอย่างนั้นแหละ สงเคราะห์โลกสงเคราะห์ธรรม ช่วยบอกทางของผู้ต้องการจะเข้าสู่มรรคผล นิโรธะ นิพพานะ วิมุตติหลุดพ้นจากวัฏฏะทั้งสาม พอมันสงบได้แล้ว มัคคาญาณมันจึงจะเกิด เพราะญาณมันส่องทางเห็นทุกข์และสมุทัยแจ้งชัด และมีปัญญาอันเป็นมัคคามัคคญาณ เห็นทางข้ามโคตรภูญาณ* ***"ตัดโคตร"*** *ปุถุชนลงได้ เป็นพระอริยบุคคลที่อริยมรรค ๑ อริยผล ๑ นี่เอง ต่อจากนั้นก็เดินทางได้เอง จนกว่าจะเข้าถึงมรรค ๔ ผล ๔*

หลับก็สงเคราะห์ธรรม ขบฉัน ดื่ม กิน ยืน เดิน นั่ง นอน มันก็สงเคราะห์ธรรม ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ก็สงเคราะห์ธรรม นะวะทะวารัง (ทวาร) ๙ ช่องนี้ ต้องสงเคราะห์เขา ไม่กิน อยู่ได้ไหม ไม่ถ่าย อยู่ได้ไหม มันต้องพอดีกันทั้งนั้น มันต้องพอดีกันทั้งนั้นแหละ เรียนก็ต้องให้รู้ ให้เห็น ให้เป็น ให้มี ***"ปัญญา"*** *นะ*

ธรรมะมันอยู่ที่เข้าใจ แจ่มแจ้งมันอยู่ที่เอาชนะ ***"กิเลส"*** *ได้ รู้ถึงวิมุตติล่วงรู้อริยสัจจ์ ๔ ดี คือ มรรค ๔ ผล ๔ นิโรธ นิพพาน ๑ โน่น มันไม่ใช่อยู่ที่เข้าป่าหรอก*
(พระคุณหลวงปู่ก็ยิ้มนิดๆ)

๑๒ ปี มันก็อยู่ที่เก่า ๑๒ เดือน มันก็อยู่ที่เก่า แต่ธรรมะมันไม่มีเก่าอะไร สัตตะวะมันก็เกิดก็ตายน่ะซี กามสัตว์ มันก็เกิดก็ตาย เทวธรรม ไม่เกิดไม่ตาย พรหมธรรม ไม่เกิดไม่ตาย โลกุตตรธรรม ไม่เกิดไม่ตาย ธรรมะนั้น ไม่มีเกิด ไม่มีแก่ ไม่มีตายอยู่แล้ว

ปู่ ย่า ตา ยาย บิดา มารดา เป็นพื้นรองรับผู้จะมาเป็นพระพุทธเจ้า พระปัจเจก–พุทธะ พระสาวกพุทธะ พระสาวกพุทธะรองรับเป็นชนกกรรมของมนุสสธรรม

เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตตรธรรม พระพุทธเจ้าต้องมาอย่างนี้ ทุวิชาไปอบายภูมิ สุวิชาเข้านิพพานได้ เรียกว่าเป็นวิชาฝ่ายตายกับวิชาฝ่ายไม่ตาย

ถามเรื่องเทวดา

ถาม หลวงปู่ครับ เทวดามีจริงไหม

ตอบ *ใครเอาเทวดามาให้ดูได้เล่า เขาพูดถึงคุณธรรมในจิตโน่น มีจิตก็มีวิชา อวิชชาให้เรียนไม่มีจิต มีอายตนะหก เรียนได้เมื่อไหร่เล่า*

พระบำเพ็ญธรรม ทำความเพียรตามนิมิตในกัมมัฏฐาน ไปท่องเที่ยวในสวรรค์ เที่ยวเพลินไปพอจะกลับมาที่ร่างกายตัวเองอีก อ้าว หนอนมันไชรูปตัวเองหมดแล้ว นึกว่าจะเข้า ***"พระนิพพาน"*** *ไปติดอยู่แค่เทวภูมินี่เอง*

คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้จริงอยู่ทุกเมื่อที่ใจของเรามีสติมั่นคง ตั้งมั่น สัมปชัญญะความรู้ตัว นึกถึงกาย เวทนา จิต ธรรม มีอยู่ที่ตัวเรา ไม่ต้องไปถามผู้อื่น ผู้ปฏิบัติต้องมีสติ เพ่งบริกรรมอยู่ที่เราเสมอ ยืน เดิน นอน นั่ง ทุกลมหายใจเข้าออก ทำเหตุอย่างนี้ติดต่อกันมา ๔ พรรษา จึงได้รู้แจ้งชัดในศีล สมาธิ ปัญญา ว่า มีอยู่ที่เรา ทุกเมื่อ ผู้ปฏิบัติทำเหตุอย่างนี้ให้ติดต่อแล้ว คงได้รับผลเหมือนกัน ความกระทำจริง เห็นจริง เห็นทั้งนรก และเห็นทั้งมนุษย์โลก และสวรรค์เทวโลก พรหมโลกมีอยู่ที่เรา แจ้งชัด น้อมไปดูอดีตที่เป็นมาอย่างไรทั้งดีชั่วและปัจจุบันที่เราเป็นอยู่ น้อมไปดูอนาคต ข้างหน้าเรามีหวังอะไร เมื่อเห็น ๓ กาลนี้มารวมในปัจจุบัน มีแต่ความสุจริตกาย วาจา ใจ จำเพาะหน้า จึงได้ละทุจริตทั้ง ๓ ไม่ทำต่อไป ละชั่วทำดี มีผู้เห็นว่าเราเป็นสัมมาทิฏฐิ กาย วาจา เป็นศีล ความมั่นใจเป็นสมาธิ ความรู้ในกองสังขารเป็นปัญญา ไม่ปรุงแต่ง

ทางดี ทางชั่ว กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม เป็นผู้พ้นเวลานั้น เจตนาที่จะล่วงไม่มีแก่เรา มรรค ๘ เป็นที่ประชุมอยู่จำเพาะผู้ปฏิบัติ เมื่อทำได้แล้วการเสื่อมไม่มีน้อมศีล สมาธิ ปัญญา ใส่ใจแล้ว ใจที่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่มี มองเราก็ไม่มีมองเขาก็ไม่มี สัตว์ไม่มี คนไม่มี นิโรโธ นิพพานัง ราคะหมด อวิชชาดับหมด จิ เจ รุ นิ

ถามเรื่องทั่วไป

ถาม เวลานั่งสมาธิภาวนาเหมือนมีมาร ต้องปฏิบัติอย่างไร

ตอบ *มาร คือ ขันธ์ ๕ เทวบุตรเทวมาร ก็กัมมัฏฐาน ๔๐ นั่นไง กัมมัฏฐาน ๔๐ วิปัสสนา ๑๐ นั้น เกิดกับ **"จิต"** มีศรัทธาแล้วต้องมีสติด้วย แล้วมีสัมมาญานัง สัมมาวิมุตติ หลุดพ้นจากขันธ์ นิโรโธ นิโรโธ นิพพานัง เหลือแต่ธรรม เอโกธัมโม*

ถาม วจีสังขาร กายสังขาร คืออย่างไร

ตอบ *วจีสังขารก็วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตา เป็นกามภพ รูปภพ อรูปภพ อยู่ กายสังขารก็ดิน น้ำ ลม ไฟ นี่ กายภายในก็ลมหายใจนี่ มีคนที่ไหนเล่า "ตัวชีวิต" คือ ลมหายใจ มีแต่ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ อากาศธาตุทำงานกัน เท่านั้น มีสัตว์มีคนที่ไหนเล่า*

ปฏิบัติธรรม ต้องปฏิบัติตั้งแต่เส้นผมจดปลายเท้านั่นแหละ ศีลก็ถึงความสงบ สมาธิก็ถึงความสงบ ปัญญาก็ถึงความสงบ

อยู่กับธรรมะ อันเป็นสัมมาทิฏฐินั้น ไม่เกิดไม่ตาย อยู่กับทิฏฐิและมิจฉาทิฏฐินั้น มันเกิดมันตายเป็นสัตวะผู้ข้อง

การที่จะไม่มีคน ไม่มีสัตว์นั้นน่ะ ลูกศิษย์มันก็ไม่มี อาจารย์ก็ไม่มี สัพเพ ธัมมา อนัตตา ว่างจากการยึดว่าเป็นสัตว์ เป็นคน (ยิ้มๆ)

*มีจิตไม่หวั่นไหวในผัสสะแล้ว มันอยู่เหนือ **“ผัสสะ”** ทั้งหกช่องนั่นแหละ ไม่กินข้าวเจ็ดวันได้ เพราะมีผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร วิญญาณาหารเป็นอาหาร มันเหนือคำข้าวอยู่แล้ว*

*เทศน์ก็เอาในพุงออกมาเทศน์ซี ไม่ใช่ขึ้นไปอ่านหนังสือ เอาภาษาใจ อย่างหลวงปู่สงฆ์ท่านตามองไม่เห็น ยังเทศน์ตลอด ตาไม่เห็น ก็ธรรมมันเห็นนี่ ตาในมันเห็น **“จิต”** เห็นพระธรรม*

ถาม นามรูป คือ อย่างไร

ตอบ *นามมันก็ไม่รู้รูป รูปก็ไม่รู้นาม รู้มนุสภูมิ เทวภูมิ พรหมภูมิ ญาณ ๔ สมาบัติ ๘ นี่โลกุตตรภูมินี้อันประกอบด้วย ศรัทธา สติ ญาณ วิชชา สัมมาญานัง สัมมาวิมุตติ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ นี้นี่เองแหละ*

รูปก็สงบ นามก็สงบ จับรูปนามได้แล้วมันก็สงบ รูปสัตว์มันอาศัยเข้าทางรูปฌานได้ อรูปสัตว์มันอาศัยเข้าทางอรูปฌาณได้นะ

ปริยัติหรือปฏิบัติ มันก็อยู่ที่ปัจจุบันนั่นแหละ ปัจจุบันรู้อริยสัจจ์ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ในปัจจุบันขณะ

อุตุ เย็น ร้อน อ่อน แข็ง มนุสสธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตตรธรรม ถึงกันได้ รู้กันได้ เข้าใจกันได้นั่นเอง โทรศัพท์ไม่มีสาย

อวิชชามันไม่เห็นตัวมันเอง อวิชชาดับแล้วไม่มี ญาณวิชชามีแล้วไม่หาย

ทุกอย่างมันรู้มันเห็น แต่มันไม่ยึดมั่นถือมั่น เพราะขันธ์ห้ามันหมดแล้ว มันเหลือแต่ธาตุ ๔ เท่านั้นเอง มันไม่ไปไหนหรอก มันก็อยู่ที่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง อันเก่านั้นแหละ อยู่ที่เดิม อยู่ที่เดิม

ถาม คนมีเวทนา ต้องแก้ไขอย่างไร

ตอบ *ธรรมะมีเวทนาเมื่อไรเล่า มีขี้มีเยี่ยวเมื่อไรเล่า ขี้มันก็อยู่กับกายนี้ต่างหาก กายธรรมไม่มีขี้ไม่มีเยี่ยว จิตไม่มีขี้ไม่มีเยี่ยว ให้เลิกเกิดเลิกตายเสีย ถ้าไม่พ้นเกิดพ้นตายก็เป็นสัตวะ เวียนว่ายตายเกิดทั้งในรูปพรหม อรูปพรหม ก็ไม่พ้นเกิดพ้นตาย มีอย่างเดียวที่พ้นเกิดตาย คือ เข้านิโรธะ สู่พระนิพพาน*

ถาม ธรรมะเป็นอย่างไร

ตอบ *ธรรมะก็หนังแผ่นเดียวนะซิ จิตเดียวนะซิ กิเลสมันเป็นเจ้าของ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ไปนึกว่าหนังของมัน เนื้อของมัน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของมันที่ไหน มันมาอาศัยเขาเกิด ยังว่าของมันอีก ให้พ้นเกิด แก่ เจ็บ ตาย พ้นในปัจจุบันนี้แหละ ให้พ้นเกิดพ้นตาย จะได้ทำงานให้พระศาสนา ต้องพูดอย่างธรรมะ พูดอย่างคนจะขัดคอคนนะซี ไม่มีใครเกิด ไม่มีใครแก่ ไม่มีใครเจ็บ ไม่มีใครตาย นั่นแหละแก่นศาสนา*

ศาสนธรรม คือ อยู่ที่ตาธรรม หูธรรม จมูกธรรม ลิ้นธรรม วาจาธรรม ใจธรรม

*ศาสนาอยู่ที่กาย ยาววา หนาคืบ กว้างศอกนี้เอง เห็นเป็นกลางทั่วไป ทั้งภายในและภายนอก ผู้ปฏิบัติต้องเห็นอย่างนี้ เรียกว่า **"เห็นธรรม"***

*คนมันเขียนท้ายรถยนต์ **"ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป"** นั่นนะ มันไม่รู้จักพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันเอาข้อวัตรของมันมา เอากิเลสมาอวดโอ่โธ่ ! พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้พูดอย่างนั้น ท่านว่า ให้พ้นจากทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย นั่นแหละจึงได้เข้าศาสนาถูก*

ถาม หลวงปู่จะมาเกิดอีกไหม

ตอบ *ไม่มีเชื้อมันจะเกิดได้อย่างไร ข้าวเปลือกมีอยู่มันก็เกิดได้ ข้าวสารมันเกิดได้ไหม ก็ผุพังไปแล้ว กายสังขารก็หยุดงาน ตัวจิตสังขารก็หยุดงาน นามรูป*

มันหยุดงานเอง นามรูปมันหยุดหมด ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ วิญญาณ มันหยุดกันหมด ไม่มีสัตว์เกิด สัตว์ตาย ไม่มีใครดี ใครชั่ว อวิชชาตัดออกไป ให้มีแต่วิชาอย่างเดียว มันก็ทรงได้ของมันเอง ขน ผม เล็บ ฟัน หนัง มันก็เป็นพยานให้อยู่แล้ว ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศธาตุ เขาทำงานกันเองต่างหาก มีสัตว์มีคนที่ไหน เราจะมาเกิดดับอยู่ทำไม มันไม่เที่ยง เกิดไม่เที่ยง ตายไม่เที่ยง พ้นเกิดพ้นตายเข้าสู่นิโรธธรรม นิพพานธรรม

ถาม หลวงปู่ครับ เป็นพระอริยบุคคลต้องทำอย่างไร

ตอบ *สังโยชน์ ๑๐ ข้อ ถ้าละได้ ๓ ข้อเป็นคุณธรรมของพระโสดาบัน พระโสดาบันก็ดี สกิทาคามีก็ดี มีปัญญาเล็กน้อย มีสมาธิเล็กน้อย แต่ว่ามีศีลบริสุทธิ์ ฆราวาสถือศีล ๕ เป็นสำคัญ*

พวกโสดาโลกุตตระนี้ ทำงานหนักกว่าใคร ทำงานเท่าไรก็ไม่เก้อเขิน อนาคา–โลกุตตระทำงานได้มาก เข้าบ้านเข้าวังได้ แต่ไม่ยอมมีคู่ กายโสด จิตโสด โสดจากสังโยชน์ ๕ นี่เอง

กายเป็นธรรม จิตก็เป็นธรรม จะเป็นธรรมได้ขึ้นอริยมรรคขั้นที่ ๓ อริยผลขั้นที่ ๓ โลกุตตรธรรม ท่านสบายอย่างนั้น พระโสดาบันท่านเหน็ดเหนื่อยแค่กาย

ขันธ์ ๕ ของกิเลส มันเกิดเป็นทุกข์ ตายเป็นทุกข์อยู่แล้ว เป็นตัวอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อยู่แล้ว

คนไทยนี่อะไรๆ ก็ไม่เสียดายหรอกในโลกนี้ ให้หมดนะ แต่มีข้อแม้ว่า "ผัวดิฉันน่ะ ใครแตะไม่ได้นะ เอาตายเชียวนะ" จะไปนิพพาน เขาเอาผัวเอาเมียไปที่ไหนกัน เขาเอาธรรมะไปต่างหากล่ะ

ถาม หลวงปู่ครับ วัตถุมงคลของหลวงปู่แจกไปแล้ว ผมเก็บไว้นานๆ ของจะเสื่อมไหมครับ?

ตอบ *ของไม่เสื่อมหรอก นอกจากเราจะเสื่อมศรัทธาจากของเอง*

ถาม หลวงปู่ครับ ผมป่วยเป็นโรคประจำตัว ทำอย่างไรจะหายครับ

ตอบ *โรคกายนั้นควรรักษาด้วยยาโบราณ ส่วนโรคของจิตนั้น รักษาด้วยธรรมะ รักษาหายได้ หมดอาสวะก็หมดโรค*

ถาม หลวงปู่เจ้าคะ การสมาทานศีล ๕ หรือศีล ๘ ที่ปฏิบัติกันตามปกตินั้น เราจะเลือกสมาทานเพียงบางข้อจะได้ไหมเจ้าคะ

ตอบ *ไฮ้! ก็ต้องว่าตามหมวดเขาซี ศีลโลกีย์น่ะ ๕ ก็ต้องว่าให้จบ ๕ ศีล ๘ ก็ต้องว่าให้จบ ๘ ซี ศีลสมาทานก็ต้องว่าเป็นหมวดๆ ไปอย่างนั้น ศีลบารมีเขาไม่ได้จัดเป็นหมวดๆ นี่ ศีลบารมีก็ต้องมี ๑๐ ศีลอุปบารมีก็ต้อง ๑๐ ศีลปรมัตถ-บารมีก็ ๑๐ ไม่ต้องสมาทาน ไม่ต้องมีหมวด ถ้าไม่จำกัดองค์ละก็ไปอยู่ศีลบารมี*

ถาม ถ้าศีล ๕ สมาทานเพียง ๔ ศีล ๘ สมาทานเพียง ๗ จะได้ไหมเจ้าคะ

ตอบ *คนมันไปว่าเอาเอง แต่ศีลไม่เป็นอย่างนั้น โลกีย์ ก็โลกีย์ทั้ง ๕ โลกุตตระ ก็ศีลของพระโสดาบัน ศีล ๕ ก็มีโลกีย์โลกุตตระคู่หนึ่ง ศีล ๘ ก็มีโลกีย์โลกุตตระ ศีลอุโบสถ ก็โลกีย์โลกุตตระคู่หนึ่ง ศีล ๑๐ ก็โลกีย์โลกุตตระ ก็มีหมวดเท่านั้นละ หมวดศีลน่ะ กิเลสหมด แสดงหมวดศีล แล้วก็ดับอัตถวิมรรค ๘ คุ้มบารมี ๓๐ ทัศ*

ถาม ถ้าปฏิบัติไม่ครบก็ไม่สำเร็จใช่ไหมเจ้าคะ

ตอบ *มันไม่ครบหมวดศีลเขา ศีลโลกีย์ก็ต้องมี ๕ ศีลโลกุตตระก็มี ๕ ต้องตามหมวดศีล หมวดศีลอยู่ศีลขันธ์ เป็นศีลทั้งนั้นแหละ ศีลขันธ์ ปัญญาขันธ์ วิมุตติขันธ์ วิมุตติญาณทัสสนขันธ์ ธรรมขันธ์ทั้ง ๕ ขันธ์ก็ ๕ ๕ กับ ๕ ก็มาประทับอยู่ขันธ์ ๕ นี่เอง ธรรมขันธ์น่ะ ถ้าอย่างนั้นก็ไม่เข้าหมวดเขา ไปพูดกับปริยัติเขาไม่ได้ เขาไม่ให้เข้าสนามหลวงแล้ว ศีลไม่ครบองค์ ๕*

ถาม เวลาทำบุญหรือบริจาคทานต่างๆ นึกไม่ออกว่าจะอุทิศส่วนกุศลอย่างไร จิตเฉย นึกอยากเพียงต้องการทำบุญเท่านั้น อยากให้หลวงปู่แนะนำในการทำจิตขณะนั้น

ตอบ *ก็นึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ซี ถึงจะเข้าหลักสูตร ถ้าลืมหลักสูตรแล้วอุทิศไปไม่ถูกหลัก มันเฉยๆ มันเป็นโมหะแล้ว ถ้าอุทิศถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันพร้อมด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยทาน ด้วยภาวนา ถ้าไม่พร้อมก็ไม่มีปัญญานะซี*

ถาม ถ้าจิตเฉยๆ ไม่ได้นึกอะไร ก็ไม่ได้ไปไหนเลยใช่ไหมเจ้าคะ

ตอบ *ไปไม่ถูกซี ไม่ใช่กุสลา ธรรมา เสียแล้วละ มันเป็นอพยากตา ธรรมา ไป ไม่ถูกหรอก ทานของพระเวสสันดร ทานสองกุมารให้ชูชกเพื่อตรัสรู้ มุ่งหมายพระโพธิญาณ-นฤพาน แล้วท่านก็ได้ตรัสรู้และแสดงธรรมได้ ผู้รับไม่สำคัญหรอก สำคัญผู้ให้ ผู้ให้อย่างไม่เจตนา นางคนหนึ่งเป็นลูกสาวช่างปั้นหม้อปั้นดินเหนียวอยู่ พระเถระมาบิณฑบาต บิณฑบาตดินเหนียว จะเอาไปยากุฏิ นางไม่รู้จัก ถามว่า มายืนอยู่ที่นี่ต้องการอะไร พระเถระก็ตอบว่า ต้องการดินเหนียว เอ้อ ! แค่ดินเหนียวก็ต้องมาบิณฑบาต ทานไม่เจตนาจะเอาไปถึงไหน เลยหมิ่นประมาททาน ขัดไม่ได้ ทุ่มดินเหนียวใส่บาตรให้ ไม่ได้ปรารถนารูปทิพย์ แต่มันได้นะ แต่ได้ตำหนิ ตาบิดตาเบือน มีปัญจะปาปา ตำหนิที่หน้า ๕ แห่ง ใครก็ไม่ชอบเลยนางคนนี้ แต่อานิสงส์กลับได้เนื้อทิพย์ กษัตริย์ไปขอกินน้ำคั้นน้ำทับทิมใส่แก้วให้ ไปถูกนิ้วๆ เดียวเท่านั้นแหละ เลยติดอกติดใจ ชาววังสู้ไม่ได้ เนื้อทิพย์ ดินเหนียว เนื้ออ่อน ไม่ปรารถนาจะเอาเนื้อทิพย์ มันได้หน้าปัญจะปาปา ๕ แห่ง ไม่ปรารถนาเอามันได้นั่นแหละ ทำไมซี ทำไปโดยประมาทของทาน ไม่รู้จักเหตุจักผลเป็นไปอย่างนั้น พระเวสสันดรท่านรู้เหตุรู้ผล ตาชูชกไม่มีศีลก็ช่างมันซี ทานให้มันไปแล้วก็ส่งผลมาให้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้ ผู้ทานรู้ กับผู้ทานไม่รู้ ต่างกัน ผู้รับเป็นอรหันต์แล้ว ผู้ให้ไม่รู้จัก เอาดินเหนียวทุ่มใส่บาตรให้ อัปปมาโณ พุทโธ พระพุทธเจ้ามี*

ประมาณเมื่อไหร่ล่ะ ทำได้ทุกอย่าง ขึ้นชื่อว่าพระพุทธเจ้า อัปปมาโณ ธรรมโม พระธรรมบันดาลได้ทุกอย่าง อย่าว่าแต่พุทธนิมิตเลย ธรรมนิมิต ก็มีอัปปมาโณ สังโฆ ไม่มีประมาณ ตั้งแต่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนมายุอยู่ พระภิกษุ ๕๐๐ องค์ มาขอเฝ้า พระองค์สั่งพระอานนท์ว่า ตถาคตยังไม่ว่าง ให้พระภิกษุที่มาไปคอยที่ป่าช้าก่อน อ้าว! พวกเราจะมาเฝ้า เข้าใจผิดว่าหมดสังโยชน์หมดอนุสัยแล้ว แต่เจ้าตัวยังไม่รู้ว่าสังโยชน์ยังมีที่ตัว อนุสัยยังมีที่ตัว พระพุทธเจ้าจึงยังไม่ให้เข้าเฝ้า ให้คอยอยู่ที่ป่าช้า นั่น พวกอิริยาบถยืน ยืนดูซากอสุภะ พอราคะสังโยชน์ปรากฏขึ้น ปฏิฆะสังโยชน์ปรากฏขึ้น พระองค์จึงถือเอาเหตุนั้นไปแสดง ๒ ข้อเท่านั้น บรรลุอรหันต์ทั้ง ๕๐๐ องค์ แล้วจึงกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้าได้ เห็นไหมล่ะ พุทธนิมิตน่ะ นั่งอยู่คันธกุฎี ทำไมไปแสดงธรรมให้พระ ๕๐๐ องค์ในป่าช้า อิริยาบถยืนทั้ง ๕๐๐ พุทธนิมิต ไม่ได้มีครั้งเดียวเท่านั้น ภิกษุณี ๕๐๐ ก็ต้องไปยืนอยู่ป่าช้าเหมือนกัน

ในสมัยพุทธมารดายังอยู่ชั้นดุสิต พระพุทธองค์ไปแสดงธรรมให้กับเทวดา อภิธรรม ๗ คัมภีร์ ตอนเช้าลงมารับบิณฑบาตพระสารีบุตร ๒ ชั่วโมง ใครเทศน์แทนล่ะ พุทธนิมิตนั่นเอง นิมิตของพระพุทธเจ้า เทวดาลืมตากะพริบตาเมื่อไหร่ล่ะ ๓ เดือนน่ะ ฟังธรรมไม่ลุกจากที่ ตาก็ไม่กะพริบ จะไปเอาหม้อข้าวหม้อแกงที่ไหนมาถวายบิณฑบาต ต้องมารับของพระสารีบุตรนี่เอง ในระหว่าง ๒ ชั่วโมงเช้า ต้องมารับบิณฑบาต ทางโน้น เทวดาฟังธรรมพุทธนิมิต ไม่ใช่ไม่มี พุทธนิมิตมี ธรรมนิมิตมี สังฆนิมิตมี จึงมาอยู่ในอัปปมาโณ พุทโธน่ะ ใครอยากรู้ไปอ่านพระไตรปิฎก ไปสนามหลวงเขาแปลไม่ถึง อัปปมาโณ ธรรมโม อัปปมาโณ สังโฆ สวดแล้วก็เททิ้งหมด

มาบัดนี้ คนเขาไม่เคยเห็นพุทธนิมิต ธรรมนิมิต สังฆนิมิต แต่กสิณ ๑๐ เขาก็เห็นแต่ภายนอก ๓๐ อนุสสติ ๑๐ เป็น ๔๐ กรรมฐาน ๔๐ เห็นแต่ภายนอก ในใบลานในกระดาษ โน่น มันอยู่ที่นี่ มันอยู่ที่จิตนี่อีก ๔๐ ภายนอก ๔๐ ภายใน รวมเป็น ๘๐ จึงลงกันได้ ต้องโทรศัพท์เบอร์เดียวกัน จึงพูดกันได้

ไปพูดสนามหลวงเขาไม่รู้หรอก กรรมฐาน ๔๐ มันอยู่ตรงไหน เขาไปอ้างโน่นใบลานโน่น ในกระดาษโน่น ๔๐ มันอยู่โน่น มันได้แต่ข้างนอก ๔๐ ข้างในไม่มี มันจะลงกันได้เหรอ เดี๋ยวมันทะเลาะกัน ไปพูดในสนามหลวง เขาก็ไม่ให้กินน้ำแข็งเขาหรอก เขาก็ไล่หนีเท่านั้นแหละ ก็มันอ่านธรรมานุปัสสนา-สติปัฏฐาน ภายในก็ดี ให้รู้ว่าเกิดขึ้น ให้รู้ว่าตั้งอยู่ ให้รู้ว่าเสื่อมไป ภายนอกก็ดี ธรรมเกิดขึ้นได้ ตั้งอยู่ได้ เสื่อมไปได้ ทั้งภายนอกและภายใน นี้กรรมฐาน ทำไมจึงอ้างแต่ภายนอกล่ะ ภายในมันมีอยู่แล้ว พุทธะภายในก็มี พุทธะภายนอกก็มี ทำไมไม่อ้างให้หมดเป็นคู่ๆ กันไปล่ะ ก็เพราะไม่รู้ภาษาใจ รู้แต่ภาษาหนังสือ ก็เถียงกันตายโหงทุกประเทศนั่นแหละ พูดกับคนพูดยาก พูดกับธรรมะง่ายกว่า มนุสสธรรมเขาก็มีขอบแล้ว สัมมาทิฏฐิเทวธรรมเขาก็มีขอบสัมมาทิฐิ จึงพูดกันได้ พรหมธรรมเขาก็มีขอบสัมมาทิฏฐิ โลกุตตรธรรม สัมมาทิฏฐิของพระโสดา สกิทาคา อนาคา อรหันต์ พูดกันได้ทุกหมวด เอาภาษาคนไปข้ามภาษาธรรม ตกอเวจีวันละ ๑๐๐ ครั้ง ๑,๐๐๐ ครั้ง ไม่รู้จักไปค้านธรรมะของพระพุทธเจ้าได้หรือ มันอวดดีว่าเรามีธรรมะ อวดดีว่ารู้ดีกว่าพระพุทธเจ้า นั่นแหละมันไปอเวจีแล้วละ กายกรรมยังอยู่ วจีกรรมยังอยู่ แต่มโนกรรมไปแล้ว

ถาม หลวงปู่ครับ นิพพานของโลกุตตระเป็นอย่างไรครับ

ตอบ *มันหมดอาสวะซี อวิชชาสวะไม่เหลือ*

ถาม นิพพานที่แท้จริงละครับ

ตอบ *นิพพานที่แท้จริงมันดับอาสวะหมด ไม่มีอวิชชาสวะ ไม่มีอวิชชาสังโยชน์ ไม่มีอวิชชานุสัย หมดไม่เหลือ*

ถาม จิตยังอยู่ไหมครับ

ตอบ *จิตปรมัตถ์ไป เจตสิกปรมัตถ์ รูปปรมัตถ์*

ถาม ยังอยู่ แต่ไม่เสนอคำเรียกใช่ไหมครับ

ตอบ *ยังอยู่ แต่ว่ามันเกิดดับ มันเป็นสังคตะไป ไม่ใช่สัตว์ คนสังคตธรรม สังคตธรรมมีอยู่ อสังคตธรรมมีอยู่ วิราคธรรมมีอยู่ แต่ไม่ใช่สัตว์ คน เท่านั้น*

ถาม หมดสมมุติ หมดความยึดถือใช่ไหมครับ

ตอบ *ฮื้อ! มันไม่มีอวิชชาสวะ ไม่มีอวิชชาสังโยชน์ ไม่มีอวิชชานุสัยละก็ กิเลสกรรม วิบากมันไม่มี จิตไม่มีนามรูปของขันธ์แล้ว มันเหนือนามรูปของขันธ์หมดแล้ว สังคตะมันเหนือขันธ์ ๕ อสังคตะมันเหนือขันธ์ ๕ วิราคธรรมก็เหนือขันธ์แล้ว ขันธ์ ๕ ยังมีนามรูป ยังติดต่อกันได้อยู่ อายตนะธาตุนี่ ขันธ์ ๕ นี่ ส่วนนิพพาน ไม่เกิดไม่ดับนี่ จิต เจตสิก รูปปรมัตถ์ นี้ มันเกิดกับเป็นสังคตะไป ไม่มีสัตว์มีคน ไม่มีภพ ไม่มีชาติ ส่วนเกิดดับเป็นสังคตธรรม ไม่เกิดไม่ดับเป็นอสังคตธรรม วิราคธรรมไม่มีราคะ หมดราคะไป ถึงโลกุตตระแล้วนั่น ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ ไม่มีไฟราคะ โทสะ โมหะ จะมาเผาแล้ว เขาติดไม่ได้แล้ว*

ถาม โลกุตตรนิพพานนั้น ปราศจากวิญญาณๆ ในที่นี้หมายความว่าอย่างไรครับ?

ตอบ *วิญญาณขันธ์น่ะ วิญญาณขันธ์ก็เป็นนามขันธ์อยู่แล้ว*

ถาม จิตเดิมยังอยู่ แต่ปราศจากความยึดถือหรือครับ

ตอบ *จิต เจตสิก รูป เป็นปรมัตถ์ไปหมด จิ เจ รุ นิ เป็นปรมัตถ์ธรรม*

ถาม ที่ว่าจิตนั้นเป็นแต่ลม เป็นลม เมื่อดับไปแล้วลมหมดไป จิตก็หมดไป ถ้าอย่างนั้น ก็แปลว่านิพพานก็สูญหมดเลย ไม่มีอะไรเหลือ ผมเข้าใจไม่ถูก

ตอบ *นิพพานไม่สูญ แต่อาสวะสูญได้ เอ้อ ! อาสวะมันหมดได้ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน กิเลสกรรม วิบาก มันหมดได้ แต่สังคตะ อสังคตะ วิราคธรรม มันไม่หมด*

แต่บารมี ๓๐ ทัศ ที่พระพุทธเจ้าสร้างบารมีมา บารมีเป็นของไม่ตาย แต่ว่าส่วนตัวบุญ พระโพธิสัตว์ต้องเปลี่ยนแปลงไงล่ะ ถ้าเป็นตัวอยู่กับพระเวสสันดรก็ไม่ได้ตรัสรู้ซี ถ้าไปยืนตัวเป็นมหากษัตริย์อยู่ ก็ไม่ได้ตรัสรู้ ต้องออกจากมหากษัตริย์ไปค้นคว้าอยู่ ๖ ปี แล้วจึงสิ้นอาสวะ จึงได้ตรัสรู้นั้นน่ะ รับรองว่าเป็นพระพุทธเจ้าได้น่ะ พระพุทธเจ้าบางองค์อายุไม่เท่ากันนะ พวกอดีตอายุแสนหนึ่งก็มี แปดหมื่นก็มี มาองค์ปัจจุบัน ๘๐ ปี

ถาม หลวงปู่ครับ เจ้าคุณอุบาลีท่านตัดสังโยชน์หมดกี่ตัวครับ

ตอบ *ท่านไม่บอกสักทีหรอก เทศน์จนขาหัก ท่านชำนาญทางแสดงสองภาค แต่ท่านไม่ปฏิญาณตนว่าตัดสังโยชน์ได้สิบนี่ ท่านเพียงถือไตรสรณคมน์โลกุตตระนั่นแน่ะ ก็ไปดูซี ไปดูสรณเกษมนะ เสนะสรณคมน์นั่นน่ะ วิสัชชนาอยู่ในนั้น ท่านไปรับรองไตรสรณคมน์ของพระอรหันต์เมื่อไหร่ล่ะ มันไตรสรณคมน์ของพระโสดาต่างหากล่ะ*

ถาม หลวงปู่ครับ ที่เขาว่าเที่ยวเมืองนิพพานน่ะ เขาไปเที่ยวกันจริงหรือเปล่าครับ

ตอบ *นั่นมันเรื่องพุทธนิมิต ธรรมนิมิต สังฆนิมิต ก็ตามใจซี นิมิตมีอยู่ หลับตาลืมตาก็มี มีของพระอริยเจ้า พระพุทธเจ้าแสดงพุทธนิมิตได้ ธรรมนิมิตได้ สังฆนิมิตได้ ให้กามโลกเห็นกัน ให้รูปโลกเห็นกัน ให้อรูปโลกเห็นกันนะ พระอรหันต์ไม่มีทิพยจักษุเห็นเมื่อไรล่ะ ในมหาสมัยสูตรในป่ามหาวันน่ะ ไปอ่านสูตรแปลดูซิ อยู่ในป่ามหาวัน พระสงฆ์หมู่ใหญ่มีตั้ง ๑,๐๐๐ กว่า ทำไมมุ่งหน้าไปประชุม ณ ป่ามหาวัน ไปน้อมนมัสการพระพุทธเจ้าล่ะ เทวดา ๖ ชั้นมาหมด พรหม ๒๐ ชั้นมาหมด ยักษ์กับมนุษย์ทำไมไม่รังแกกันล่ะ ครุฑกับนาคไม่รังแกกันล่ะ ก็ไม่เพราะอำนาจพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพหรือ คนมันอยากเห็นเทวดาชั้นโน้น ชั้นนี้ มนุสสธรรมอยู่จิตเดียว เทวธรรมอยู่จิตเดียว พรหมธรรมมันอยู่จิตเดียว โลกุตตรธรรมมันอยู่จิตเดียว จิตนี่ละ*

มันรับธรรมะ นอกจากกายกับจิตแล้วจะไปรับที่ไหนล่ะ ที่นี่มันรับพระไตรปิฎกไว้ตั้งสามปิฎกน่ะ กายกับจิตนี้น่ะ พระไตรปิฎกชั้นนอกมันเป็นใบลาน เป็นกระดาษมันหยาบถึงขนาดนี้ แล้วจะไปเทียบพระไตรปิฎกในได้อย่างไรล่ะ คนไปถามหายังไง พระพุทธเจ้ารู้นรก ๒ ชั้น นรกชั้นนอก นรกชั้นใน สวรรค์ชั้นนอก สวรรค์ชั้นใน นิพพานชั้นนอกนิพพานชั้นในน่ะ เขาอ่านกันยังงั้นล่ะนี่ เออ! ชั้นในมันยังจะมีเหลือหรือกิเลสน่ะ เกิดตายจะเหลือเหรอ ชาติภพจะเหลือหรือ มันก็ไม่เหลือซี มันต้องมีภายนอกภายในพิสูจน์กันดูอย่างนั้นซี นิพพานไม่ใช่รูปขันธ์ นามขันธ์ แต่สร้างบารมีมา ก็เอาเป็นเครื่องมือสร้างบารมีต่างหากล่ะ นามรูปนี่นะ เมื่อได้ตรัสรู้แล้วเอาไปเมื่อไรล่ะ บารมี ๓๐ ทัศไม่ใช่ตัวขันธ์ ๕ มันเหนือขันธ์ ๕ มาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วก็เหลือขันธ์ ๕ พระปัจเจกพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วเหลือขันธ์ ๕ พระสาวกทุกองค์ทั้งชายหญิงตรัสรู้แล้ว หมดสังโยชน์แล้ว หมดอนุสัยแล้ว ยังเหลือขันธ์ ๕ เขายังเขียนรูปโลกไว้ให้ดู คนภพหนึ่งไปดันรูปโลก คนภพหนึ่งขึ้นนั่งทับโลกยังไงล่ะ มีแต่พวกพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์เท่านั้น ที่ขึ้นนั่งบนโลกน่ะ ขันธโลกมันถูกรองนั่ง มนุสสธรรมก็โลกีย์ เทวธรรมก็โลกีย์ พรหมธรรมก็โลกีย์ มันขึ้นเหนือโลกไม่ได้ มิจฉาทิฏฐิไปดันโลก สัมมาทิฏฐิก็นั่งขี่โลกโลกุตตรภูมิ เมื่อจิตหมดสังโยชน์และอนุสัยแล้วขึ้นนั่งโลก ใครจะดีกว่ากันล่ะ สัตว์โลกมันรู้โลกต่ำ โลกสูง เมื่อไรล่ะ นอกจากอริยมรรคฌาน ๔ ชั้น จึงไปขึ้นเหนือโลกได้ ในนี้ก็มีสามโลก ภายนอกก็มีสามโลก ใครล่ะมันยอมรับเป็นสัตว์โลก มันจะเป็นคนดีทั้งนั้น มันไปเถียงถึงพระพุทธเจ้า มันด่าถึงพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ด่าแต่พวกเราเดี๋ยวนี้ มันด่ามาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว มันคิดจะฆ่าพระพุทธเจ้ามาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว คนไม่เอาเรื่องเอาราว คนละศาสนาคนมิจฉาทิฏฐิมันไปเกิดที่ไหน ก็ไปเกิดอเวจีโน่นซี สัมมาทิฏฐิมาเกิดเป็นมนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม ก็ข้ามไปโลกุตตรธรรมจึงจะไปนิพพานถึงเขาเดินทางนี้ต่างหากล่ะ สัมมาทิฏฐิกับมิจฉาทิฏฐิต่างกัน กายเดียว จิตเดียว จิตเดียว แต่สัมมาทิฐิต้องมาอาศัยนี่ รูปเดียว นามเดียวนี่ละ ก็ดูเดรัจฉานกับ

คนชี เทวดาก็อาศัย ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ อาศัยรูปธาตุนี่ละ พระพุทธเจ้าก็บิณฑบาตในโลกมนุษย์นี้ พระปัจเจกพุทธเจ้าก็บิณฑบาตในโลกมนุษย์นี้ พระอรหันต์ก็บิณฑบาตในโลกมนุษย์นี้ โลกอื่นเขาใส่บาตรเมื่อไหร่ล่ะ เอ้อ

ผู้ถาม หายสงสัยแล้วครับ

เย็นวันหนึ่ง ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ณ ศาลาธรรมสาร วัดอาวุธวิกสิตาราม หลังจากสวดมนต์เย็นแล้ว พระเกษมได้นวดขาให้หลวงปู่ พร้อมซักถามข้อธรรมไปด้วย ข้าพเจ้าคอยจดบันทึกและอัดเทปไปด้วย ตอนหนึ่งในการสนทนาธรรม พระเกษมได้ถามถึงการปฏิบัติธรรมของหลวงปู่จนสิ้นอาสวะกิเลส ดังนี้

หลวงปู่บุดดาทำอาสวะให้สิ้น

ศิษย์ คืนที่หลวงปู่บอก พรรษา ๔ เวลา ๓ ทุ่มกว่า หลวงปู่ทำอะไรอยู่นะครับ?

หลวงปู่ *จุดเทียน นั่งสนทนาธรรม เจริญวิปัสสนาไปด้วย ทำอยู่ทุกวัน จุดเทียนไว้ ทำวัตรเย็นแล้วสนทนาธรรมต่อ ทำกันอยู่ ๒ องค์ด้วยกัน*

ศิษย์ สำเร็จแล้วมีนิมิตอะไร?

หลวงปู่ *มีธรรมซิ มีมนุษยธรรม เทวธรรม โลกุตตรธรรม เยอะ*

ศิษย์ เขามาทำอะไรครับ?

หลวงปู่ *มาดู มาสอบซ้อม มนุษยสมบัติแค่ไหน สวรรคสมบัติแค่ไหน นฤพานสมบัติอย่างไร พระโสดามีนฤพานแค่ไหน ตัดสังโยชน์ได้แค่ไหน สกิทาคามีแค่ไหน เขามาฟังน่ะซี อนาคาแค่ไหน อรหันต์ตัดได้แค่ไหน*

ศิษย์ หลวงพ่อสงฆ์ทราบไหม? แล้วหลวงปู่ทราบไหมว่าจะเสร็จสิ้นภารกิจ

หลวงปู่ *ฌานล่วงหน้าไม่บอกหรอก ทำเสร็จแล้วจึงทราบทีหลัง หลวงพ่อสงฆ์ท่านทราบ เพราะท่านนั่งเฝ้าอยู่*

ศิษย์ ตอนหลุดจากกิเลสเป็นอย่างไรครับ?

หลวงปู่ *กิเลสมันหลุดไปเอง ชีวิตยังอยู่ มันหยุดงาน มันไม่ทำงาน มีแต่งานนั่งอย่างเดียว งานเดิน งานยืน งานนอน ไม่เอา งานหลับตาก็ไม่เอา เอาแต่งานลืมตา*

ศิษย์ ตอนหลุดจากกิเลส หลวงปู่อายุเท่าไร?

หลวงปู่ *อายุ ๓๒ ปี ปีนั้นพรรษา ๔ มาแล้ว จะเข้าพรรษา ๕ เดือน ๗ แล้ว ๔ พรรษา ๙ เดือน ออกจากวัดผดุงธรรมไปทำความเพียรอยู่ในถ้ำกับคุณพ่อสงฆ์ ที่ถ้ำภูคา ต.หัวหวาย อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์*

ศิษย์ ที่ว่าแผ่นดินไหวนั้นเพราะอะไร

หลวงปู่ *เรื่องธรรมะ*

ศิษย์ ธรรมะของหลวงปู่หรือ?

หลวงปู่ *ธรรมะของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ธรรมะของเรา ธรรมะของเราจะมีอะไร เขามาพร้อมเพรียงกันทั้งมนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตตรธรรม จะไม่ให้มันดังได้อย่างไร คนรุ่นเก่าเขามี คนรุ่นเก่าบอกว่า วัตถุในนี้พวกพ้องเขามี เขาบอกว่า วัตถุอยู่นี่ เอาขึ้นมาสร้างเสีย จะเอาถวายพระ พระไม่เอา ตั้งแต่บวชมาเขาไม่เคยเอาอะไรเลยพระพวกนี้ องค์นี้พรรษา ๔ เขาก็ไม่เอา องค์นั้นพรรษา ๕ เขาก็ไม่เอา เขาอยู่ในบริเวณนี้ เขาดูรักษาพื้นที่ของเขา เขามีทรัพย์คนละเจ็ดแสน พวกเขามีตั้ง ๑๐๐ คน*

ศิษย์ เขาเป็นยุคไหนครับหลวงปู่

หลวงปู่ *คนยุคอดีตน่ะซิ ตั้งแต่ ๓๐๐ ปีมาแล้ว เขาให้ เราไม่เอา เขาเลยเอาหนีไปทางเวียดนามโน่น มาคราวหลังถูกระเบิดเลยตายไปตามนิมิตตามเสียงเขาเหมือนแผ่นดินถล่ม เหมือนภูเขาในจังหวัดนั้น คล้ายๆ มันพังหมด ชาวบ้าน*

เขาได้ยิน เราก็ได้ยินเสียงถล่มทลาย เขาเอาของเขาไป เขาย้ายที่ไป เราไม่เอา เขาก็เสียใจ เขาก็อพยพของเขาไปซี หลวงพ่อสงฆ์เขาก็ไม่เอามาแต่บวชแล้ว ตั้งแต่พรรษา ๕ แล้ว เราก็ไม่เอามา ๔ พรรษาแล้ว เขาถวายให้เอาสมบัติไปสร้าง เขาลูกนี้มีศักดิ์สิทธิ์อยู่ในพื้นเขา มันเป็นบ้านเก่าเมืองเก่าเขา

ศิษย์ เขามาฟังธรรมหลวงปู่หรือเปล่าครับ?

หลวงปู่ *เขาฟังอยู่แล้ว ก่อนเราไปก็มีพระธุดงค์ไปอยู่เป็นประจำ เขามาเดินให้ดู แล้วมาพูดใกล้ๆ ว่า ทรัพย์อยู่นี่ เอาไปสร้างเสีย เราก็บอกไม่เอา หลวงพ่อสงฆ์ไม่ได้ยิน ได้ยินเราคนเดียว กับชาวบ้านโน่น ของอย่างนี้ไม่ใช่สาธารณะ ได้ยินเป็นคนๆ*

ศิษย์ หลวงปู่นั่งรถมากับคุณหมอสมศักดิ์ สืบสงวน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลตำรวจนั้น เกิดปาฏิหาริย์อะไรครับ?

หลวงปู่ *นั่งรถมาจากเชียงแสน (ไปกับหลวงพ่อมหาวีระ) มากับ ดร.ปริญญา นุตาลัย (เป็นคนขับ) คุณปานนั่งหน้า หลวงปู่กับคุณหมอสมศักดิ์ด้านหลัง หัวเป็นหมา ตัวเป็นคน วิ่งตัดหน้ารถ บอกให้หลีกรถเสีย เขาวิ่งหลบคืนไป*

ศิษย์ เขายังไม่ถึงอายุขัยใช่ไหมครับ?

หลวงปู่ *ถ้าไม่บังคับให้พ้นก็จะตาย*

ศิษย์ เป็นกรรมของเขาหรือเปล่าครับ?

หลวงปู่ *เป็นกรรมของเขา ตายแล้วจะเกิดเป็นหมา*

ศิษย์ ผู้หญิงหรือผู้ชาย

หลวงปู่ *ผู้ชายคนกลางคน นุ่งกางเกงขายาว ว่า หมาตัวนี้ทำไมโต หัวเป็นหมา ท้ายเป็นคน*

ศิษย์ คนที่นั่งมาในรถทราบไหมครับ?

หลวงปู่ *มาทราบตอนหลัง*

ศิษย์ กลางวันหรือกลางคืนครับ

หลวงปู่ *กลางวันเวลาบ่าย ถึงเมืองตากแล้ว*

ศิษย์ หลวงปู่เจอหลวงปู่ หลวงพ่อดังๆ ไหมครับ

หลวงปู่ *เจอครูบาศรีวิชัย วัดเบญจมบพิตร พรรษาที่ ๑๐ กว่า ใบสุทธิออกปีนั้น เจออาจารย์มั่น ที่วัดสระปทุม*

ศิษย์ สมเด็จพระสังฆราช กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ นิมนต์หลวงปู่ ตอนนั้นหลวงปู่อยู่ที่ไหน ถามธรรมอะไร?

หลวงปู่ *อยู่วัดราชาธิวาส ให้คนเอารถมารับ ถามว่า ปฏิบัติอย่างไรจึงจะรู้ธรรม ศีล ๕ สมุจเฉทน่ะซี ไม่ต้องสมาทาน*

ศิษย์ ตอนนั้นหลวงปู่พรรษาเท่าไร?

หลวงปู่ *พรรษา ๖ แล้ว*

ศิษย์ ที่หลวงปู่ระลึกชาติได้ ๗ ชาตินั้น หลวงปู่ตายแล้วเกิดที่ไหน?

หลวงปู่ *ตายตำบลไหน ก็เกิดตำบลนั้น*

ศิษย์ อายุเท่าไรจึงตาย?

หลวงปู่ *อายุ ๑๕ ตาย ๑๖ ตาย ๑๗, ๑๘, ๑๙ ตาย ไม่ทันได้บวช*

ศิษย์ ทำไมหลวงปู่อายุสั้นนักล่ะครับ?

หลวงปู่ *สมัยนั้นไข้ป่ามาก ยาไม่มีรักษา ก็เลยตายก่อน*

ศิษย์ หลวงปู่เคยเกิดเป็นผู้หญิงบ้างไหม?

หลวงปู่ *ไม่เคย เกิดที่ไรเป็นชายทุกที เกิดที่ไรมาเกิดกับผู้หญิงทุกที เราจึงได้รู้ว่ามนุษย์นี้เป็นอย่างนี้ แม่เราเป็นผู้หญิง เราจึงไม่ประมาทพวกผู้หญิง ผู้หญิงมาเกะกะเรา เราไม่เอาหรอก แม่เราก็เป็นผู้หญิง พวกผู้ชายมาชวนเป็นพวกปล้นสดมภ์ ก็ไม่เอาหรอก พ่อเราก็เป็นผู้ชาย*

ศิษย์ หลวงปู่เกิดที่ไหนมาก

หลวงปู่ *เกิดสองฝั่งแม่น้ำโขง สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา*

ศิษย์ หลวงปู่เกิดสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาสมัยไหน

หลวงปู่ *สมัยรัชกาลที่ ๑ มารัชกาลที่ ๖ จึงได้บวช*

ศิษย์ ที่ว่าหลวงปู่วิ่งออกไปนอกบ้าน แล้วตะโกนว่า พ่อโกหกๆ นั่นอย่างไร?

หลวงปู่ *เป็นพี่ชายในอดีตมาเกิดด้วยกัน ว่าจะไม่ตีกัน เกิดมาตีขึ้น ตอนนั้นอายุประมาณ ๑๐ ขวบ ก็เลยไปบอกแม่*

ศิษย์ แม่ทราบไหมว่า หลวงปู่ระลึกชาติได้

หลวงปู่ *ไม่รู้หรอก*

ศิษย์ ที่ระลึกได้นั้นเหมือนกับว่าสถานที่นั้นเคยไปมาแล้วจำได้ใช่ไหม?

หลวงปู่ *อือ! จิตมันบอกเอง กุศลจิตทำมาแต่อดีต มารู้ได้ตั้งแต่เขาภูคาบรรพต เคยทำบุญร่วมพระสงฆ์ ๕๐๐ รูป มาแล้ว มาเกิดมาตายทั้ง ๑๐๐ ชาติ ๑,๐๐๐ ชาติ อดีตมี ๒ พวก ปัจจุบันมี ๒ พวก อนาคตมี ๒ พวก*

ศิษย์ แล้วหลวงปู่จะมาเกิดอีกไหมครับ?

หลวงปู่ *เชื้อไม่มี จะมาเกิดได้อย่างไร ข้าวสารหมดเชื้อแล้ว ปลูกไม่ขึ้น*

ศิษย์ ชาติสุดท้ายแล้ว หลวงปู่โปรดเต็มที่

หลวงปู่ *ยิ้ม..*

เทศนาภาษาใจ

เทศน์เป็นกัณฑ์แรกของ หลวงปู่บุดดา ถาวโร หลวงปู่ท่านอุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๖๕ อายุ ๒๘ ปี เมื่ออุปสมบทแล้ว อยู่ปรนนิบัติอุปัชฌาย์ ๑ ปี ท่านก็ลาอุปัชฌาย์ออกจาริกแสวงหาที่วิเวกบำเพ็ญสมณธรรม ทั้งในเมืองไทยและประเทศลาว ในพรรษาที่ ๔ ท่านได้ธุดงค์ไป ณ เทือกเขาภูพาน จังหวัดสกลนคร ได้พบพระภิกษุองค์หนึ่งซึ่งกำลังแสวงหาความสงบวิเวกอยู่เช่นกัน ท่านคือหลวงปู่สงฆ์ พรหมสโร มีอายุแก่กว่าหลวงปู่ ๑๐ ปี มีพรรษามากกว่า ๑ พรรษา ทันทีที่เห็นหน้าหลวงปู่สงฆ์ หลวงปู่ท่านก็ระลึกชาติได้ว่า หลวงปู่สงฆ์เคยเป็นบิดามา ท่านจึงได้เรียกหลวงปู่สงฆ์ว่า *คุณพ่อสงฆ์* ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

หลังจากนั้น ท่านทั้งสองก็ออกจาริกธุดงค์มาด้วยกัน จนมาถึงตำบลหัวหวาย อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์ ได้พบกับชัยภูมิถูกใจในการปฏิบัติธรรมแห่งหนึ่ง คือ *ถ้ำภูคา* ถ้ำภูคาเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เพราะเคยเป็นสถานที่ที่มีพระอริยสงฆ์มาบำเพ็ญบารมีจนได้บรรลุธรรมในถ้ำนี้มาก่อน

หลวงปู่ทั้งสองได้เลือกทำเลทำสมาธิคนละฟากถ้ำ ส่งบำเพ็ญภาวนา พิจารณาธรรม ปฏิบัติกรรมฐานอย่างหนัก มีอะไรติดขัด ก็สนทนาธรรมแลกเปลี่ยนข้อธรรมที่แต่ละองค์ได้พบและเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติ และแล้วในพรรษาที่ ๔ จะเข้าพรรษาที่ ๕ อีก ๗ เดือน หลวงปู่ก็หลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง หลวงปู่มีอายุเพียง ๓๒ ปีเท่านั้น ซึ่งตรงกับ พ.ศ. ๒๔๖๙ และท่านก็ได้เทศนาภาษาใจเป็นกัณฑ์แรกหลังจากบรรลุธรรมดังนี้

ในรูปของตัว ก็ไม่มีราคะ ความกำหนัดก็ไม่มี ผลของการกระทำเกิดขึ้นอย่างนี้ จึงได้มั่นใจทำไม่มีกาลไม่มีสมัย ไม่ให้คลายความเพียร หรือเจริญปฐวีธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ อาโปธาตุ อากาศธาตุ วิญญาณธาตุ เป็นธาตุ ๖ กัมมัฏฐานทั้งหลายเห็นเป็น ดิน ๒๐ น้ำ ๑๒ ไฟ ๔ ลม ๖ ตลอดถึงอนุสสติ ๑๐ อสุภ ๑๐ กสิณ ๑๐ หรือเจริญ ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ขันธ์ ๕ เป็น ทุกขํ อนิจฺจํ อนตฺตา เห็นเป็น ไตรลักษณะ เป็นสามัญลักษณะเสมอกัน จึงได้ค้นดูในตนว่า ใครเกิด ใครแก่ ใครเจ็บ ใครตาย กัมมัฏฐานทั้งหลายกำจัดกิเลสได้ทุกประเภท กำจัดราคจริต โทษจริต วิตกจริต ศรัทธาจริต พุทธจริต ของตนได้ทั้ง ๖ จริต ผู้ปฏิบัติต้องเห็นอย่างนี้ ตนได้ทำมาแล้ว

สมถกัมมัฏฐานภาวนา เป็นประโยชน์ส่วนตัว ผู้ที่เข้าใจใช้กำจัดกิเลสทั้ง ๖ ได้ ไม่ต้องเลือกว่าสูตรไหน บทไหน ทำให้จิตไม่เศร้าหมองใช้ได้ทั้งนั้น ได้กระทำมาอย่างนี้ จึงได้เห็นว่า คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้จริงๆ อยู่ทุกเมื่อที่ใจของเรา จึงมีสติ มั่นคง ตั้งมั่น สัมปชัญญะ ความรู้ตัว นึกถึงกาย เวทนา จิต ธรรม มีอยู่ที่เรา ไม่ต้อง ไปถามผู้อื่น ผู้ปฏิบัติต้องมีสติเพ่งบริกรรมอยู่ที่เราเสมอ เดิน ยืน นอน นั่ง ทุกลมหายใจ เข้าออก ทำเหตุอย่างนี้ติดต่อมาถึง ๔ พรรษา จึงได้รู้แจ้งชัดในศีล สมาธิ ปัญญา ว่ามีอยู่ ที่เราทุกเมื่อ ผู้ปฏิบัติทำเหตุอย่างนี้ให้ติดต่อแล้ว คงได้รับผลเหมือนกัน

ความกระทำจริง เห็นจริง เห็นทั้งนรก และเห็นทั้งมนุษย์โลกและสวรรค์เทวโลก พรหมโลกมีอยู่ที่เราแจ้งชัดอย่างนี้ จึงน้อมไปดูอดีตที่เราเป็นมาอย่างไร ทั้งดีทั้งชั่วและ ปัจจุบันที่เราเป็นอยู่ และน้อมไปดูอนาคตที่ข้างหน้าเรามีหวังอะไร เมื่อเห็น ๓ กาลนี้ มารวมอยู่ในปัจจุบัน มีแต่ความสุจริตกาย วาจา ใจ จำเพาะหน้า จึงได้ละทุจริตทั้ง ๓ ไม่ทำต่อไป ละชั่ว ทำดี เป็นผู้เห็นชอบว่าเราเป็นสัมมาทิฏฐิ กาย วาจา เป็นศีล ความมั่นใจ เป็นสมาธิ ความรู้ในกองสังขารเป็นปัญญา ไม่ปรุงทางดี ทางชั่ว กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม เป็นผู้พ้นเวลานั้น เจตนาที่จะล่วงไม่มีแก่เรา มรรค ๘ เป็นที่ประชุมอยู่จำเพาะ นำผู้ปฏิบัติ เมื่อทำได้แล้ว การเสื่อมไม่มี เมื่อน้อมศีล สมาธิ ปัญญา ใส่ใจแล้ว ใจที่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็ไม่มีในที่นั้น แต่ก่อนเราไม่รู้ จึงถือเอารูปมาเป็นตน เอาตนไป เป็นรูปว่า เราดีเราชั่ว ว่าเราทำได้ ว่าเราเป็นผู้วิเศษ ว่าเราเป็นผู้พ้น สักกายทิฏฐิก็ยัง

มีอยู่นั่นเอง รูปนามของเราเป็นของสมมุติ เมื่อเห็นตามความเป็นจริง รูปนามของเราเป็นอย่างไร ก็เป็นอยู่อย่างนั้น

ยกตัวอย่าง ธาตุ ๔ มีอยู่ที่เรา ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ได้สูญไปไหน ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มีอยู่ที่เรา ดินฟ้าอากาศภายใน ภายนอก ก็มีอยู่ตามเดิม ตามสัตว์ ตามบุคคล เสมอกัน รู้แจ้งอย่างนี้เรียกว่า **วิปัสสนาญาณ** ความรู้อย่างนี้ไม่มีลืมไม่มีหลง รู้เท่าความเป็นจริง จึงไม่เจือด้วยทุกข์ เห็นเป็นกลางทั่วไปทั้งภายในและภายนอก ผู้ปฏิบัติต้องเห็นอย่างนี้ เรียกว่า **เห็นธรรม** ถ้าใจยังมีทุกข์อยู่ไม่ใช่ธรรม ใจไม่เป็นทุกข์ เป็นธรรม **ธรรม** ในที่นี้ หมายเอาธรรมที่ไม่แปรผัน จึงได้ตั้งตนอยู่ในนโม ความนอบน้อมต่อคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณมารดาบิดา คุณอุปัชฌาย์อาจารย์ เป็นผู้อ่อนน้อมทางกาย วาจา ใจ มาตั้งแต่เดิม และน้อมออกจากกายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ น้อมกาย วาจา ใจ จากอกุศลกรรมบถ ๑๐ **"ไม่ทำบาป"** ประพฤติกาย วาจา ใจ อยู่ในกุศลกรรมบถ ๑๐ ไม่ทำบาปในที่ลับ และที่แจ้ง และมี **หิริ** ความละอายแก่ใจ **โอตฺตปฺป** สะดุ้งกลัวต่อบาปมาแต่เดิม มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา **พรหมวิหารทั้ง ๔** นี้มีติดต่อมาเป็นลำดับ ตลอดมาถึงปัจจุบันวันนี้ และไม่เคยลำเอียงต่อหมู่เพื่อน มนุษย์หญิงชายทั้งหลาย ตลอดถึงสัตว์เดียรัจฉานตั้งแต่เดิมมาถึงวันนี้เหมือนกัน

บางคราวได้เคยนึกในใจว่า เพศหญิงเพศชายเป็นมารดาเป็นบิดาของเราทั้งโลก เกิดขึ้นแล้วก็เสื่อมไป แต่ไม่ชัด ออกบรรพชาแล้วเจริญสมถกัมมัฏฐาน ต่อเมื่อจิตสงบแล้วไม่ฟุ้งซ่าน ความเห็นก็แจ้งชัดขึ้นเป็นลำดับ ก็เห็นมาจากเพศฆราวาสนั่นเอง และไม่ดูหมิ่นสัตว์บุคคลทั่วไป ไม่ประพฤติชั่ว ตั้งอยู่ในคุณนะโม ด้วยประการข้อที่ ๑ เป็นผู้ประพฤติกาย วาจา ใจ ในคารวะทั้ง ๖ คือ เคารพคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เคารพในความศึกษา เคารพต่อความไม่ประมาท และปฏิสันถารมีประจำสันดานอยู่เสมอ ไม่ว่าจะไปสารทิศใด มีสติสัมปชัญญะเคารพต่อคารวะ ๖ ประการนี้เสมอ เป็นการที่ ๒ ความประพฤติกาย วาจา ใจ ไม่เป็นผู้เลี้ยงยาก เป็นผู้เลี้ยงง่าย ว่าง่ายสอนง่าย เป็นผู้ตั้งตนอยู่ในความมักน้อยสันโดษมาแต่เดิม บวชวันแรกเคยไปอยู่

หมู่ไหน คณะไหน เข้าไปตั้งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ทำกิจของเราที่ทำได้ช่วยหมู่คณะ เห็นพระภิกษุสามเณรเป็นไข้ ตลอดถึงอุบาสกอุบาสิกา เข้าไปตั้งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ปฏิบัติโดยสมควร ไม่ให้ผิดกับพระวินัย และแนะนำสั่งสอนเท่าที่พอจะทำได้ และแบ่งปันลาภสักการะได้มาโดยชอบธรรมโดยชอบวินัย เป็นผู้ไม่ตระหนี่ ได้ตั้งตนไว้ไม่เห็นผิดจากหมู่คณะที่ไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย ไม่ให้วิวาทกับหมู่คณะ ไม่ถือบุคคลเป็นใหญ่ ความประพฤติกาย วาจา ใจ เป็นมาดังนี้โดยประการข้อที่ ๓

ดังที่ได้พรรณนามานี้ เป็นข้อปฏิปทาประพฤติกาย วาจา ใจ เสมอมา จึงได้รับผลเป็นมาดังนี้ยิ่งๆ ขึ้นไป ด้วยอำนาจข้อปฏิบัติกาย วาจา ใจ พ้นจากความยินดียินร้าย ลงท้ายที่สุดถือธรรมาธิปไตย ไม่ถือโลกาธิปไตย ปฏิบัติไม่เป็นไปเพื่อโลก ตั้งอยู่ในธรรม ไม่ให้ลำเอียงทั้งเพศบรรพชิตและคฤหัสถ์ ตลอดถึงสัตว์ ดังได้กล่าวแล้วเบื้องต้น ท่ามกลางแลเบื้องปลาย ตลอดถึงสัตว์เดียรัจฉานทั่วไป เห็นเป็นสามัญลักษณะเสมอกัน ความเกิดความสามัคคีเสมอกัน นี่เป็นข้อปฏิบัติไม่เลือกหน้าบุคคล ปฏิบัติจริง รู้จริง เห็นจริง ไม่เลือกหน้าบุคคล ไม่ว่าประเภทไหน บรรพชิต คฤหัสถ์ ก็ตาม อาจพ้นทุกข์ด้วยกัน ต่างกันก็แต่จะช้าหรือเร็ว ธรรมของจริงก็มีอยู่ที่กาย วาจา ใจ ทางดีและชั่ว ทางนรกแลมนุษย์ โลกสวรรค์ เทวโลก แลพรหมโลก ดังกล่าวมาในเบื้องต้น มีภายในและภายนอกเป็นคู่กันให้เห็นปรากฏอยู่ทุกเมื่อ

ยกตัวอย่างอดีตที่เราเคยผ่านมาแล้ว ที่เราถูกมาที่เราจมอยู่ในครรภ์พระมารดา จมมูตรจมคูถอยู่ตั้ง ๑๐ เดือน ไม่เห็นแสงพระอาทิตย์และพระจันทร์ ทนทุกขเวทนาอย่างสาหัสทั้งกลางวันและกลางคืน เมื่อเวลามารดายืน เดิน นั่ง นอน เวลารับประทานอาหาร ถูกเผ็ด เค็ม ร้อน มีความเกิดดับอยู่นับชาติไม่ถ้วน นี่เป็นผลของทุกข์ กล่าวแต่เพียงเล็กน้อย เมื่อนอนอยู่ในครรภ์ เมื่อคลอดออกมาแล้ว เสวยวิบากอยู่เนืองนิตย์ พร้อมไปด้วยราคะ โทสะ โมหะ เต็มไปด้วยอกุศลทางกาย วาจา ใจ ทุจริตและจิตเศร้าหมอง พร้อมไปด้วยอบายภูมิ ๔ คือ นรก เปรต อสุรกาย เดียรัจฉาน ผู้ปฏิบัติเห็นโทษของตนเป็นดังนี้ เพราะจิตเศร้าหมอง เป็นนรกอยู่แล้ว จะเป็นอดีต อนาคต ปัจจุบันก็ตาม อบายภูมิทั้ง ๔ เป็นที่ไป มีอยู่ในกาย วาจา ใจ บริบูรณ์ ทางภายในแล

ภายนอก ที่เราจะไปเสวยทุกข์ภายนอกก็เกิดจากภายใน ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ที่ได้เห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส สัมผัสกาย ธรรมารมณ์ เมื่อมากระทบเกิดความรู้ทางดีแลชั่ว จึงได้ยินดียินร้าย เกิดจิตเศร้าหมองเป็นทุกข์ไปตามอารมณ์ไม่รู้เท่า จึงได้ตกอบายภูมิทั้ง ๔ เมื่อผู้ปฏิบัติจะพ้นได้ ต้องสำรวม ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของตน อย่าได้ยินดียินร้าย และมั่นคงในศีล ๕ และกรรมบถ ๑๐ เมื่อเจตนาละเว้น กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม บริสุทธิ์ทั้ง ๓ ไม่ทำบาปในที่ลับและที่แจ้ง เจตนาทำบาปไม่มี จึงพ้นจากอบายภูมิทั้ง ๔ มีสติความระลึกได้ สัมปชัญญะ ความรู้ตัวเห็นโทษของเราในอดีตที่ล่วงมาแล้ว เปรียบเหมือนคนเห็นไฟเป็นของร้อนแลไม่จับเปลวไฟ ไม่ถูกของร้อนฉันใด บุคคลผู้เห็นโทษของตนแล้วไม่ทำต่อไป ก็ไม่ทุกข์ฉันนั้น ความเศร้าหมองทางกาย วาจา ใจ ไม่มีเสียแล้ว จึงได้บำเพ็ญกุศลกรรมบถ ๑๐ ที่กาย วาจา ใจ ของตน ให้บริสุทธิ์ จึงตั้งอยู่ในหิริโอตตัปปะ กลัวต่อบาปในที่ลับและที่แจ้ง มี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีพรหมวิหารทั่วไปทั้งภายในแลภายนอกเสมอกันไปหมดทุกสัตว์ จึงได้เข็ดหลาบโทษของตนที่ผ่านมาแล้ว

เราจะมัวเพิกเฉยอยู่ไม่ได้ จึงไม่เพลินอยู่ตามอารมณ์ทาง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นำมาซึ่งจิตเศร้าหมอง ผู้ปฏิบัติเมื่อเห็นโทษของตนทั้งอดีต อนาคต ปัจจุบัน จึงไม่ลุ่มหลง ละชั่วทำดี ให้พ้นจากอารมณ์ทั้ง ๖ มียินดียินร้ายทำให้เพิกเฉย ทำให้มีศรัทธาอยู่เสมอ ศรัทธาเชื่อสิ่งที่ควรเชื่อง่ายเชื่อดายไปที่ไม่สมเหตุผล เชื่อกรรม เชื่อผล ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ผู้ปฏิบัติรู้เท่าอารมณ์ ทำกรรมดีกรรมชั่วของตนๆ ตนจึงได้ศรัทธา วิริยะ สติเป็นสมาธิ ปัญญา เมื่อสติตั้งมั่นตื่นอยู่ ไม่เศร้าหมอง ก็ปราศจากทางดีทางชั่ว ผู้ปฏิบัติรู้เท่าอารมณ์ดีชั่ว เป็นกลาง ทางภายในและภายนอก ก็ไม่หลงไม่ตามทางดีแลทางชั่ว ศีลของเราก็ดีเรียบร้อย ทางกาย วาจา สมาธิ ความมั่นใจไม่หวั่นไหว

ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร ชื่อว่าปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นผู้ไม่หลง เป็นผู้ไม่ลืม เป็นปรกติ ไม่ยินดียินร้ายทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็ปรกติตามหน้าที่ สติก็ตื่นอยู่ ไม่มีกาล ไม่มีสมัย ทำจิตของตนให้ขาวรอบ ความไม่ทำบาปทั้งปวงเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้ปฏิบัติควรทำอย่างนี้ อย่าให้มีกาลมีสมัย

ดังที่พรรณนามาเป็นข้อปฏิบัติ **ขอให้สาธุชนทั้งเพศคฤหัสถ์บรรพชิต ควรน้อมเข้าไปปฏิบัติที่กาย วาจา ใจ ของตน พ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวง ธรรมของจริงก็จะบังเกิดประจักษ์ทุกเมื่อ เป็นอันเชื่อมั่นในกุศลของตนแท้จริง ดังได้แสดงมาแล้วนั่นแล**

ต่อไปนี้จะได้แสดงการสามัคคีพอเป็นข้อปฏิบัติต่อไป การสามัคคีนำมาซึ่งความสุข ผู้ปฏิบัติมุ่งหมายสามัคคีธรรม ความสม่ำเสมอข้อปฏิบัติ ให้มีสติความระลึกได้สัมปชัญญะความรู้ตัว เป็นธรรมมีอุปการะอย่างยิ่ง ถ้าหากขาดสติแล้ว ไม่ว่าทางโลกและทางธรรม จะดำเนินไปในทางที่ดีไม่ได้ ทำอะไรมันจะพลั้งเผลอ เมื่อจะปฏิบัติ ควรจะยกโลกเข้ามาเป็นอุทาหรณ์ ในหมู่หนึ่ง ประชุมหนึ่ง จะต้องมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกันจึงนำมาซึ่งความสุข จะเป็นประเทศก็ตาม เป็นเมืองก็ตาม เป็นตำบลหมู่บ้านก็ตาม อยู่ได้เพราะความสามัคคี สัตว์ทุกชนิดถ้ามีความสามัคคีแล้วทำอะไรย่อมสำเร็จ ยกตัวอย่างแต่ปลวกตัวเล็กก็ยังพรวนดินเป็นจอมปลวกได้ ผู้ปฏิบัติพึงเห็นด้วยกาย วาจา ใจให้สม่ำเสมอ อย่าให้ผิดกฎหมายทางโลกและทางธรรม

สิกขาบทน้อยใหญ่ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ให้สำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นสำรวมอินทรีย์ สังวรมีสติควบคุม สัมปชัญญะความรู้ตัว จะทำอะไรพิจารณาเสียก่อนจึงค่อยทำ ไม่ทำไปเพื่อเบียดเบียนตน ผู้อื่น โดยความสุจริตกาย วาจา ใจ สำรวมศีลของตนเสียก่อนที่กาย วาจา ใจ เรียบร้อยแล้ว ปฏิบัติตามศีล ๕ ศีล ๘ กุศลกรรมบถ ๑๐ ละเว้นตามข้อห้ามที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เรียกว่า สามัคคี กาย วาจา ใจ เป็นสมาธิ คือไม่หวั่นไหวไปตามรูปที่ดีที่ชั่วมากระทบในตา เกิดความรู้ขึ้น เสียงดี เสียงชั่วมากระทบหู เกิดความรู้ขึ้น ไม่เป็นไปตามเสียงดีเสียงชั่วนั้น กลิ่นเหม็นและหอมมากระทบ เกิดความรู้ขึ้น กลิ่นดี กลิ่นชั่ว ไม่เป็นไปตามรส มากระทบชิวหา เกิดความรู้ขึ้น รสดี รสชั่ว ไม่เป็นไปตาม รสกายสัมผัสหยาบหรือละเอียดอ่อนหรือแข็ง ดีหรือชั่ว ไม่เป็นไปตาม ธรรมารมณ์เกิดขึ้นกับใจ อารมณ์ที่น่ายินดียินร้าย ทั้งดีทั้งชั่ว ไม่เป็นไปตาม อารมณ์ที่น่ายินดีนั้น หมายสรรเสริญที่ดีที่ชอบใจ อารมณ์ที่ยินร้าย ถูกด่าว่านินทาต่างๆ ให้เกิดสุข ทุกข์ อุเบกขา ไม่เป็นไปตามอารมณ์ทั้ง ๓ เป็นสมาธิอยู่ที่ใจ ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร ก็รู้เท่าทางปรุงความดีและชั่ว ก็เท่าทางกาย วาจา ใจ ของเรานี่เองชื่อปัญญา เรียกว่าสามัคคี

ผู้ปฏิบัติ จงใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลที่เราๆ มีอะไร มีแต่ธาตุ ๔ ประชุมกันเป็นรูปสมมติว่าหญิงชาย หลงไปไม่รู้จริง จึงแตกสามัคคีนำมาซึ่งความทุกข์ ทับถมตนเอง ทางดี ทางชั่ว ดีก็สิ่งชอบใจ ชั่วก็สิ่งไม่ชอบใจ เรียกว่า แตกสามัคคี ศีลก็ตั้งไม่ได้ เพราะศีลขาด สมาธิ ความมั่นใจก็ไม่มี ปัญญา ความรอบรู้ก็ไม่มี จะหาความสุขมาจากไหน เราเป็นชั่วมากระทบในตาเกิดความรู้ขึ้น เสียงดีเสียงชั่วมากระทบหูเกิดความรู้ขึ้น ไม่เป็นไปตามเสียงดีเสียงชั่วนั้น กลิ่นเหม็นและหอมมากระทบเกิดความรู้ขึ้น กลิ่นดีกลิ่นชั่วไม่เป็นไปตาม รสมากระทบชิวหาเกิดความรู้ขึ้น รสดี รสชั่วไม่เป็นไปตาม รสกายสัมผัสหยาบหรือละเอียดอ่อน หรือแข็ง ดีหรือชั่ว ไม่เป็นไปตาม ธรรมารมณ์เกิดขึ้นกับใจ อารมณ์ที่น่ายินดียินร้าย ทั้งดีทั้งชั่ว ไม่เป็นไปตามอารมณ์ที่น่ายินดีนั้น หมายสรรเสริญที่ดีที่ชอบใจ อารมณ์ที่ยินร้ายถูกด่านินทาต่างๆ ให้เกิดสุข ทุกข์ อุเบกขา ไม่เป็นไปตามอารมณ์ทั้ง ๓ เป็นสมาธิอยู่ที่ใจ ปัญญารอบรู้ในกองสังขารก็รู้เท่าทางปรุงความดีและชั่ว ก็เท่าทางกาย วาจา ใจ ของเรานี่เอง ชื่อปัญญา เรียกว่าสามัคคี

ผู้ปฏิบัติ จงใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลที่เราๆ มีอะไร มีแต่ธาตุ ๔ ประชุมกันเป็นรูปสมมติว่าหญิงชาย หลงไปไม่รู้จริง จึงแตกสามัคคี นำมาซึ่งความทุกข์ทับถมตนเอง ทางดี ทางชั่ว ดีก็สิ่งชอบใจ ชั่วก็สิ่งไม่ชอบใจ เรียกว่าแตกสามัคคี ศีลก็ตั้งไม่ได้ เพราะศีลขาด สมาธิความมั่นใจก็ไม่มี ปัญญาความรอบรู้ก็จะไม่มี จะหาความสุขจากไหน เราเป็นโมหะไปทั้งหมด หลงไม่รู้จริงตามลักษณะของธาตุที่แข็งเป็นดิน ที่เหลวเป็นน้ำ ธาตุที่ร้อนอบอุ่นเป็นธาตุไฟ ธาตุที่พัดไปมาทั่วสรรพางค์กาย ลมหายใจเข้าออก เป็นธาตุลมที่มีอยู่ในกายและนอกกาย มีให้เห็นอยู่เสมอ ไม่เคยหลงไปตามที่ดีหรือชั่ว ควรใช้ปัญญาพิจารณาเสมอ เห็นตามเป็นจริงทั้งภายในแลภายนอก เดิน ยืน นั่ง นอน พิจารณาทุกอิริยาบถทั้ง ๔ อย่าให้ขาด ตลอดถึงปัจจัยทั้ง ๔ เครื่องนุ่งห่ม ไตรจีวรเป็นเครื่องอาศัย อาหารบิณฑบาต โภชนาหาร เครื่องอาศัยบริโภค สักแต่ว่าเป็นธาตุทุกสิ่งทุกประการ ไม่ว่าสัตว์บุคคลล้วนแต่เป็นธาตุ ผู้ปฏิบัติควรพิจารณาเนืองๆ เป็นปัจจเวกขณะญาณ จะเป็นบรรพชิต คฤหัสถ์ ก็ตาม อย่าให้ใจหลงงมงายไปตามโมหะความไม่รู้จริง ให้สามัคคีธรรมของเราไว้สม่ำเสมอ หมายเอากายสุจริต ๓

วจีสุจริต ๔ มโนสุจริต ๓ สุจริต ๓ นี้เป็นธรรม สามัคคีทำสติให้มั่นอย่างนี้ สัมปชัญญะความรู้ตัว ความสามัคคีจึงตั้งมั่นถาวรได้ชื่อว่า สามัคคีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ด้วยทำมาอย่างนี้เป็นเนืองนิตย์

ดังที่ได้พรรณนามาเป็นธรรมะทางภาษาใจ ข้อปฏิปทาก็หมายสามัคคีที่เรานี่เอง ความกระทำมาพร้อมเพรียงทางกาย วาจา ใจ สม่ำเสมอ ผู้ปฏิบัติจึงไม่จนศีล ๕ ศีล ๘ กุศลกรรมบถ ๑๐ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ผู้ปฏิบัติมีความเพียรอยู่เสมอ ไม่เคยจน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็หมายความรู้เท่าสังขารทั้งปวง ทางภายในแล ภายนอก ธรรมก็ทรงไว้ซึ่งผู้ปฏิบัติ ความสุจริตกาย วาจา ใจ นี้เอง ไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว พ้นจากเครื่องเศร้าหมอง คือกิเลสทั้งปวง สังฆะ ก็หมายความประพฤติตามคำสอนของ พระพุทธเจ้า ละทุจริตทั้ง ๓ ตั้งอยู่ในสุจริตทั้ง ๓ กาย วาจา ใจ ของผู้ปฏิบัติ ก็เป็นสังฆะ ด้วยความสุจริตนั่นเอง ผู้ปฏิบัติต้องทำเช่นนี้ จึงจะเป็นสามัคคีภายนอกภายใน ต้องทำ ให้ได้เสียก่อน ให้เป็นแบบอย่างของคนภายหลัง ไม่ว่าทางโลกและทางธรรม เราต้อง ทำเองให้มีให้เป็นเสียก่อนจึงจะสอนผู้อื่นได้ ความทุกข์นั้นจะไม่มีแก่เรา เหมือน นายช่างไฟฟ้ารู้จักเปิดไฟปิดไฟ เป็นประโยชน์แก่คนทั้งหลายได้รับแสงสว่างฉันใด ผู้ที่ทำประโยชน์ตนได้แล้ว ทำประโยชน์ผู้อื่นก็ฉันนั้น

มีตัวอย่าง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำตัวของท่านได้แล้ว สอนสาวกรู้ตามเห็นตาม ตลอดถึงมนุษย์แลเทวดาอินทร์พรหม เพราะท่านสอนตัวของท่านพ้นจากทุกข์เสียก่อน จึงมีประโยชน์ไม่มีประมาณ แม้สาวกทั้งหลายก็สอนตัวเสียก่อนทั้งนั้น จึงแผ่ศาสนา ได้ผลใหญ่ไพศาลมากกว่าเม็ดหินเม็ดทรายในมหาสมุทร พระคุณของพระอรหันต์ไม่มี ประมาณ ผู้ปฏิบัติควรทำกาย วาจา ใจ ตามแบบอย่างของพระอริยเจ้า อย่าให้หย่อน ความเพียร ตั้งใจทำ อย่าให้ท้อถอยต่อความเพียร จึงจะได้รับผลของการปฏิบัติ และ ข้อประพฤติสามัคคีธรรม ดังได้พรรณนามาในเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย เป็น กายสามัคคีธรรม ทำกาย วาจา ใจ อย่างนี้ ไม่ต้องไปถามคนอื่น บริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ รู้ได้จำเพาะตน อานิสงส์ก็จะเกิดมีแก่เราทุกเมื่อ พ้นจากทุกข์ทั้งปวง อานิสงส์ใหญ่ไพศาล หาที่ประมาณบ่มิได้ สามัคคีกาย วาจา ใจ ด้วยอำนาจศีล สมาธิ ปัญญา สรรพคุณธรรม ที่สามัคคีธรรมนำมาซึ่งความสุข มีประจักษ์ทุกเมื่อ

อารมณ์เป็นธรรมๆ ในที่นี้ หมายรู้เท่าความเป็นจริงทั้งภายในแลภายนอก ภายในหมายเอาอารมณ์ที่เกิดกับใจ อารมณ์เป็นสุข ทุกข์ อุเบกขา ต้องรู้ตนเอง ภายนอกตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกดมกลิ่น ชิวหาได้ลิ้มรส กายสัมผัส รู้เท่ากายใจของตนเป็นจริงเช่นนี้ นอกจากกาย วาจา ใจ ออกไป ภายนอกก็มีเสมอกัน มีดวงตาเห็นธรรมอย่างนี้ด้วยอำนาจสามัคคีธรรม ข้อปฏิบัตินำให้ถึงโลกุตตรธรรมที่ไม่แปรผันไปตามเหตุ ตามปัจจัย รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ ไม่ยินดี ไม่ยินร้ายรู้เห็นเป็นกลางอยู่เสมอ มาจากสามัคคีศีล ๕ สมุจเฉทที่เราเจตนาละเว้น ไม่ล่วงในที่ลับในที่แจ้ง ผู้ปฏิบัติทำเหตุอย่างนี้ อาจเห็นจริงทุกเมื่อ ไม่เลือกหน้า บุคคล ไม่ว่าเพศไหนภาษาไหน ทำได้ทุกเมื่อ ตรงกัน ก็ช้าหรือเร็วเท่านั้น

ยกตัวอย่าง บาปบุคคลที่รู้หรือไม่ รู้ทำเข้าเป็นบาปทั้งนั้น เปรียบเหมือนไฟที่เป็นของร้อน คนที่จับไฟรู้หรือไม่รู้ก็ร้อนนั้น อุปมาข้อนี้ฉันใด บุคคลผู้ละชั่วทำดี ประพฤติอยู่ในข้อปฏิบัติได้รับผลเช่นนั้น ความปฏิบัติของตนทำมาที่ละเว้นทางกาย วาจา ใจไม่ทำบาปทั้งปวง เป็นผลของข้อปฏิบัติ ต้องรู้ตนเองอย่างนี้ ผู้ปฏิบัติมีสามัคคีธรรมแล้วนำมาซึ่งความสุข ไม่มีเจตนาทำบาปเสียแล้ว จิตไม่เศร้าหมอง จึงปราศจากทุกข์จึงรู้ตนเองว่าที่ลับในโลกไม่มีดีชั่ว สุข ทุกข์ อุเบกขา รู้ตนเอง เจตนาดีเจตนาร้ายก็รู้ถึงแม้เราจะปิดไว้ไม่บอกใคร พระพุทธเจ้าท่านก็รู้ หรือพระอริยเจ้าทั้งหลายท่านย่อมรู้ทุกเมื่อ ขึ้นชื่อว่าชั่วแล้ว อย่าทำเสียเลย เจตนาละเว้นทุกลมหายใจเข้าออก เรียกว่าเป็นผู้สามัคคีธรรมในข้อปฏิบัติที่ได้พรรณนาเบื้องต้นท่ามกลางแลเบื้องปลาย ธรรมสามัคคีของผู้ปฏิบัติเป็นมาดังนี้

ผู้ปฏิบัติจงน้อมไปปฏิบัติในกาย วาจา ใจ ของตน ธรรมของจริงก็จะบังเกิดทุกเมื่อเป็นธรรมอันไม่ตาย ไม่แปรผัน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่มีในธรรม ด้วยอำนาจคุณพระพุทธพระธรรม พระสงฆ์ ประดิษฐานอยู่ที่ใจ ศีล สมาธิ ปัญญา ก็มีขึ้นที่ใจทุกเมื่อ นี่เป็นมรรคของผู้ปฏิบัติดำเนินไปสู่ธรรมอันไม่ตาย นี่แหละ ด้วยอำนาจความปฏิบัติศีลสมาธิ ปัญญา สำรวมศีล สมาธิ ปัญญา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ คือ สมาธิปัญญาก็หมายความประพฤติกาย วาจา ใจ สุจริตทั้ง ๓ นี่เอง ผู้ปฏิบัติพึงน้อมกาย วาจา ใจ

ไปตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งบรรพชิตแลคฤหัสถ์ให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวง เรียกว่า **โลกุตตรธรรม** ให้ผลไม่มีกาล ไม่มีสมัย

ขอให้สาธุชนทั้งปวงพ้นจากทุกข์ภัยแลเป็นสุข สมกับปณิธานความปรารถนาของตนๆ ทุกเมื่อเหล่าทั่วหน้ากันเป็นอันชอบด้วยดี มีความเกษมสานต์ นิราษปราศจากภัยอันตรายทั้งปวง เทอญ

สนทนาบางตอน

หลวงปู่บุดดา-หลวงพ่อฤาษี

(มหาวีระ ถาวโร)

หลวงพ่อฤาษีมาเยี่ยมอาการป่วยของหลวงปู่บุดดา
ขณะพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลตำรวจ ในปี ๒๕๒๒

หลวงพ่อ หวัดดีครับหลวงพ่อ อย่าเพิ่งตายนะ

หลวงปู่ ยังไม่ตายหรอก ลมหายใจยังทำงานอยู่

หลวงพ่อ เป็นลมเหรอ

หลวงปู่ ป่วยแต่กาย จิตไม่ป่วย หมอให้น้ำเกลือ ๓ ขวด

หลวงพ่อ ให้น้ำเกลือทำไม ทำงานมากไป หมอต้องฉีดยาสลบใช่ไหมหลวงปู่

หลวงปู่ กายสังขารหยุดเอง จิตสังขารหยุดอยู่แล้ว

หลวงพ่อ ยังเก่ง ยังไม่ยอมแพ้ ยังพูดได้ รับรองยังไม่แพ้

หลวงปู่ หลวงปู่ชัยวงศ์ก็มาบ่อยๆ ครูบาธรรมชัยก็มา หลวงปู่เย็นก็มาผูกแขนให้ บอกว่าให้อยู่ก่อน ให้ทำงานเสียก่อน นั่งพูดมาตั้งร้อยๆ ปี กรุงธนบุรีน่ะ ๒ พรรษาจะแล้วหรือ ต่ออีก ๑๐ พรรษา มันจะแล้วไม่แล้วก็ไม่รู้

หลวงพ่อ ถ้ามันแล้วก็เสร็จ หลวงปู่จะต่ออะไร

หลวงปู่ ต่องาน

หลวงพ่อ งานอะไร

หลวงปู่ งานซ่อมวัด ซ่อมโบสถ์ โบสถ์ก็ยังไม่แล้ว ตกค้างตั้ง ๑๐ ปีแล้ว

หลวงพ่อ อยากต้องการให้แล้วไหมล่ะ

หลวงปู่ อยากให้แล้วทุกวันนั่นแหละ

หลวงพ่อ เห็นหลวงปู่แข็งแรงก็สบายใจแล้ว หลวงปู่จำวัดหลับดีไหมครับ

หลวงปู่ หลับ

หลวงพ่อ เมื่อกี้ก็หลับใช่ไหม?

หลวงปู่ หลับก็ตื่นแล้ว กลางคืนก็หลับ

หลวงพ่อ ถ้ากลางวันหลับ กลางคืนก็หลับนะ

หลวงปู่ ตามันหลับก่อน ตัวรู้มันหลับทีหลัง รู้ทำงานอยู่

หลวงพ่อ ตัวรู้มันอยู่ตรงไหนครับ ตัวรู้น่าจะหลับ

หลวงปู่ รู้อยู่ตรงรู้นั่นแหละ รู้อยู่ตรงไม่ติดนั่นแหละ

หลวงพ่อ อายุยืนอีก ๘ หมื่นปี หลวงปู่เวลาเป็นลมเห็นนิพพานไหม?

หลวงปู่ อ้า! มันก็หยุดทำงานเท่านั้น

หลวงพ่อ เห็นนิพพานหรือเปล่า?

หลวงปู่ ฮื่อ! ไม่ต้องไปดูอะไรหรอก รู้แต่ว่ากายสังขารหยุดงาน วจีสังขารหยุดงาน รู้กัน

หลวงพ่อ ยังมีอุปาทานอยู่หรือ?

หลวงปู่ มันหยุดของมันเอง ไม่มีของใคร

หลวงพ่อ หลวงปู่สร้างอะไรครับ

หลวงปู่ สร้างโบสถ์ เจ้าคุณท่านทำไว้มาตายเสียก่อน

หลวงพ่อ ท่านสั่งไว้หรือเปล่าครับว่ากี่ตายจึงจะเสร็จ

หลวงปู่ ท่านไม่ได้สั่งเลย

หลวงพ่อ เวลานี้สร้างอะไรของก็แพง เงินแสนก็ไม่มีความหมาย

หลวงปู่ ๓๓ ล้านคน มาช่วยกันคนละบาทๆ มาไม่ถึงสักที ๒ พรรษา ก็ยังมาไม่ถึง

หลวงพ่อ หลวงปู่จะลาละนะ จะตายเมื่อไหร่ล่ะ

หลวงปู่ ยังไม่ตายง่ายๆ หรอก

หลวงพ่อ จะตายบอกล่วงหน้า ๓ เดือนนะ

หลวงปู่ ตายเมื่อไร บอกเมื่อนั้น

หลวงพ่อ ตายแล้วบอกได้เหรอ

หลวงปู่ ตายซิ มันบอกกันได้ ยังไม่ตายก็บอกกัน ไม่ตายอยู่แล้ว

ท่านมานั่งให้คนมากราบไหว้ความดีของท่าน ตาลืมเคลื่อนไหวได้แต่ช้าๆ เพราะตาข้างขวาของท่านมีน้ำตาไหลออกมา ท่านจึงต้องคอยเช็ดน้ำตาข้างขวาอยู่เสมอ คนที่ไม่รู้ความจริง อาจคิดว่าท่านร้องไห้ ซึ่งไม่ใช่ เพราะท่านหมดอารมณ์ทั้ง ๓ แล้ว คือ โลภ โกรธ หลง จึงไม่มีน้ำตาให้กับคนตายอีกต่อไป

ความจริงหมอเท่านั้นที่รู้ คือท่อระบายน้ำตา ซึ่งตาจะสร้างน้ำตาออกมาเพื่อหล่อเลี้ยงลูกตาไม่ให้แห้ง แล้วไหลลงสู่จมูกอันเป็นธรรมชาติของตาที่เป็นปกติ เมื่อท่อน้ำตาอักเสบบวมก็อุดตัน น้ำตาจึงไหลลงสู่แก้ม

หลวงปู่เคยพูดเสมอๆ ว่า *"คนโง่เท่านั้นที่เห็นคนตายแล้วร้องไห้"* เรื่องนี้พวกเรา ๙๙% หรือ ๑๐๐% ยังมีน้ำออกตา หรือน้ำตาไหล เมื่อรู้ข่าวว่าหลวงพ่อฤๅษีทิ้งขันธ์ ๕ ไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับมาอีก จึงจัดอยู่ในพวกที่ยังโง่อยู่ ส่วนผู้ใดที่พูดว่าเขาไม่ร้องไห้ ก็เป็นความดีของผู้นั้น แต่จะดีแค่ไหน ผมไม่สามารถทราบได้

เรื่องนี้มีผู้ถามหลวงปู่ว่า *หลวงปู่จะเกิดอีกไหม* ท่านตอบว่า *"เกิดมาให้มันโง่นะซี"* ซึ่งแสดงว่าท่านหมดโง่แล้วนั่นเอง จึงไม่สามารถมาเกิดในมนุษย์โลก-เทวโลก และพรหมโลกได้อีก จุดที่จะต้องไปคือพระนิพพานเท่านั้น ดังนั้น หากใครเขาว่าเราโง่ จงอย่าไปมีอารมณ์ไม่พอใจเขา เพราะความเป็นจริง และคนว่าเราโง่ เขาก็ว่าตัวเองด้วย

เรื่องเกี่ยวกับพระนิพพานนี้ ผมขอยกเอาคำสนทนาระหว่างหลวงพ่อฤๅษีกับหลวงปู่บุดดา ท่านปุจฉา (ถาม) และ วิสัชนา (ตอบ) กัน มีความโดยย่อดังนี้

หลวงพ่อ เวลาเป็นลมเห็นพระนิพพานไหม

หลวงปู่ มันก็หยุดทำงานเท่านั้น

หลวงพ่อ เห็นนิพพานหรือเปล่า

หลวงปู่ ไม่ต้องไปดูอะไรหรอก รู้แต่ว่ากายสังขารหยุดทำงาน วจีสังขารหยุดทำงาน รู้กัน

หลวงพ่อ ยังมีอุปาทานอยู่หรือ

หลวงปู่ มันหยุดของมันเอง ไม่มีของใคร

(การสนทนาธรรมของท่านกับหลวงพ่อฤาษีนี้ อยู่ในประวัติของท่านตอนอายุท่าน ๘๗ ปี)

* * * * * * * *

ผมกับเพื่อนปฏิบัติธรรมของผม ได้อ่านบทความนี้แล้วนำมาวิจารณ์กัน เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๕ เราทั้งสองขอรับว่าไม่เข้าใจในการตอบคำถามของหลวงปู่ จึงสรุปเอาเองแบบโง่ๆ ว่า ท่านตอบเลี่ยงคำถาม หรือตอบไม่ตรงคำถาม การสนทนาธรรมของเราสองคน ซึ่งมีทุกวันเป็นปกตินี้อยู่ในกระแสจิตของท่านตลอดเวลา เมื่อได้ยินความโง่ของพวกเรา ท่านจึงเมตตามาสอนให้กับเพื่อนของผม ซึ่งเคยเป็นลูกสาวของท่านในอดีตชาติ จึงมีกรรมผูกพันกัน และผมก็เป็นศิษย์ของท่านผู้หนึ่ง ซึ่งเคยติดตามท่านหลายครั้ง เคยไปพักอยู่กับท่านก็หลายครั้ง ด้วยความเคารพนับถือในความดีของท่าน ดังนั้น ในวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เวลา ๑๗.๓๐ น. ท่านก็เมตตามาสอนลูกสาวในอดีตของท่าน มีความสำคัญดังนี้

๑. ที่ท่านตอบคำถามหลวงพ่อฤาษีนั้น มิได้ตอบเลี่ยง ท่านตอบตรงทั้ง ๓ ข้อ คือ

ข้อแรก ถามว่า **เป็นลมเห็นนิพพานไหม**

ตอบ พระนิพพานเท่านั้นจึงจะหยุดทำงาน (เพราะจบกิจในพุทธศาสนาแล้ว) จึงตอบตรงว่า มันก็หยุดทำงานเท่านั้น

ผมขออนุญาตอธิบายเพื่อทำความเข้าใจของผู้อ่านบางท่านที่อ่านแล้วอาจยังไม่เข้าใจว่า ผู้ที่จบกิจในพระพุทธศาสนา หรือพระอรหันต์เท่านั้นจึงจะมีสิทธิ์เข้าสู่แดนนิพพานได้ และกิจใดๆ ในการตัดกิเลส-ตัณหา-อุปาทาน และอกุศลกรรม อันมีความโลภ-โกรธ-หลง เป็นต้น ไม่มีอีกแล้วในพระอรหันต์

ข้อสอง ถามว่า **เห็นนิพพานหรือเปล่า** คำตอบนั้น หมายความว่า จิตมันเลิกปรุงแต่งแล้ว กองสังขารแห่งกายและกองสังขารแห่งจิตหยุดได้สนิท (ผู้ที่จะหยุดปรุงแต่งได้สนิทคือพระอรหันต์) ท่านจึงตอบตรงๆ ว่า ไม่ต้องไปดูอะไรหรอก รู้แต่ว่ากายสังขารหยุดงาน วจีสังขารหยุดงาน รู้กัน

ผมขออธิบายเรื่องสังขาร เพราะผู้อ่านบางท่านที่ยังมีพื้นฐานทางธรรมน้อยอาจไม่เข้าใจเอาสังขารซึ่งเป็นอารมณ์ปรุงแต่ง เป็นหนึ่งในสี่ของนาม เพราะร่างกายคนหรือขันธ์ ๕ ซึ่งประกอบไปด้วยรูป ๑ กับนามอีก ๔ คือ เวทนา-สัญญา-สังขาร และวิญญาณ มีหลายท่านเข้าใจผิด เอาสังขารหรืออารมณ์ปรุงแต่งไปปนกับสังขาร ที่แปลว่าร่างกายเข้า เลยเข้าใจผิด อีกคำหนึ่งก็คือวิญญาณของขันธ์ ๕ นั้น ท่านหมายถึงระบบประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ของร่างกาย คือ ระบบประสาทของตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ที่หุ้มร่างกายอยู่พูดสั้นๆ ว่า กาย มีคนไม่น้อยที่เอาไปปนกับวิญญาณ หรือ จุติวิญญาณ ซึ่งเป็นคำเต็ม พูดสั้นๆ ว่าจิตที่มาอาศัยร่างกายอยู่ชั่วคราว ขอเขียนไว้สั้นๆ แค่นี้

ข้อที่สาม ถามว่า **ยังมีอุปาทานอยู่หรือ** ท่านตอบว่า มันหยุดของมันเอง ไม่มีของใคร ท่านหมายความว่า ผู้หยุดอุปาทานคือ ไม่ยึดอะไรเป็นของตนหรือของใคร ซึ่งเท่ากับหมดอุปาทานหรือหมดอัตตา ก็คือหมดสักกายทิฏฐิแล้วนั่นเอง หรือหมดอารมณ์ปรุงแต่ง เมื่อถูกกระทบทางทวารทั้ง ๖ หรืออายตนะ ๖

๒. หลวงปู่ท่านยกตัวอย่างว่า *"เหมือนกับคุณหมอถูกถามเรื่องอยู่กับหลวงพ่อได้เห็นอะไรบ้าง ซึ่งถ้าตอบว่าเห็นนิพพานก็เชย"* คุณหมอตอบผู้ถามว่า เห็นอารมณ์จิตของตัวเอง และได้ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างที่หลวงปู่ตอบ หลวงพ่อเองก็ตอบว่า เห็นนิพพานก็เชย

๓. การตอบ จึงเป็นการตอบแจงคุณธรรมว่า การเห็นนิพพานถึงนิพพานนั้นเป็นอย่างนี้ต่างหากล่ะ

เมื่อเราทั้งสองทราบความจริงในเรื่องนี้แล้ว จากความเมตตาของหลวงปู่ท่านก็สาธุ และกราบขอขมาท่าน เพราะเราสองคนโง่จริงๆ

เมื่อนำคำสอนของหลวงปู่ท่านมาพิจารณา ทำให้เกิดปัญญาขึ้นอย่างชัดเจนว่า

ก) เรื่องของธรรมในพุทธศาสนานั้น มีขั้นตอนจาก ๑-๒-๓ จนถึง ๑๐ หรือมีระดับตามบารมีธรรม หากบารมีธรรมยังไม่ถึงขั้นนั้นๆ แล้ว ก็ไม่มีโอกาสที่จะรู้จะเห็นได้ตามความเป็นจริง

ข) ปุถุชน ไม่มีทางรู้ธรรมของพระโสดาบัน

พระโสดาบัน ไม่มีทางรู้ธรรมของพระสกิทาคามี

พระสกิทาคามี ไม่มีทางรู้ธรรมของพระอนาคามี

พระอนาคามี ไม่มีทางรู้ธรรมของพระอรหันต์

ค) ธรรมะของพระพุทธองค์นี้เป็น ปัจจัตตัง ปฏิบัติถึงแล้วมีผลเกิดขึ้นกับใจตนเองก่อน จึงจะรู้จะเห็นได้ด้วยใจตนเอง และรู้ได้เฉพาะตน ธรรมของพระองค์จึงลึกซึ้ง ปราณีต สุขุมยิ่ง ยากที่บุคคลธรรมดาๆ จักพึงเข้าใจได้ ดังนั้น หากผู้ใดสนใจ ให้ดูคำแปลบทสวดมนต์คุณของพระธรรม บทสวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม อ่านแล้วใช้ปัญญาพิจารณา ท่านจะพบความอัศจรรย์ในนั้น ทั้งนี้ผมขอยืนยันอีกครั้งว่า บารมีธรรมของผู้ใดอยู่ระดับไหน ย่อมรู้ธรรมได้แค่ระดับนั้น

ง) จิตไม่มีเวลา เวลาของจิตเป็นอกาลิโก ไม่มีเครื่องมือใดๆ ในโลกนี้ที่สามารถวัดความเร็วของจิตได้ นึกถึงพระพุทธเจ้าก็ถึงทันที และพระองค์ก็รับทราบทันทีเช่นกัน ทำนองเดียวกันนึกถึงหลวงพ่อฤาษี หลวงพ่อท่านก็รับทราบทันที นึกถึงหลวงปู่บุดดา หลวงปู่ท่านก็ทราบทันที ในเรื่องนี้หลวงปู่ท่านพูดบ่อยๆ ว่า

หากจิตใช้โทรศัพท์เบอร์เดียวกันก็คุยกันรู้เรื่อง แต่ส่วนใหญ่พวกเราใช้โทรศัพท์คนละเบอร์กับท่าน จึงโง่ไม่ค่อยจะรู้เรื่อง การปฏิบัติธรรมจึงเหมือนเต่าเดิน แต่ก็จงอย่าละความเพียรเสียอย่างเดียว ความสำเร็จย่อมเกิดขึ้นกับเราได้แน่ พระท่านอุปมาเหมือนน้ำที่ละหยด ทำให้ตุ่มเต็มได้ ฉันใด ความเพียรครั้งละเล็กละน้อยอย่างต่อเนื่อง ก็ทำให้บารมีหรือกำลังใจของเราเต็มได้ฉันนั้น (พวกเราส่วนมากเพียรเที่ยว-กินแล้วก็นอน ๓ อย่างนี้ ไม่มีคำว่าพอดี แต่เกินพอ จึงต้องเกิดแล้วตายๆๆอยู่อย่างนี้จนนับชาติไม่ถ้วน แล้วชาตินี้พวกเราส่วนใหญ่เริ่มเห็นทุกข์จากสัทธรรม ๕ คือ เกิดแล้วต้องแก่-เจ็บ-ตาย ต้องพลัดพรากจากของรักของชอบ และมีความปรารถนาไม่สมหวังมาทุกๆ ชาติ ซึ่งต้องพบกับความทุกข์จากความไม่เที่ยงของการเกิดมามีร่างกาย จนมีอารมณ์เบื่อกายเมื่อเกิด จึงตั้งสติไม่ปรารถนาจะเกิดอีกต่อไป พวกเราก็จะต้องปฏิบัติกันอย่างจริงๆ จังๆ เสียที โดยยอมปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระท่านอย่างเคร่งครัด ในแนวศีล-สมาธิ-ปัญญา หรือ ทาน-ศีล-ภาวนา หรือละความชั่ว-ทำแต่ความดี-ทำจิตให้ผ่องใสอยู่เสมอ รายละเอียดของพระธรรมก็พิมพ์แจกให้อ่านกัน โดยเอาคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ตรัสสอนโดยตรง เพราะไม่มีใครในโลกนี้จะสอนได้ดีเท่ากับพระพุทธองค์ และคำสอนของหลวงปู่ หลวงพ่อทั้งหลาย ที่จบกิจแล้ว มาพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน คำสอนของท่านจึงเป็นของจริง ไม่มีคำว่าผิดพลาด เพราะทุกท่านรู้ด้วยญาณทัศนะอันบริสุทธิ์ (ด้วยจิตที่บริสุทธิ์ปราศจากธุลีหรือเขม่าแล้ว) มิใช่รู้อย่างพวกเราซึ่งยังเป็นสัญญา หรือความจำอันไม่เที่ยง เป็นอนิจจา

อยู่เป็นปกติ บางคนอ่านแล้วฟังแล้วแค่ ๑-๒ นาทีก็ลืมแล้ว เป็นอนิจจาได้เร็วจริงๆ แต่หากใครมาด่ามานินทา มาแกล้ง ยืมเงินแล้วไม่ใช้ กลับจำแม่นไม่ยอมลืม แม้ยามหลับตา บางคนยังเอาไปฝันต่ออีก

ผมขอจบเรื่องของหลวงปู่บุดดาที่เกี่ยวกับพระนิพพานไว้เพียงแค่นี้ แต่ก่อนจะจบ ผมขอแถมเรื่องที่หลวงปู่ท่านยกตัวอย่างว่า เหมือนกับคุณหมอถูกถามเรื่องอยู่กับหลวงพ่อได้เห็นอะไรบ้าง ซึ่งถ้าตอบว่าเห็นพระนิพพานก็เชย เรื่องจริงมีความสำคัญโดยย่อดังนี้

เมื่อ ๒๐ กว่าปีที่แล้ว ผมยังเป็นประธานมูลนิธิหลวงพ่อปาน พระมหาวีระถาวโร อยู่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ท่านมาขอยืมสถานที่ของวัดท่าซุงกับหลวงพ่อฤาษี เพื่อจัดงานเป็นเจ้าภาพประชุมพุทธสมาคม เพราะทางวัดท่าซุงมีทุกอย่างพร้อมจะต้อนรับคณะของพุทธสมาคมได้ (ขณะนั้นทางวัดมีศาลา ๒ ไร่ กับ ๓ ไร่ แล้ว แต่ ๑๒ ไร่ ยังไม่มี) พุทธสมาคมจะผลัดกันเป็นเจ้าภาพ จังหวัดละ ๑ ปี จนครบทุกจังหวัด ในปีนี้เป็นเวรของจังหวัดอุทัยธานี หลวงพ่อท่านจึงมอบหมายหน้าที่ต้อนรับและจัดการในทุกๆ เรื่องให้ผมเป็นผู้รับผิดชอบแทนท่าน

ในวันเปิดพิธีของพุทธสมาคม ผู้ว่าจังหวัดอุทัยธานีได้เชิญท่านประธานองคมนตรี (อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์) มาเป็นผู้เปิดงาน หลังจบพิธีแล้วท่านก็นั่งอยู่แต่ผู้เดียว ไม่มีใครกล้าไปคุยกับท่าน ท่านรองผู้ว่าจังหวัดอุทัยธานี ก็มาขอร้องให้ผมไปนั่งคุยกับท่าน ปรากฏว่าเราสองคนคุยกันไม่หยุดปาก เพราะพวกที่มาประชุมเห็นคุยกันจนเอาศีรษะเกือบจะชนกัน ท่านรองผู้ว่า ซึ่งอายุน้อยกว่าผมมาก ถามผมว่า *"พี่หมอรู้จักกับท่านประธานองคมนตรีมานานแล้วใช่ไหม"* ผมก็ตอบว่า *เปล่า เพิ่งเคยพบกันเป็นครั้งแรก*

ถาม แล้วทำไมจึงคุยกันได้สนิทสนมจนหัวจะชนกันเล่า คุยกันเรื่องอะไรครับพี่หมอ

ตอบ คุยกันเรื่องพระธรรมเรื่องเดียว เพราะธัมมะเป็นของกลาง ไม่มีใครเป็นเจ้าของ เมื่อมีความเข้าใจในธรรมะตรงกัน ก็คุยกันสนุก ไม่มีคำว่าเด็กหรือผู้ใหญ่

เมื่อได้เวลาอันสมควร ท่านก็จะกลับ ก่อนจะกลับ ท่านขอให้ผมพาท่านไปพบกับหลวงพ่อฤาษี ผมขอเล่าสั้นๆ ว่า หลวงพ่อท่านก็ต้อนรับประธานองคมนตรีที่ศาลานวราช โดยจัดเก้าอี้ไว้ ๒ ตัว นั่งเสมอกันกับท่าน แต่อาจารย์สัญญาฯ ท่านไม่ยอมนั่งบนเก้าอี้ แต่นั่งลงกับพื้น แล้วกราบหลวงพ่ออย่างเคารพและสุภาพอย่างยิ่ง หลวงพ่อฤาษีท่านจับไมค์ (ไมโครโฟน) พูดชมกิริยาของอาจารย์สัญญาว่าเป็นตัวอย่างของคนดีที่ไม่ถือตัว ถือยศ ถือตำแหน่ง (ไม่ติดในโลกธรรม ๘) หลังจากนั้นท่านก็ขอให้หลวงพ่อสอนธรรมะให้ท่าน หลวงพ่อท่านตอบว่า สำหรับอาจารย์สัญญาฯ นั้น ไม่จำเป็นต้องสอนแล้ว เพราะรู้ธรรมหมด จบพระไตรปิฎกแล้ว อาจารย์สัญญาฯ ก็อ้อนวอนหลวงพ่อให้สอนท่าน โดยกล่าวว่า ไหนๆ ผมก็มากราบหลวงพ่อถึงวัดแล้ว ช่วยกรุณาสอนผมสักเล็กน้อยก็ยังดี

หลวงพ่อฤาษีก็สอนว่า สำหรับท่านประธานองคมนตรี ท่านรู้ธรรมในพระพุทธศาสนา จบพระไตรปิฎกแล้ว จึงขอสอนสั้นๆ ว่า *"อัปปมาเทนะสัมปาเทถะ"* ก็พอแล้ว

อาจารย์สัญญาฯ น้ำตาไหลด้วยความปีติอย่างยิ่ง และคำสอนนั้นเป็นปัจฉิมโอวาทของพระพุทธเจ้าก่อนจะเสด็จเข้าสู่ปรินิพพาน

ธรรมประโยคนี้ มีผู้แปลเป็นภาษาไทยไว้หลายสำนวนหลายลีลา ซึ่งก็ถูกทุกคน แต่ส่วนตัวผม ผมพอใจในสำนวนว่า *"ขอพวกเธอทั้งหลาย จงพร้อมอยู่ในความไม่ประมาทเถิด"* คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ซึ่งสอนไว้มากถึง ๘๔,๐๐๐ บท สรุปแล้วเหลือประโยคเดียว หากจะย่อให้สั้นที่สุดก็คือ **"จงพร้อมอยู่ในความไม่ประมาท"**

ผมเห็นอาจารย์สัญญาฯ ท่านควักกระเป๋าเงินของท่านออกมาเพื่อทำบุญกับหลวงพ่อด้วยมือของท่านเอง จำนวนเท่าไร ผมจำไม่ได้

หลังจากนั้นท่านก็กราบลาหลวงพ่อ ผมก็ตามไปส่งท่านขึ้นรถ โดยผมเปิดประตูรถให้ท่านขึ้น แล้วก็ปิดประตูรถให้ท่าน แต่ท่านกลับเปิดประตูรถออกมาถามผมว่า *คุณหมอมาอยู่วัดกับหลวงพ่อหลายปีแล้วใช่ไหม* ผมตอบว่า *ใช่ครับ...* ท่านถามต่อไปว่า **"แล้วคุณหมอได้เห็นอะไรบ้าง"** ผมก็ตอบว่า **"ผมได้เห็นอารมณ์จิตของผมครับ** *ในอดีต ผมไม่เห็น ในปัจจุบัน ผมได้เห็นอารมณ์จิตของผม เวลาโกรธผมก็รู้ว่าโกรธ เวลาโลภ ผมก็รู้ว่าโลภ เวลาหลงผมก็รู้ว่าหลง"*

อาจารย์สัญญาฯ พูดว่า *"เออ ดี ถูกต้อง"* แล้วท่านปิดประตูรถของท่านเอง สั่งให้รถออกจากวัดไปทันที

ผมบังเอิญโชคดีที่ตอบไปเช่นนั้น หากไปตอบว่าเห็นนิพพาน เห็นเทวดา เห็นนางฟ้า เห็นสวรรค์ ผมก็เชย อย่างที่หลวงปู่บุดดาท่านว่า

เรื่องนี้ผมก็เล่าให้หลวงพ่อฤาษีท่านฟัง ท่านก็พูดแบบเดียวกันกับหลวงปู่บุดดานั่นแหละ

ผมนำเหตุการณ์เหล่านี้ไปพิจารณาก็พบว่า หลวงพ่อฤาษีท่านชอบเล่น *"เสือตกถัง"* แบบ ร.๙ ที่ท่านชอบไปคุยกับพระดังๆ ตามที่ต่างๆ ในเรื่องของธรรมะ เมื่อพระท่านตอบปัญหาธรรมที่ ร.๙ ถามแล้ว สักครู่หนึ่งในหลวงท่านจะใช้ลีลา *"เสือตกถัง"* ย้อนกลับมาถามใหม่ในอีกลีลาหนึ่ง หากพระองค์นั้นตอบไม่ตรงกับครั้งแรก เสือก็ตกถังตรงนี้แหละ

หลวงพ่อฤาษีท่านเคยเล่าให้ผมฟังว่า เวลาท่านเข้าวังไปเฝ้าในหลวง ส่วนใหญ่ในหลวงจะถามปัญหาธรรมให้หลวงพ่อตอบ แล้วในหลวงก็จะใช้ *"เสือตกถัง"* กับท่าน แต่หลวงพ่อท่านรู้ก่อนทุกครั้ง ท่านก็ตอบว่า

มหาบพิตรต้องการให้อาตมาตอบอย่างนี้ใช่ไหม หากอาตมาตอบอย่างนี้ มหาบพิตรก็ถามต่ออย่างนี้ใช่ไหม คือรู้วาระจิตของในหลวงล่วงหน้า ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ในหลวงท่านก็ไม่กล้าใช้วิธี *"เสือตกถัง"* กับท่านอีก ในเรื่องของผมก็เช่นกัน เพราะท่านประธานองคมนตรีท่านใกล้ชิดกับในหลวงมาก และท่านก็คงสนทนาธรรมกันเป็นปกติ ท่านจึงเอาลีลา *"เสือตกถัง"* มาใช้กับผมบ้าง ซึ่งผมบังเอิญโชคดีที่ตอบถูก เลยไม่ตกถัง

พระพุทธเจ้าสั่งสอนพวกเราให้ปฏิบัติธรรม (พระกรรมฐาน) จุดประสงค์ของพระองค์เพื่อให้จิตสงบและเป็นสุข มิใช่สอนให้พวกเราปฏิบัติเพื่อจะเห็น นรก-สวรรค์-นิพพาน-นางฟ้า-เทวดา **เรื่องของการเห็นเป็นผลพลอยได้จากจิตสงบและสุขต่างหาก** บารมีธรรม หรือกำลังใจของแต่ละคนต่างสะสมกันมานานแสนนาน กรรมเก่าหรือบุญเก่าที่ทำไว้ในอดีตชาติที่สะสมกันมา หากจิตเราสงบเป็นสุข ผลพลอยได้ในอดีตที่เคยทำไว้ก็จะปรากฏกับจิตของตนเอง ให้ท่านผู้อ่านสังเกตในพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าท่านสอนผู้ใด พอผู้นั้นจบกิจ มีดวงตาเห็นธรรม ก็จะมีคำว่า ปฏิสัมภิทาญาณ พร้อมอภิญญา ๖ พร้อมวิชา ๓ ตามมา โดยพระองค์ไม่ต้องสอนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

เรื่องมโนมยิทธิ ก็เช่นกัน ผู้ใดมาหาหลวงพ่อฤาษีเพื่อปฏิบัติธรรม มุ่งตรงมาปฏิบัติเพื่อเห็นนิพพาน-นรก-สวรรค์ ก็เป็นมิจฉาทิฏฐิ เพราะไม่ตรงกับจุดประสงค์ของพระพุทธเจ้า จริงอยู่ มโนมยิทธิเป็นพระธรรมในพระพุทธ-ศาสนา ซึ่งมีประโยชน์สุดประมาณหากนำไปใช้เป็น แต่ก็มีโทษมากสำหรับผู้นำไปใช้ในทางที่ผิด ผมขอจบไว้แค่นี้ เพราะมีรายละเอียดมากหากว่าเขียนต่อไป

ขอให้ท่านผู้อ่านทุกๆ ท่านจงโชคดี มีสติรู้อยู่กับใจเสมอ ศีล สมาธิ ปัญญา หรือ ทาน ศีล ภาวนา เท่านั้น เป็นหนทางนำไปสู่พระนิพพาน

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา

พระครูวิสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่)

พระครูวิสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่)

วัดปาลิไลยวัน (วัดเขาฉลาก) อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

สังเขปประวัติ

พระครูวิสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่)

สถานะเดิม ชื่อ ใช่ นามสกุล รอดเงิน

เกิดวันศุกร์ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๔ ปีมะแม

ตรงกับวันที่ ๒๗ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๒

บิดา นายปุย มารดา นางจาก

หมู่ ๑ ตำบลวัดหลวง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

มีพี่น้องรวม ๕ คน คือ

๑. นางเจียก

๒. นายจอก

๓. น.ส.ช่วย (เสียชีวิตเมื่ออายุยังรุ่น)

๔. หลวงพ่อใช่

๕. นายชื่น

อุปสมบท วันจันทร์ที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะโรง ณ วัดโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พระอุปัชฌาย์ พระครูสุนทรธรรมรส วัดอ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พระกรรมวาจาจารย์ พระอธิการบุญมา วัดอุทยานนที ตำบลมะขามหย่ง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พระอนุสาวนาจารย์ พระอธิการยอด วัดโพธิ์ ตำบลบ้านโขด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (ต่อมาได้ลาสิกขาออกมามีครอบครัว และในภายหลังท่านได้ออกบรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุได้ ๗๔ ปี เรียกกันว่า หลวงปู่เณร)

วิทยฐานะ พ.ศ. ๒๔๗๔ สอบได้ ป.๔ โรงเรียนวัดหลวงพรหมาวาส อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. ๒๔๘๔ สอบได้นักธรรมตรี วัดโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. ๒๔๘๕ สอบได้นักธรรมโท วัดโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

งานปกครอง พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส วัดปาลิไลยวัน เมื่อ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๐๘

พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส วัดปาลิไลยวัน เมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๐๙

พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตำบลบางพระ เมื่อ ๗ กันยายน ๒๕๒๒

พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

สมณศักดิ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูวิสุทธิสังวร ชั้นเอก วิปัสสนา เมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๕

พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับพัดจากประเทศศรีลังกา เมื่อ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๑

ประวัติหลวงพ่อใช่พอสังเขป

โดยพระวิชาญ ธมฺมาลโย

ประวัติและปฏิปทาของหลวงพ่อ จะขอบันทึกในส่วนที่คิดว่าหนังสือเล่มอื่นยังไม่มี ส่วนที่มีแล้วจะขอละเว้นไว้

ในวัยเด็ก

เมื่อหลวงพ่อมีอายุประมาณ ๑๐ กว่าขวบ หลวงพ่อและเพื่อนเด็กๆ อีกหลายคนได้เกาะรถขนซุงเล่น ในวันหนึ่งในหน้าร้อน ด้วยความสนุกสนาน เนื่องจากรถขนซุงในสมัยก่อนวิ่งได้ช้า จึงสามารถกระโดดเกาะได้ เมื่อได้ขึ้นนั่งบนท่อนซุงเป็นเวลานานทำให้ร่างกายถูกแดดแผดเผา เมื่อได้ลงจากรถแล้วได้ลงเล่นน้ำกันต่ออีก จึงทำให้ร่างกายปรับไม่ทัน เกิดไม่สบายเป็นไข้กันขึ้น จากเหตุการณ์นี้ทำให้เด็กชาย ๒ คนถึงแก่ชีวิต ส่วนหลวงพ่อก็เป็นไข้ด้วยเกือบเอาชีวิตไม่รอดเช่นกัน ดีแต่ว่าหลวงพ่อได้อธิษฐานจิตกับหลวงพ่อพระครูอินทโมฬีศรีสังวร (คำ) แห่งวัดหลวง อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี จึงทำให้รอดชีวิตมาได้ ด้วยเหตุนี้ หลวงพ่อจึงดำริสร้างวิหารให้หลวงพ่อพระครูอินทโมฬีศรีสังวร (คำ) และได้สร้างทันก่อนที่หลวงพ่อจะสิ้นชีวิตในครั้งนี้

ต่อมาในวัยหนุ่ม

หลวงพ่อมีอุปนิสัยใจนักเลง รักความยุติธรรม เมื่อเห็นนักเลงอื่นๆ รังแกผู้อ่อนแอกว่าด้วยอำนาจบาตรใหญ่ หลวงพ่อจะเข้าช่วยทันทีโดยไม่หวั่นเกรงอาวุธใดๆ ทั้งสิ้น หลวงพ่อไม่เคยรังแกใคร หรือทำร้ายใครก่อน แต่หลวงพ่อจะสู้ด้วยความเป็นธรรม หลวงพ่อเคยพูดว่า หลวงพ่อชอบอยู่เหนือนักเลง ด้วยอุปนิสัยนี้จึงทำให้หลวงพ่อสามารถปกครองพระในวัดได้ด้วยความสงบสุข ถ้ามีพระองค์ใดทำตัวไม่เหมาะสม หลวงพ่อจะจัดการด้วยอุบายอันแยบคายโดยไม่กระทบกระเทือนส่วนรวม และพระที่ถูกหลวงพ่อจัดการมักจะจำนนด้วยเหตุผล

ในเวลาต่อมา หลวงพ่อมีความรักกับหญิงสาวชาวจีนคนหนึ่ง ซึ่งปลูกผักอยู่แถวบ้าน แต่ถูกพ่อ แม่ ฝ่ายหญิงกีดกัน วันหนึ่งในตอนเย็น เพื่อนของฝ่ายหญิงนำจดหมายมาให้ เมื่อหลวงพ่ออ่านแล้ว หลวงพ่อบอกว่าแทบจะฆ่าผู้หญิงที่นำจดหมายมาให้ ก็ใจความในจดหมายเป็นการนัดแนะของฝ่ายหญิงแฟนสาวให้หนีตามไปในตอนเช้าวันนั้น โดยให้ไปเจอกันที่ท่ารถและต่อเข้ากรุงเทพฯ เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้จึงไม่ทันการณ์ และไม่สามารถจะทำอะไรได้ ได้แต่เสียใจ หลวงพ่อบอกว่า ก็เพื่อนฝ่ายหญิงคนนั้นเขาก็ชอบเราอยู่ เมื่อหลวงพ่อไปตามนัดไม่ทัน ฝ่ายหญิงก็เข้ากรุงเทพฯ คนเดียว และไปค้างที่บ้านญาติคนหนึ่ง สัก ๒-๓ วัน จึงกลับบ้าน ในเวลาต่อมาเมื่อหลวงพ่อบวชแล้ว ได้มาอยู่ที่วัดอ่างศิลา ซึ่งเป็นวัดอุปัชฌาย์ วันหนึ่งได้ยินหนุ่ม ๒ คน คุยกัน คนหนึ่งบอกว่ากำลังไปจีบสาวคนหนึ่งที่อำเภอพนัสนิคม มีอาชีพอย่างนั้นๆ รูปร่างอย่างนั้นๆ หลวงพ่อก็นึกสังหรณ์ใจว่าจะเป็นแฟนเก่าหรือเปล่า อยู่มาวันหนึ่งหลวงพ่ออยู่ในวัด ได้เห็นหญิงสาวคนหนึ่งเดินขึ้นมาจากโรงโป๊ะ (โรงโป๊ะอยู่กลางทะเลเป็นเครื่องมือจับปลาอย่างหนึ่ง โดยใช้ไม้ไผ่ทั้งลำปักลงไปพร้อมๆ กันรอบนอก ลักษณะรูปสี่เหลี่ยมเว้นไว้ตรงกลาง เมื่อปลาว่ายเข้าไปในโป๊ะ จะหาทางออกไม่ได้ เพราะการปักไม้ไผ่เป็นลักษณะวงกต เมื่อปลาหลงเข้าไปในโป๊ะจำนวนหนึ่ง ชาวประมงก็จะจับด้วยอวน บนโป๊ะนี้จะมีกระต๊อบพักอาศัยชั่วคราวด้วย) เมื่อหลวงพ่อเห็น ก็จำได้ทันทีว่า

เป็นแฟนเก่านั่นเอง หลวงพ่อบอกว่า หลวงพ่อรีบหลบทันทีเลย ก็ไม่รู้ว่าเขาจะทันเห็นหลวงพ่อหรือเปล่า ตั้งแต่นั้นมาก็ไม่เคยเจอะเจอกันอีกเลย นี่เป็นหญิงสาวคนแรกของหลวงพ่อเมื่อยังไม่ได้บวช

หลวงพ่อเครียด

เมื่อหลวงพ่อบวชใหม่ๆ หลวงพ่ออยู่วัดโพธิ์ในเมืองชลบุรีกับพระอาจารย์ยอด ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส (ซึ่งต่อมาได้สึกและกลับมาบวชใหม่เป็นเณรอยู่ที่วัดปาลิไลยวันกับหลวงพ่ออีก ปัจจุบันคือ หลวงปู่เณร) พระอาจารย์ยอดนี้เป็นผู้มีพระคุณต่อหลวงพ่อมาก หลวงพ่อก็นับถือมากเช่นกัน เมื่อหลวงพ่อเป็นพระใหม่ พระอาจารย์ยอดได้กวดขันการศึกษาอย่างมาก พระอาจารย์ยอดสั่งให้หลวงพ่อท่องมนต์บทไหน หลวงพ่อก็จะรีบท่องทันที เมื่อท่องได้บทหนึ่งแล้ว ก็ให้ท่องบทต่อๆ ไปอีก ดังนั้น หลวงพ่อจึงท่องจำมนต์ต่างๆ ไว้ได้มาก นอกจากนี้ยังศึกษานักธรรมศึกษา ตรี-โท-เอก อีก รวมทั้งบาลีด้วย ในปีที่ศึกษานักธรรมเอก หลวงพ่อก็ได้ศึกษาธรรมบาลีควบไปด้วย แต่เนื่องจากการเรียนในสมัยก่อนต้องท่องจำกันให้ได้ทุกตัวอักษร ทั้งธรรมบาลีก็หนัก จึงทำให้หลวงพ่อเกิดอาการเครียดทางสมอง จึงไม่สามารถจะสอบผ่านได้ จึงทำให้หลวงพ่อต้องหยุดศึกษาทางปริยัติในที่สุด ด้วยเหตุนี้

อาการเครียดทางสมองนี้เป็นกับหลวงพ่ออยู่หลายปี จนกระทั่งมาตั้งวัดอยู่ที่เขาฉลากก็ยังมีอาการอยู่ หลวงพ่อบอกว่า เมื่ออยู่เงียบๆ คนเดียว ถ้าเกิดอะไรกุกกักขึ้น หลวงพ่อจะตกใจมาก ควบคุมสติของคนปกติธรรมดาไม่ได้ หลวงพ่อพยายามรักษาใจรักษาสติอย่างหนักจนเข้าสู่สภาพปกติในที่สุด

หลวงพ่อเกือบเป็นฆาตกร

ในระหว่างที่อยู่ที่วัดโพธิ์ในเมืองชลบุรีนี้ ก็ได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้นกับหลวงพ่อจนเกือบจะทำให้หลวงพ่อกลายเป็นฆาตกร กล่าวคือ พระในเมืองต้องฉันอาหารรวมกัน

เป็นหมู่ โดยมีจานอาหารอยู่ตรงกลาง ทีนี้พระที่ร่วมวงฉันด้วยองค์หนึ่งเป็นกามโรคชนิดหนึ่ง เกิดแผลพุพองไปทั่วร่างกาย หลวงพ่อมีความรังเกียจเป็นอย่างมาก เมื่อพระองค์นั้นตักอาหารอย่างใด หลวงพ่อจะไม่เอาอาหารอย่างนั้นอีกเลย ดังนั้นหลวงพ่อจึงจะต้องรีบตักอาหารเสียก่อนให้เพียงพอก่อนที่พระองค์นั้นจะตัก จึงทำให้พระองค์นั้นขุ่นเคืองจิตใจ วันหนึ่งเมื่อตั้งวงฉันอาหาร พระองค์นั้นจึงถ่มน้ำลายลงในอาหารทุกจาน จึงทำให้หลวงพ่อฉันไม่ได้ หลวงพ่อมีความโกรธมาก เดินเข้าไปในกุฏิหยิบมีดขึ้นมาเล่มหนึ่ง กะว่าจะเอาไปแทงพระองค์นั้นให้หายโกรธ แต่ด้วยบุญของหลวงพ่อที่ยังมีอยู่ หลวงพ่อพยายามระงับความโกรธอย่างที่สุด ได้นอนคลุมโปงด้วยความสั่นเทา หลวงพ่อบอกว่า สั่นขนาดกุฏิแทบไหวนั่นแหละ เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ก็ได้มีพระองค์หนึ่งรีบไปบอกเรื่องราวกับพระอาจารย์ยอด พระอาจารย์ยอดได้เรียกหลวงพ่อไปอบรมด้วยกุศโลบายอันเยือกเย็น จนหลวงพ่อคลายความโกรธไปได้บ้าง หลวงพ่อบอกว่า ถ้าไม่ได้พระอาจารย์ยอดแล้ว หลวงพ่อคงจะกลายเป็นฆาตกรแน่ๆ เพราะนิสัยของหลวงพ่อเป็นคนไม่ยอมใคร ไม่กลัวใครง่ายๆ อยู่แล้ว เมื่อโดนแกล้งกันอย่างนี้เป็นแหลกกันไปข้างหนึ่ง นี่เป็นเหตุการณ์เมื่ออยู่วัดในเมืองชลบุรี

เมื่อหลวงพ่อมาตั้งวัดอยู่ที่เขาฉลาก

หลวงพ่อเล่าถึงความอาฆาตของงูเห่าว่า เมื่อหลวงพ่อมาอยู่ที่เชิงดอยสวรรค์ (ด้านหน้าเขาฉลาก) ปลูกกระต๊อบเล็กๆ หลังหนึ่งอยู่อาศัย วันหนึ่งขณะนั่งฉันอาหารอยู่ มีงูเห่าตัวหนึ่งเลื้อยผ่านมาใกล้ๆ หลวงพ่อจึงโบกมือไล่ให้ไป มันก็ไปโดยดีนั้นแหละ แต่วันหลังมันก็มาอีก ทำท่าจะขบกัดให้ได้ แต่ก็ทำอะไรหลวงพ่อไม่ได้สักที จนมันเลิกและหายไป หลวงพ่อบอกว่า นี่แหละความโกรธของงูเห่า แค่โบกมือไล่มัน มันก็โกรธแล้ว ดังนั้นถ้าเห็นงูเห่า ให้ทำเฉยๆ อย่าเอะอะหรือทำท่าอะไร

หลวงพ่อเล่าว่าที่เขาฉลากนี้ เมื่อก่อนมีสัตว์ต่างๆ อาศัยอยู่มาก เช่น เสือก็ยังมีอยู่ในถ้ำยอดเขานั่น พวกเก้งก็แยะ กระจงก็มาก ตัวเม่นก็มากเช่นกัน พวกงู ก็พวกกะปะ งูเห่าจงอาง เดี๋ยวนี้ยังมีมาก ก็พวกงูกะปะ ส่วนสัตว์อื่นๆ พวกชาวบ้านยิงเอาไปกิน

กันหมด เสือก็ถูกยิงเช่นกัน พูดถึงเสือตัวนี้แล้ว ชาวบ้านเล่าให้ฟังว่า วันที่เสือตาย ชาวบ้านเดินขึ้นมา เสือยืนอยู่บนก้อนหินเหนือกุฏิหลวงพ่อปัจจุบันขึ้นไปเล็กน้อย เป็นการประจันหน้ากันอย่างใกล้ชิด ไม่สามารถจะหลบหนีไปทางไหนได้ ชาวบ้านจึงยกปืนขึ้นยิงทันที ถ้าไม่ยิง มันก็จะกระโดดเข้ากัด เมื่อยิงแล้ว ก็ลากเสือไปที่ตลาดบางพระ ตลาดล่างชายทะเล ชาวบ้านก็มามุงดูกัน ด้วยอำนาจของเสือ ขนาดสุนัขยังกลัวมาก เมื่อชาวบ้านผลักสุนัขเข้าใกล้เสือ สุนัขก็ชักแง็กๆ อยู่ตรงนั้นเอง

หลวงพ่อเล่าว่า พอเวลาพลบค่ำ เสือตัวนี้จะร้องกระหึ่มไปทั่วเขา และจะเดินไปหากินถึงเขาเขียว ช่วงเขาฉลากจนถึงเขาเขียว เมื่อก่อนเป็นป่า พื้นที่ติดต่อกันไปทั่วตรงอ่างเก็บน้ำบางพระ เดิมจะมีบ่อน้ำพุร้อนอยู่บ่อหนึ่ง ชาวบ้านจะมาอาบน้ำพุร้อนกันเป็นประจำโดยจะมีศาลาอยู่ด้วยหลังหนึ่ง เพราะถ้าเกิดกลับออกมาไม่ทันมืด ก็จะต้องค้างที่ศาลาหลังนี้ จะกลับไม่ได้เพราะกลัวเสือตัวนี้

หลวงพ่อกับเสือ

เมื่อหลวงพ่อมาอยู่ใหม่ๆ ก็เคยโดนเสือตัวนี้เล่นงานเช่นกัน กล่าวคือช่วงที่หลวงพ่อมาปักกลดบริเวณใกล้กับกุฏิหลวงพ่อในปัจจุบันวันหนึ่ง หลวงพ่อทำสมาธิมาได้ดีตลอดทั้งวัน เมื่อค่ำลง สวดมนต์ก็เป็นสมาธิดีมากผิดปกติกว่าวันก่อนๆ พอสมควรแก่เวลา หลวงพ่อก็เข้านอนอยู่ในกลด หลับสนิทในสมาธิจนรุ่งเช้า ออกจากกลดมาก็เห็นรอยตะกุยดินของเสือเข้าใส่กลดหลวงพ่อ หลวงพ่อบอกว่า นั่นแสดงว่าเสือมันพยายามจะกินหลวงพ่อให้ได้ เมื่อมันเอาไม่ได้ มันจึงตะกุยดินเข้าใส่ แล้วจึงผละไปในที่สุด นี่ก็คงจะเป็นเพราะบุญบารมีของหลวงพ่อที่ทำมาดีแล้วจึงช่วยปกปักรักษาหลวงพ่อให้พ้นจากปากเสือนั่นเอง เพราะหลวงพ่อก็หลับสนิททั้งกลดก็เท่านั้น ไม่อาจจะป้องกันภัยอะไรได้ ถ้าไม่ใช่เพราะบุญบารมีนั่นเอง

หลวงพ่ออยู่ในดงงูจงอาง

หลวงพ่อได้ไปตั้งสำนักสงฆ์อีกแห่งหนึ่งชายทะเลที่แหลมฉบัง บริเวณท่าเรือแหลมฉบังในปัจจุบัน บริเวณนี้เดิมเป็นป่าใหญ่ตั้งแต่ถนนสุขุมวิทยันชายทะเล และเป็นที่อยู่ของงูจงอางชุกชุมมาก เคยมีพระและฆราวาสไปซุ่มแอบดูงูจงอางผสมพันธุ์กันด้วย แต่หลวงพ่อก็ไม่ได้รับภัยอันตรายใดๆ เพราะหลวงพ่อถือคติว่า ถ้าไม่เคยมีเวรมีกรรมกันมา ก็จะไม่เป็นอันตรายแต่อย่างใด

หลวงพ่อเอาชนะความง่วง

เมื่อมาอยู่ที่ชายทะเลแหลมฉบังนี้ หลวงพ่อพยายามทำความเพียรอย่างเต็มที่ โดยกลางคืนเมื่อค่ำลง หลวงพ่อจะออกเดินจงกรม แต่เป็นทางเดินจงกรมที่ยาวมากกว่าปกติ ซึ่งปกติจะมีความยาวเดินได้ประมาณ ๒๐-๒๕ ก้าว แล้วเดินกลับไปกลับมา แต่ทางจงกรมของหลวงพ่อนับก้าวไม่ได้ คือยาวไปตามชายทะเล ตั้งแต่แหลมฉบังไปยังบางละมุง เกือบถึงพัทยา ด้านซ้ายมือเป็นดงป่าทึบ ด้านขวามือเป็นฝั่งทะเล ตลอดทางไม่มีบ้านคน หลวงพ่อออกเดินตั้งแต่เริ่มค่ำจนถึงบางละมุง เดินกลับมาถึงสำนักก็สว่างพอดี บรรยากาศเงียบเชียบ จะได้ยินก็แต่เสียงคลื่นกระทบฝั่ง หลวงพ่อเดินจงกรมอย่างนี้อยู่ประมาณ ๑ เดือน จึงเอาชนะความง่วงได้ในที่สุด หลวงพ่อบอกว่า อยากจะให้นอนหลับก็ไม่ยอมหลับแล้ว

หลวงพ่อทิ้งแหลมฉบัง

หลวงพ่อตั้งใจจะตั้งสำนักสาขาที่แหลมฉบังแห่งนี้ แต่เมื่ออยู่มาระยะหนึ่ง ได้มีนักธุรกิจเข้าไปถากถางพื้นที่บริเวณใกล้กับสำนัก หลวงพ่อได้ไปสอบถามได้ความว่าเขาจะมาตั้งรีสอร์ท หลวงพ่อจึงมาพิจารณาว่า ถ้ามาตั้งรีสอร์ทจริง ก็จะเกิดความไม่สงบอีกต่อไป คนจะมากันมากขึ้น หลวงพ่อจึงทิ้งแหลมฉบังกลับเขาฉลากทันที

จากทะเลสู่เมืองจันท์

หลังจากทิ้งแหลมฉบังแล้ว หลวงพ่อก็มุ่งสู่ จ.จันทบุรี ไปเลือกพื้นที่ป่าได้แห่งหนึ่ง เป็นที่ราบ อยู่ที่นี่มีความสะดวก แต่อยู่ได้ไม่นาน มีข้าราชการคนหนึ่งพาคนงานมาถากถางป่าตรงกันข้ามกับสำนัก หลวงพ่อไปสอบถามได้ความว่า เขาเป็นศึกษาธิการอำเภอ จะมาตั้งโรงเรียนตรงนี้ เมื่อเป็นเช่นนี้ หลวงพ่อก็คิดย้ายหนีอีก พอดีมีโยมผู้ชายเป็นคนเมืองชลบุรีคนหนึ่ง สอบถามหลวงพ่อถึงความเป็นมาและโครงการต่างๆ ชายคนนั้นจึงพูดว่า โธ่! ก็เขาเขียว เมืองชลบุรี เรานั่นไง เหมาะที่สุด

หลวงพ่อกับวิชาธรรมกาย

จากคำเล่าลือถึงกิตติศัพท์ของหลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (พระมงคลเทพมุนี) ที่เปิดสอนวิชาธรรมกาย ทำให้หลวงพ่อใฝ่หาความรู้ได้เดินทางไปศึกษาวิชาธรรมกายด้วย โดยเข้าฝึกกับหลวงพ่อวัดปากน้ำที่กุฏิหลวงพ่อองค์ต่อองค์ทีเดียว ผลการฝึกที่ไม่ถูกกับจริต และความมุ่งหมายที่หลวงพ่อมุ่งทางตรง จึงทำให้หลวงพ่อต้องกราบลา

ก่อนสร้างเขาฉลาก

หลวงพ่อมาอยู่ที่สวนกล้วยบางพระ ปัจจุบันคือ วัดเขาบางพระ อยู่ด้านหลังเขาพระบาท บางพระ อยู่ด้วยความสงบสุข มุ่งออกปฏิบัติธรรมสมาธิอย่างเดียว ก็เริ่มมีญาติโยมเข้ามาร่วมปฏิบัติธรรมด้วย เช่น โยมอุบาสิกาชั้นยอด เป็นต้น

ระเบียบปฏิบัติของชาวพุทธ

สถานที่ตั้งที่บูชาพระรัตนตรัย

ที่บูชาพระนั้น นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก เพราะเป็นทิศที่พระพุทธเจ้าประทับนั่งตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นทิศแห่งความสำเร็จความประสงค์ ถ้าสถานที่ไม่อำนวย ก็นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศเหนือ ถ้าสถานที่ไม่อำนวย ก็นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศใต้ ทิศใดทิศหนึ่งในบรรดาทิศทั้ง ๓ นี้

แต่ไม่นิยมจัดตั้งที่บูชาพระให้หันหน้าไปทางทิศตะวันตก เพราะถือกันว่า เป็นทิศตรงกันข้ามกับทิศตะวันออก ซึ่งเป็นทิศแห่งความสำเร็จความประสงค์ ทิศตะวันตกจึงเป็นทิศแห่งความไม่สำเร็จความประสงค์ เป็นทิศอัสดงคตแห่งพระอาทิตย์ เป็นทิศแห่งความดับเป็นทิศแห่งความเสื่อมซึ่งเป็นนิมิตหมายแห่งความไม่เจริญ ไม่รุ่งเรือง

ที่บูชาพระนั้น นิยมจัดตั้งไว้ทางด้านหัวนอน และจัดให้อยู่ ณ ที่สูงพอสมควร หรือนิยมจัดตั้งไว้ ณ ห้องใดห้องหนึ่งเป็นพิเศษ นิยมเรียกว่า *"ห้องพระ"* ซึ่งเป็นสถานที่อันเป็นที่เคารพโดยเฉพาะ ทุกคนที่เข้าไป ณ สถานที่นั้น สมควรแสดงความเคารพทุกครั้งที่เข้าไป

ที่บูชาพระนั้น นิยมจัดตั้งไว้ ณ สถานที่มั่นคง เมื่อคนเดินผ่านไปมา ไม่เกิดความสั่นสะเทือน ไม่โยกโคลง ไม่สั่นคลอน นิยมถือกันสืบมาว่า ถ้าบ้านใดที่บูชาพระไม่มั่นคงสั่นคลอนโยกโคลง พระพุทธรูปต้องสั่นสะเทือนอยู่เป็นนิตย์ คนในบ้านนั้นจะหาความสงบสุขได้ยาก มักจะเกิดความระส่ำระสายเดือดร้อนอยู่ร่ำไป

การบูชาพระประจำวัน

ธรรมดาชาวพุทธย่อมมีชีวิตจิตใจ เนื่องด้วยพระรัตนตรัย มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อให้ตนมีความประพฤติดีประพฤติชอบ มีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าปราศจากภัยอันตรายต่างๆ และมีความอยู่เย็นเป็นสุข พ้นจากความอยู่ร้อนนอนทุกข์นานาประการ ฉะนั้น จึงนิยมเคารพสักการบูชาพระรัตนตรัยเป็นประจำ วันละ ๒ ครั้งเป็นอย่างน้อย คือ

๑. ตอนเช้า ก่อนออกจากบ้านไปประกอบภารกิจการงาน และ

๒. ตอนกลางคืน ก่อนนอนพักผ่อน

การบูชาพระก่อนออกจากบ้าน

ทุกวัน เวลาเช้า ก่อนออกจากบ้านเรือนไปประกอบภารกิจการงานต่างๆ เมื่อแต่งกายเรียบร้อยแล้ว ชาวพุทธทั้งหลายผู้เคร่งต่อศาสนาย่อมนิยมเข้าห้องพระ หรือไปที่บูชาพระ นั่งคุกเข่าจุดเครื่องสักการบูชาพระ คือ

๑. จุดเทียนเล่มขวาของพระพุทธรูปก่อน แล้วจุดเทียนเล่มซ้าย

๒. จุดธูป ๓ ดอก แล้วปักที่กระถางธูป แล้วกราบพระรัตนตรัย แบบเบญจางคประดิษฐ์ (คือ ตั้งหน้าผาก ฝ่ามือทั้งสอง และหัวเข่าทั้งสอง ลงจรดพื้น) ๓ ครั้ง แล้วประนมมือกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย ดังนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะฯ (กล่าว ๓ หน)

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อภิปูชะยามิ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปูชะยามิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปูชะยามิฯ

แล้วตั้งจิตอธิษฐานขอพร และขออำนาจคุณพระรัตนตรัย โปรดคุ้มครองป้องกันอภิบาลรักษาให้ตนมีจิตใจมั่นคงอยู่ในคุณงามความดี ปราศจากอุปสรรคภัยอันตรายทุกประการ แล้วกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์อีก ๓ ครั้ง พร้อมกับระลึกถึงพระรัตนตรัยขณะกราบ ดังนี้

กราบครั้งที่ ๑ ระลึกว่า **พุทโธ เม นาโถ**
พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งของข้าพเจ้า

กราบครั้งที่ ๒ ระลึกว่า **ธัมโม เม นาโถ**
พระธรรมเป็นที่พึ่งของข้าพเจ้า

กราบครั้งที่ ๒ ระลึกว่า **สังโฆ เม นาโถ**
พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของข้าพเจ้า

เมื่อกราบพระรัตนตรัยครบ ๓ ครั้งแล้ว นิยมดับเทียนเสียก่อนแล้ว เป็นเสร็จพิธีบูชาพระก่อนออกจากบ้านเรือนไปประกอบภารกิจการงานประจำวัน

การสวดมนต์ก่อนนอน

ชาวพุทธทั้งหลายผู้มีความเลื่อมใสมั่นคงในพระพุทธศาสนานั้น ก่อนที่จะพักผ่อนหลับนอนประจำวัน นิยมสวดมนต์ก่อนนอนเป็นภารกิจสุดท้ายประจำวัน โดยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้

จุดเครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัย คือ จุดเทียน ๒ เล่ม และจุดธูป ๓ ดอก เป็นอย่างน้อย ปักธูปให้เรียบร้อย แล้วนั่งคุกเข่าประนมมือ กราบพระรัตนตรัย ๓ ครั้ง แล้วประนมมือกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย ดังต่อไปนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะฯ (กล่าว ๓ หน)

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อภิปูชะยามิ
อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปูชะยามิ
อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปูชะยามิฯ

กราบพระรัตนตรัยแบบเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง พร้อมกับระลึกถึงพระรัตนตรัย ขณะกราบดังนี้

กราบครั้งที่ ๑ ระลึกว่า **พุทโธ เม นาโถ**
พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งของข้าพเจ้า

กราบครั้งที่ ๒ ระลึกว่า **ธัมโม เม นาโถ**
พระธรรมเป็นที่พึ่งของข้าพเจ้า

กราบครั้งที่ ๓ ระลึกว่า **สังโฆ เม นาโถ**
พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของข้าพเจ้า

เสร็จแล้ว นั่งพับเพียบประนมมือ ตั้งใจสวดมนต์ต่อไป ดังนี้

บทนอบน้อมพระรัตนตรัย

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

บทพระไตรสรณคมน์

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิฯ

บทสรรเสริญพระพุทธคุณ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติฯ

บทสรรเสริญพระธรรมคุณ

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติฯ

บทสรรเสริญพระสังฆคุณ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ, อัฏฐะปุริสะปุคคะลา, เอสะ ภะคะวะโต, สาวะกะสังโฆ, อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติฯ

บทแผ่เมตตาก่อนนอน

อะหัง สุขิโต โหมิ นิททุกโข อะเวโร อัพยาปัชโฌ อะนีโฆ สุขี อัตตานัง ปะริหะรามิฯ

ขอข้าพเจ้าจงถึงความสุข ปราศจากความทุกข์ ไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่มีความคับแค้นใจ จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวงเถิดฯ

สัพเพ สัตตา สุขิตา โหนตุ นิททุกขา อะเวรา อัพยาปัชฌา อะนีฆา สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุฯ

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงถึงความสุข ปราศจากความทุกข์ ไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่มีความคับแค้นใจ จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวงเถิดฯ

การน้อมระลึกถึงผู้มีพระคุณและอุปการคุณ

เมื่อกล่าวคำแผ่เมตตาจบแล้ว พึงตั้งใจน้อมระลึกถึงพระคุณของบิดามารดาผู้บังเกิดกล้าของตนมา ท่านได้มีเมตตากรุณาอุปถัมภ์ค้ำชูเลี้ยงดูตนมา ตั้งแต่เริ่มถือปฏิสนธิในครรภ์จนกระทั่งเติบใหญ่ ท่านได้อุปถัมภ์บำรุงให้มีความสุขความเจริญรุ่งเรืองนานาประการ แล้วหมอบกราบพระคุณของบิดามารดาครั้งหนึ่ง ด้วยการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์

ต่อแต่นั้น พึงระลึกถึงอุปการคุณของครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ตน แล้วหมอบกราบครั้งหนึ่ง ด้วยการกระพุ่มมือกราบ ไม่ต้องแบมือกราบกับพื้น

ต่อแต่นั้น พึงระลึกถึงบุคคลทั้งหลายผู้ที่มีอุปการคุณแก่ตน โดยได้ช่วยเหลือเกื้อกูลให้ตนมีความสุขความเจริญ แล้วหมอบกราบอีกครั้งหนึ่ง โดยการกระพุ่มมือกราบเช่นเดียวกัน

ครั้นแล้ว ลุกขึ้นนั่งคุกเข่า กราบพระรัตนตรัย ๓ ครั้ง และขณะหมอบกราบทุกครั้ง พึงระลึกถึงพระรัตนตรัยดังกล่าวแล้ว เป็นเสร็จพิธีสวดมนต์ก่อนนอน

ในการสวดมนต์ก่อนนอนนี้ ชาวพุทธทั้งหลายผู้เคร่งครัดต่อศาสนา โดยมากนิยมอบรมสั่งสอนลูกหลานทุกคนให้ปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวัน โดยที่สุดแม้แต่ลูกหลานที่ยังเล็กๆ อยู่ ก็สอนให้เข้าห้องพระ กราบพระเสียก่อน แล้วจึงเข้านอน หรือสอนให้กราบพระรัตนตรัยแล้วกราบบิดามารดาครูอาจารย์ลงที่หมอน ๓ ครั้ง ก่อนแล้วจึงนอนได้

ถ้าชาวพุทธทั้งหลาย ส่วนมากอบรมสั่งสอนลูกหลานของตน ให้สวดมนต์ไหว้พระ หรือให้กราบพระเสียก่อนแล้วจึงนอนได้ เช่นนี้ ย่อมจะเป็นเหตุให้เยาวชนทั้งหลายมีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณและอุปการะคุณ ซึ่งจะเป็นเหตุให้เยาวชนทั้งหลายมีหลักที่ยึดเหนี่ยวแห่งจิตใจ และเป็นที่เชื่อแน่ได้ว่า ถ้าเด็กยังมีความเคารพพระรัตนตรัยเป็นหลักแห่งจิตใจอยู่ จะไม่กลายเป็นคนอกตัญญู จะไม่เสียคนในอนาคตแน่แท้

คำไว้อาลัย

ขอน้อมระลึกบูชาพระคุณหลวงพ่อพระครูวิสุทธิสังวร

นามของพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระครูวิสุทธิสังวร เป็นที่รู้จักของศิษย์ทั้งหลายว่า หลวงพ่อใช่ สุชีโว กิตติคุณชื่อเสียงของท่านเป็นที่กล่าวขานกัน สรุปโดยรวมว่า เป็นพระภิกษุที่กราบได้อย่างสนิทใจ ในด้านของศิษย์ฝ่ายบรรพชิตผู้มาสมัครเป็นศิษย์ให้ท่านอบรมสั่งสอน ก็เพราะท่านอบรมสั่งสอนตามพระธรรมวินัยโดยเคร่งครัด เช่น ในการสอนผู้บวชใหม่ว่า *"เมื่อบวชแล้ว เธอจะต้องเป็นพระ พระในที่นี้ คือเป็นพระตามพระธรรมวินัย หมายถึง ต้องนั่งอย่างพระ เดินอย่างพระ พูดอย่างพระ ฉันดื่มอย่างพระ ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะอย่างพระ"* เหล่านี้เป็นต้น ท่านสอนละเอียดลออมากและชัดเจนตามบุพพสิกขาวรรณา และวิสุทธิมรรค มิใช่สอนเท่านั้น ท่านยังทำให้ดู ปฏิบัติให้ดูด้วย ซึ่งในข้อเหล่านี้เป็นความประทับใจเมื่อน้อมระลึกถึงท่านเสมอ และจะได้เป็นทิฏฐานุคติที่จะต้องเป็นข้อปฏิบัติตามแนวปฏิปทาของท่านโดยความเคารพสืบต่อไป

พระมนตรี รมณียจิตฺโต

ในช่วงเวลา ๗๖ ปี ของหลวงพ่อใช่

เขาฉลากในอดีต

ท้องฟ้ายามเช้าทอแสงเหนือยอดไม้หุบเขาฉลาก ด้านทิศตะวันออก พระสงฆ์รูปหนึ่งบวชได้ประมาณ ๕ พรรษา ห่มจีวรสีกรัก อุ้มบาตร มีกิริยาเรียบร้อย ดวงตาทอดลงต่ำพอประมาณ หายลับเข้าไปในป่าเชิงหุบเขาทุกวัน จึงตามไปดูพบว่าเส้นทางเดินไปสู่ที่พักของท่านนั้น เป็นทางสายน้ำไหลเก่าที่แห้งแต่ดินยังชื้น สองข้างทางเป็นดินสูง มีไม้ป่านานาพันธุ์ปกคลุมลึกเข้าไปบนเส้นทางที่เหมือนไม่ใช่ทาง เริ่มสูงชันทีละน้อย ในที่สุดจะเห็นเนินเขาลาดเป็นบริเวณกว้าง มีกุฏิมุงด้วยหญ้าคมบาง* เล็กๆ เป็นฝากั้นเปิดได้สองข้างพอบังฝน นอนได้เพียงองค์เดียว ตั้งอยู่บนเนินเขาประมาณ ๓ หลัง

จริยาวัตรที่พบในครั้งนั้น เมื่อท่านฉันอาหารเสร็จประมาณ ๑๐ โมงเช้า จะเข้าที่พักสวดมนต์ ทำสมาธิ และจะออกมาเดินจงกรม เมื่อตะวันเริ่มลับทิวไม้ กลางคืนจะเงียบสงบได้ยินแต่เสียงร้องของสัตว์หลายชนิด เที่ยงคืน จะมีนกหลงรังร้องเสียงสะท้อนจากหุบเขาลูกหนึ่งไปยังอีกลูกหนึ่ง นี้คือภาพเขาฉลากในอดีตที่หายไปกับกาลเวลาเมื่อห้าสิบปีที่ผ่านมา

---

* หญ้าคา

โลกนี้ไม่ใช่ละครสำหรับหลวงพ่อ

นับแต่ได้รู้จักหลวงพี่ใช่ สมัยเดียวกับคุณประดับ หมอสอด และคุณศรีเชิญ ผลชีวิน ทั้งสามท่านถึงแก่กรรมหมดแล้ว จนหลวงพี่กลายเป็นหลวงพ่อ สมัยวัดปาลิไลยวันยังมีฐานะเป็นที่พักสงฆ์เล็กๆ ผู้เขียนชอบค้นหาความจริงทดสอบกับความจริงที่พบ จึงสังเกตหลวงพ่อตลอดเวลา พบว่าท่านมีจริยวัตรโปร่งใส ไม่เคยแสดงอาการขึ้นลงคงเส้นคงวาพอใจที่จะหลีกออกจากหมู่เพื่อหาความวิเวกเสมอ... ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม (ชอบ อนุจารี มหาเถระ) ราชบัณฑิต อดีตเจ้าคณะจังหวัด วัดราษฎร์บำรุง ชลบุรี ได้กล่าวกับผู้เขียนว่า *"ท่านใช่ เป็นพระป่าที่หาได้ยากมากในปัจจุบัน มั่นคงในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ยอมผิดพระวินัยแม้เป็นเรื่องเล็กน้อย พระสงฆ์ผู้เคร่งวิปัสสนาเช่นนี้ คงได้มีโอกาสมาเกิดในมนุษย์โลกอย่างน้อยอีกเพียงชาติเดียวก็จะบรรลุ ชีวิตของท่านเป็นชีวิตจริง ชีวิตจริงหาได้ยาก เพราะเป็นชีวิตที่ไร้ฉาก ดังนั้นชีวิตของท่านจึงไม่ใช่ละคร"*

ท่านได้อะไรในพระสัทธรรมคำสอน

คงไม่มีใครสามารถประเมินได้ว่า *"ท่านได้ดวงตาเห็นธรรมขั้นไหน"* ที่พบในตำราก็เป็นเพียงความรู้จากการอ่าน ความรู้แบบนี้เรียกว่า *"รู้ๆ ลืมๆ"* แต่ขอเรียนว่าสิ่งที่หลวงพ่อใช่ได้รับ คือความรู้ที่ไม่มีวันหวนกลับ (คือรู้แบบไม่ลืม) เป็นความรู้จากประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติด้วยตัวของท่านเอง คุณสมบัติของพระอริยะขั้นแรกนั้นท่านละกิเลสได้ ๓ ประการ

๑. สักกายทิฏฐิ (ความเห็นว่าเป็นตัวของตน)
๒. วิจิกิจฉา (สงสัยว่าพระพุทธเจ้ามีจริงหรือไม่ กรรมมีผลจริงหรือไม่)
๓. สีลัพพตปรามาส (ความถือมั่นศีลพรต โดยสักว่าทำตามๆ กันอย่างงมงาย)

ศีลสามัญญตาก็ดี คุณธรรมของพระอริยะก็ดี จะได้รู้จากการอยู่ร่วมกัน หลวงพ่อไม่เคยยกตนข่มผู้อื่น ไม่เคยสงสัยว่าพระพุทธเจ้ามีจริงหรือไม่ ท่านเชื่อกรรมและ

วิบากของกรรม ไม่เคยพูดเชิงโฆษณาตนเอง ตลอดการสั่งสอนของท่าน ส่วนท่านจะบรรลุคุณธรรมขั้นไหน พระอริยะด้วยกันจะรู้ ผู้อื่นจะไม่รู้ จากการสัมภาษณ์ ท่านไม่ตอบว่า ได้อะไร ไม่พูด ไม่ให้ความเห็นถึงการได้ดวงตาเห็นธรรม ตลอดเวลาที่ท่านปฏิบัติธรรมมาถึงห้าสิบปี สิ่งนี้ยังคงเป็นของท่านเพียงองค์เดียว ท่านได้อะไรในพระสัทธรรมคำสอน ท่านเท่านั้นที่รู้ แต่สิ่งที่แน่นอนก็คือ ท่านฝึกจิตมาถึงห้าสิบปี ท่านย่อมรู้วาระจิตของผู้อื่นได้

ท่านอยากได้อะไรก่อนมรณภาพ

ภารกิจที่จะเป็นส่วนตัวท่านได้ทำแล้ว คงเหลือที่เป็นส่วนรวมคือ ท่านรู้ดีว่าวัดเขาฉลาก อนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ ดังนั้นจึงมีความประสงค์จะได้ที่พักสงฆ์บนยอดเขาเขียว เพื่อไว้สำหรับพระสงฆ์รุ่นหลังจะได้บำเพ็ญธรรม เรื่องนี้ผู้เขียนได้เคยประสานงานกับผู้ที่นับถือหลายท่าน เช่น นายนารถ มนตเสวี นายอนันต์ อนันตกูล นายดำรง สุนทรสารทูร นายผ่อง เล่งอี้ ก่อนที่หลวงพ่อจะมรณภาพ ผู้เขียนกับหลวงพ่อมีจดหมายเชิงขอร้องให้ นายบรรยง ถนอมพิชัย รับทราบ และได้โทรคุยกับนายสุวิทย์ คุณกิตติ ล่าสุดก็ทราบจากนายมนตรี ตัณทวิรัตน์ ว่า นายบรรยง ถนอมพิชัย จะเป็นผู้ช่วยเหลือให้ประสบความสำเร็จสมเจตนาของหลวงพ่อใช่สิ่งนี้แหละคือสิ่งที่ท่านอยากได้เพื่อให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสบำเพ็ญเพียร เป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาฝ่ายวิปัสสนาธุระให้มีโอกาสดวงตาเห็นธรรมสืบไป

ท่านสอนอะไร

สิ่งหนึ่งที่ท่านสอนถือว่าเป็นแก่นสารได้แก่ “คนเราถ้ามีสติคอยควบคุมความประพฤติ เช่น จะพูดก็มีสติ จะทำก็มีสติ จะคิดก็มีสติ ทำได้อย่างนี้ ปิดอบายภูมิได้แน่นอน จงรักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์ก็เพียงพอแล้ว ส่วนมากคนเรานึกจะพูดก็พูด ไม่รู้ว่าไร้สาระหรือมีสาระ คนศีลขาดเพราะพูดมีมาก ที่เรียกว่า *“พลั้งปากเสียศีล พลั้งตีนตกต้นไม้ จะตกนรกเพราะพูดมาก จะขึ้นสวรรค์เพราะพูดน้อย อาตมาก็ไม่รู้ เพราะไม่รู้*

จึงได้อาศัยสังขารมาเกิดในโลกนี้ จนที่สุดสังขารก็จะต้องแตกดับลงในวันใดวันหนึ่ง ดังนั้น ผู้หวังความสุขความเจริญในภพนี้และภพหน้า จึงต้องหมั่นฝึกจิต...การฝึกจิต ต้องอดทน ต้องแยกกายออกจากจิตให้ได้ เมื่อมีทุกขเวทนา นักปฏิบัติไม่กลัวความตาย เพราะมันเป็นธรรมชาติ" ท่านสอนก่อนละโลกนี้ไปไม่กี่วัน

โรคที่ทำให้ท่านถึงแก่มรณภาพ

หลวงพ่อมีโรคประจำตัวคือ โรคชรา คนชราสังขารย่อมเสื่อมเป็นธรรมดา แต่โรคที่แท้จริงของท่านซ่อนเร้นอยู่โดยไม่มีใครรู้นั่นคือ โรคหัวใจ (Coronary Heart Disease) อาการของท่าน แพทย์เรียกว่าเป็นโรคหัวใจชนิด Anginapectoris หมายถึง อาการที่เกิดจากโลหิตไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจไม่เพียงพอ กล้ามเนื้อขาดออกซิเจน (Myocardial Hypoxia) ทำให้อาการปวดร้าวไปถึงที่ต้นแขนและต้นขาอย่างรุนแรง ระยะที่เป็นจะเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน หากรักษาไม่ทันจะเป็นผลทำให้ภาวะหัวใจล้มเหลว (Congestive Heart Failure) ก่อนมรณภาพหนึ่งวัน ท่านยังคงมีอาการปกติทุกอย่าง ตอนกลางคืนก็เข้าจำวัด หลังเที่ยงคืนประมาณตีสาม อาการโรคหัวใจเกิดขึ้น ท่านรู้ตัวดีมากว่าจิตจะต้องต่อสู้กับสังขาร ห้านาทีสุดท้ายก่อนสิ้นใจท่านยังพอมีแรงยกมือทั้งสองขึ้นพนมที่หน้าอก แล้วมีเสียงหายใจดังสามครั้งเป็นลมหายใจครั้งสุดท้าย จากนั้นจิตของท่านก็ดับเมื่อยามฟ้าสางพอดี

๗๖ ปี ของท่านหลวงพ่อใช่

หลวงพ่อใช่ สุชีโว เป็นพระสงฆ์นักปฏิบัติจริงๆ ไม่ชอบโอ้อวด ไม่ชอบตำหนิคน ไม่ชอบการวิพากวิจารณ์ใครๆ โดยเฉพาะท่านมีเมตตาและไม่เคยแสดงอาการโกรธใคร ข้อนี้เป็นธรรมเบื้องสูงที่มีอยู่ ท่านเกิดมาในโลกนี้เพื่อดำรงมั่นในพระสัทธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง การได้มีโอกาสพบท่าน ถือเป็นบุญกุศลมหาศาล การที่ท่านจากไป เป็นเครื่องเตือนใจให้ทุกคนรับรู้ว่า ๗๖ ปี นั้น ไม่ยาวนานสำหรับชีวิตของคนในโลกนี้ ตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๗๖ ปี เหมือนฝัน วันหนึ่งทุกคนจะต้องจากโลกนี้ไปเหมือน

หลวงพ่อ จะแตกต่างตรงที่ว่า หลวงพ่อท่านจากโลกนี้ไปสู่ภพที่สูงกว่ามนุษย์ ส่วนผู้ที่อยู่ข้างล่าง เมื่อจากโลกนี้ไปแล้วจะไปสู่ภพใด ภูมิใด เป็นเรื่องของบุญของกรรมแต่ละคน พึงทราบเถิด ๗๖ ปี ของหลวงพ่อ นับได้ว่าเป็นกาลเวลาที่เต็มไปด้วยสาระของชีวิตอย่างแท้จริง ตราบใดที่ยังพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอยู่เช่นนี้ ตราบนั้นโลกจะไม่ว่างจากพระอริยเจ้า

ดร.กวี อิศริวรรณ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

อาจารย์ใช่อยู่ในใจของผมตลอดไป

ผมเป็นนักเรียนวัดมาแต่เด็ก และได้ศึกษาธรรมภาคปริยัติมาพอสมควร เคยนึกว่ารู้จักพุทธศาสนาดี เมื่อตอนไปศึกษาต่อในต่างประเทศ สามารถชี้แจงเรื่องพุทธศาสนาให้ฝรั่งฟังคล่องขึ้นมาเป็นลำดับ เช่นเดียวกับนักพุทธปริยัติทั้งหลาย นึกว่ารู้จักธรรมะพอคุ้มตัว จนกระทั่งเมื่อ ๓๐ กว่าปีมานี้เจอปัญหา เพราะไม่สามารถจะปรับใจให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปตามกรรมของชีวิตได้ จึงทุกข์ทรมานใจอย่างแสนสาหัส ปริยัติธรรมช่วยตนไม่ได้เลย เพียงแต่มีแผนที่ แต่ไม่เคยเดินทาง มันก็หลงได้ รู้ทฤษฎี แต่ไม่เคยเล่นใบลงทะเล ทีแรกเจอลมแรงก็ล่ม

เย็นวันหนึ่งมีเพื่อนมาหา และจะมาเร่งงานที่กำลังช่วยทำอยู่ ผมคงจะเผลอไปแสดงอาการเบื่อโลกให้เห็น เขาเป็นคนช่างสังเกต และก็ถามขึ้นเรียบๆ ว่า คุณเชื่อพระไหม เขารู้จักพระรูปหนึ่ง อยากพาผมไปกราบ ไปก็ไป ผมตกลง

เราก็พากันขับรถไปถึงเมืองชลบุรี กินข้าวเสร็จเกือบสามทุ่ม จึงขับรถขึ้นไปวัดปาลิไลยวัน ซึ่งตอนนั้นถนนยังไม่ลาดยาง ต้องจอดรถอยู่ไกลจากวัดพอสมควร แล้วเดินกันขึ้นไป จำได้ว่าหมาเห่าต้อนรับ แล้วมีเสียงคนพูดเบาๆ หมาก็หยุดเห่า มองไปเห็นพระรูปหนึ่งยืนโคนบันไดหิน เพื่อนผมก็ตรงเข้าไปกราบ และแนะนำผมให้ท่านรู้จัก ผมไม่ลืมเลยที่ท่านบอกว่า *คอยอยู่* ตอนที่กำลังกราบท่าน นึกในใจที่หยาบว่า เป็นไปได้ยังไงนะ ไม่ได้บอกมาก่อนสักหน่อย

หลังจากนั้น ท่านก็เดินนำไปที่กุฏิของท่าน และนั่งสนทนาธรรมกัน โดยมีเทียนจุดอยู่พอมองเห็นหน้ากันลางๆ

เพียงชั่วระยะเวลาไม่เกินชั่วโมง และด้วยจริยวัตรที่งดงามสุภาพเรียบร้อยของท่าน และใช้วิธีสนทนาธรรมเล็กๆ น้อยๆ (Dhamma Small Talks) ของท่าน ท่านสามารถสื่อความหมายมายังผมได้ชัดแจ้งว่า ท่านรู้ว่าผมกำลังคิดอะไรอยู่และเป็นหนทางผิด จะเพิ่มทุกข์ให้ตนอย่างมาก ผมตกใจและประทับใจมาก ก็ได้เป็นลูกศิษย์ท่านอาจารย์ใช่มาตั้งแต่วันนั้น

ท่านได้เมตตาช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยากที่มาหาท่านตลอดมา และคงจะมีวิธีการหรืออุบายที่เหมาะสมกับบุคคลหรือเหตุการณ์แต่ละอันแตกต่างกันไป

สำหรับผม ท่านจะใช้วิธีสื่อความหมายโดยไม่ต้องพูดกันมาก ท่านคงรู้ว่าจิตใจเราเป็นอย่างไร ติดอยู่ตรงไหนจึงออกจากทุกข์นั้นไม่ได้ *"เขี่ย"* นิดเดียวก็ *"หลุด"* ออกมา วิธี *"เขี่ย"* ของท่านก็แสนจะเก่ง ท่านทำให้เราเห็น และ *"เขี่ย"* เอาเอง ซึ่งเราจะไม่มีวันลืมและสามารถช่วยตนเองได้ในอนาคต ถ้าจะไป *"ติด"* อยู่ในลักษณะคล้ายกัน

ครั้งสุดท้ายเมื่อต้นเดือนสิงหาคม ผมไปกราบท่าน ไปถวายสังฆทานในวันเกิดของผม ซึ่งผมจะไปกราบท่านทุกปี ผมมักจะไปกราบท่านตอนมืดแล้ว สองถึงสามทุ่ม พระลูกศิษย์บอกว่าท่านจำวัดพักผ่อนแล้ว เพราะไม่ค่อยสบาย ผมจึงไปหาท่านเช้าวันรุ่งขึ้น ได้คุยกันธรรมดา เพราะมีคนอื่นอยู่ด้วย ท่านยังบอกว่าพระลูกศิษย์น่าจะปลุก เพราะท่านไม่เป็นไรมาก เป็นหวัดเท่านั้น ไม่นึกเลยว่าจะเป็นครั้งสุดท้ายที่ได้กราบท่าน ท่านจากไปแล้ว แต่ลูกศิษย์คนนี้จะไม่มีวันลืมความเมตตาที่ได้รับจากท่าน และที่ท่านเคยสอนไว้ว่า สิ่งที่สอนธรรมให้เรามีอยู่รอบกายเราตลอดเวลา ไม่ว่าที่ไหนเวลาใด สังเกตให้ดีจะเห็นอยู่เสมอ

ครับ ผมเห็นท่านอาจารย์ใช่อยู่เสมอในใจของผมตลอดไป

ดร.รชฎ กาญจนะวณิชย์

ศีลเป็นเยี่ยมในโลก
สีลํ โลเก อนุตฺตรํ

เมื่อสมัยปี พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๒ ผมทำงานที่ "ศูนย์กำหนดรายการมาตรฐาน" สถาบันวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย หรือสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยในปัจจุบัน ถนนพหลโยธิน บางเขน บังเอิญห้องทำงานอยู่ติดกับพี่วทัญญู ณ ถลาง จึงมีความสนิทสนมกันเป็นพิเศษ วันหนึ่งได้ถามว่ามีวัดไหนบ้างที่พระเคร่งในศีลและวินัย ซึ่งพี่วทัญญูก็แนะนำว่ามีอยู่วัดหนึ่งชื่อวัดปา-ลิไลยวัน (หุบเขาฉลาก) ต.บางพระ อ.ศรีราชา โดยมีเจ้าอาวาสชื่อ พระอธิการใช่ สุชีโว

เหตุผลที่ถามเช่นนั้น เพราะโดยปกติผมเป็นคนค่อนข้างมีกฎเกณฑ์ และชอบคนลักษณะเช่นนั้นเช่นเดียวกัน แม้ว่าหลายครั้งเราอาจจะดูได้อะไรช้า ดูเหมือนเสียอะไรบางอย่าง เพราะทำตามกฎเกณฑ์ เราก็ยินดี กลับภูมิใจมากกว่าเมื่อนึกถึงว่าเราเป็นผู้มีกฎเกณฑ์และมีระเบียบวินัย พอมาอ่านพบในมงคล ๓๘ ประการว่า วินัยเป็นมงคลข้อหนึ่ง ก็ยิ่งทำให้เกิดความมั่นใจว่าทำถูกแล้วยิ่งขึ้น สมดังคำกล่าวที่ว่า

"เรารักษากฎ กฎรักษาเรา"

อาทิตย์ต่อมาหลังจากได้ข้อมูล ก็ดั้นด้นขับรถมาที่วัดหุบเขาฉลาก หาจนพบ มาถึงวัดก็เย็นมากแล้ว โชคดีที่ได้พบท่านอาจารย์ใช่ แนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์ที่มาหาท่าน ท่านก็มีเมตตารับให้อยู่วัดได้ หากบวช และยังจำได้ว่าท่านบอกว่า *"พระวัดนี้ฉันมื้อเดียวนะ"* ผมก็ขอต่อรองว่า ขอ ๒ มื้อก่อน ท่านอาจารย์ก็ยินยอม นึกแล้วยังรู้สึกอายใจอยู่จนทุกวันนี้

บ้านผมอยู่ที่ ต.กุฎี อ.ผักไห่ จ.อยุธยา ซึ่งอยู่ติดกับวัดเลย เมื่อทราบว่าท่านอาจารย์ยินดีรับไว้ ก็รีบกลับไปบอกคุณพ่อคุณแม่ว่าจะบวชก่อนไปทำปริญญาโทที่ประเทศอังกฤษ ด้วยทุนองค์การอนามัยโลก ซึ่งกลับมาต้องมาทำงานที่คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และบอกท่านทั้ง ๒ ว่าเมื่อบวชแล้วก็จะขอมาอยู่วัดหุบเขาฉลาก คุณแม่ก็บอกว่า ขอให้อยู่วัดเรา เพื่อจะได้ทำอาหารดีๆ อร่อยและร้อนๆ ถวาย ผมก็ตอบท่านไปว่า

"หากบวชแล้วต้องการอาหารดีๆ อร่อย และร้อนๆ แล้ว ผมคงไม่ต้องบวช เพราะชีวิตฆราวาสก็ทำอยู่และหาเองได้อยู่แล้ว"

ผมบวชวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๑๒ โดยมีหลวงพ่อเชิญ เจ้าอาวาสวัดโคกทอง เป็นพระอุปัชฌาย์ ปัจจุบันท่านอายุเกือบ ๙๐ ปีแล้ว วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๒ ผมก็รีบมาที่วัดหุบเขาฉลากเลย โดยอยู่ที่วัดโคกทองเพียง ๒ วันเท่านั้น

จำได้ว่า ชียอด ซึ่งยังแข็งแรงอยู่ในช่วงนั้น ต้องนำอาหารเพลมาถวาย พอถึงวันที่ ๔ หรือ ๕ ก็เกิดความรู้สึกละอายใจที่เราไม่ทำตามกฎระเบียบของวัด ก็เลยขอเลิกและฉันมื้อเดียว

อำนาจของความศรัทธาและความตั้งใจมั่น ไม่ได้ทำให้ผมรู้สึกหิวเลย

ครั้งแรกก็ตั้งใจจะบวชเพียง ๑๕ วัน แต่เมื่อบวชแล้วก็ศรัทธา จึงขออนุญาตผู้บังคับบัญชาขอต่ออีก ๑๕ วัน โดย ๑๕ เมษายน - ๓๐ เมษายน ๒๕๑๒ อยู่ที่เขาฉลาก และวันที่ ๑ พฤษภาคม - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๒ ท่านอาจารย์ให้ขึ้นไปอยู่บนเขาเขียว เพื่อให้ได้นิสัยของพระป่าอย่างแท้จริง ซึ่งเขาเขียวช่วงนั้น มีพระอยู่เพียง ๓-๔ องค์ เท่านั้น สภาพยังเป็นป่าทึบ หมูป่าและเสือยังมีอยู่

ครั้งหนึ่งท่านอาจารย์ให้อยู่กลดข้างล่าง ไม่ให้อยู่บนกุฏิ เพื่อเอานิสัยพระป่าหรือธุดงค์ไว้ และให้เอาปี๊บกับไม้ไว้ด้วย ถามแล้วได้ความว่า เผื่อเสือมาให้ตีปี๊บ เสือจะได้เผ่นหนี ผมก็ใช้อยู่ประมาณ ๒ คืน พอคืนที่ ๓ ก็เอาปี๊บไปคืนท่านอาจารย์ๆ ก็ถามว่า

ทำไมไม่เอาไว้กับตัว ผมก็ตอบไปว่า *"หากผมหลับ เสือมาก็คงไม่ได้มีโอกาสตีปี๊บอยู่ดี"* ท่านอาจารย์ก็บอกว่า *"ท่านทัศน์ชัยแปลกดี"*

ความจริงผมได้คิดใคร่ครวญดีแล้วว่า เรามาบวชทำไม? ทำไมมาลำบากอยู่บนเขาเขียวนี่? หากเราไม่เคยมีเวรมีภัยต่อกันและกับใครก็คงไม่มีอะไร คิดว่าที่คิดเช่นนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องของความประมาทอะไรทั้งสิ้น แต่เชื่อในคุณความดี เชื่อในความไม่เป็นผู้ไม่มีจิตผูกเวรและคิดเบียดเบียนผู้อื่น เชื่อในคุณของพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ตลอดจนอำนาจของบุญและทานที่ชอบทำเสมอ และสุดท้ายเชื่อในพระพุทธพจน์ที่ว่า *สีลํ กวจมพฺภุตํ ศีลเป็นเกราะป้องกันภัยมหัศจรรย์*

ก็ถือว่าโชคดีที่ ๑๕ วัน ที่เขาเขียวไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น มิเช่นนั้นคงไม่มีโอกาสมาเขียนข้อเขียนนี้ ขณะอยู่เขาเขียว มีเหตุการณ์ที่ไม่ลืมอยู่เรื่องหนึ่งจนทุกวันนี้

มีเณรอยู่องค์เดียวที่เขาเขียว ชื่อ เณรประสิทธิ์ หลังจากฉันอาหารมื้อเช้าและเณรประสิทธิ์ท้องเสียอย่างแรง เราอยู่ด้วยกัน ๓ องค์ โดยมีพระยินอยู่ด้วย ส่วนท่านอาจารย์ลงมาอยู่ที่วัดหุบเขาฉลาก และจะขึ้นไปรับผมเมื่อจะสึก ผมกับท่านยินก็คิดว่าให้เณรประสิทธิ์ฉันยาคงหาย หากไม่หาย วันรุ่งเช้าก็จะไปตามคุณเจี่ย (ขณะนี้ยังมีชีวิตอยู่) รับไปส่งโรงพยาบาล ซึ่งจะขึ้นมาทำไร่ทุกวัน และจะกลับบ้านตอน ๕ โมงเย็น โดยบ้านพักชั่วคราวของคุณเจี่ยช่วงทำไร่ตอนกลางวัน ก็อยู่ประมาณครึ่งทางจากตีนเขาลูกแรก และที่พักสงฆ์ และได้ปวารณาไว้ว่ามีอะไรจะให้รับใช้ก็บอก

บ่าย ๓ โมงเย็นแล้ว สามเณรประสิทธิ์ก็ยังถ่ายอยู่ ผมก็เลยบอกท่านยินว่า คงรอรุ่งเช้าไม่ได้แล้ว อีก ๓-๔ วัน ผมก็ต้องสึกเพื่อไปศึกษาต่อ จึงขอถือโอกาสลาท่านยินและรีบไปตามคุณเจี่ยขึ้นมารับเณรประสิทธิ์ไปรักษา ขืนช้า คุณเจี่ยอาจกลับบ้านแล้วก็ได้

พอไปตามคุณเจี่ยมา เมื่อมาถึงกุฏิ เณรประสิทธิ์ถ่ายจนลุกไม่ไหว ยังนึกว่าเราคิดถูกแล้วที่ไปตามคุณเจี่ยมารับ พอลงไปได้ครึ่งทาง ท่านอาจารย์มากับข้าราชการ

กองประปา โดยมิได้นัดหมาย *เหมือนจะทราบว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นล่วงหน้า* เพราะตามหมายกำหนดการแล้ว ท่านอาจารย์จะขึ้นมารับผมก็อีก ๓-๔ วัน เนื่องจากท่านยินอยู่บนเขาเขียวองค์เดียว ท่านอาจารย์จึงขอร้องให้ผมเดินกลับขึ้นไปพักเป็นเพื่อนท่านยินก่อน ท่านอาจารย์จะพาเณรประสิทธิ์ไปโรงพยาบาลเอง คุณเจี๊ยกก็ถือโอกาสกลับบ้านเลย เพราะวิ่งรถขึ้นไปส่งและกลับลงมาอีกคงไม่ได้ เพราะขณะนั้นเย็นมากแล้ว

ขณะเดินกลับคนเดียว ผ่านทางแคบต้นไม้สูงใหญ่ทึบและตะวันคล้อยต่ำลงมากแล้ว จู่ๆ ผมก็ได้กลิ่นสาบอย่างแรงมาก จากความรู้ที่ได้จากอาจารย์สอนให้รู้ว่าพระป่าควรทราบอะไรบ้าง สัญญาคือการจำได้หมายรู้บอกให้เราทราบว่า นี่คือสาบเสือดีๆ นั่นเอง

ผมยอมรับว่าในช่วง ๑๐ วินาทีแรก รู้สึกกลัวเพราะอยู่เพียงคนเดียว ใกล้ค่ำแล้ว ผู้ที่ยังไม่เคยชินกับการอยู่ป่าเหมือนคนป่าแล้วจะเข้าใจว่า อำนาจของป่านั้นเป็นอย่างไร? พอตั้งสติได้ ก็พูดออกไปดังๆ ให้ได้ยินพอสมควรว่า

"อาตมามาบวชและยอมอยู่ลำบากในป่าเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อสืบพระศาสนา และขออุทิศส่วนบุญกุศลให้ท่าน หากเราไม่เคยมีเวรภัยต่อกัน ก็ขอให้แยกทางกันไปต่างคนต่างอยู่ แต่ถ้าเคยมีเวรภัยต่อกัน และไม่สามารถยกเว้นต่อกันได้ อาตมาก็ยอม และขอสิ้นสุดการมีเวรภัยต่อกันเพียงชาตินี้เท่านั้น"

ผมยอมรับว่าเมื่อกล่าวออกไปเช่นนั้น ความกลัวที่มีอยู่หายไปอย่างไม่น่าเชื่อเรียกว่าเป็นอะไรก็เป็นกัน มีความมั่นใจในผ้าเหลือง มั่นใจในอำนาจของพระพุทธเจ้าและมั่นใจในอภัยทานต่อกัน คนเราหากไม่กลัวตายจริงๆ แล้วทุกอย่างก็ดูเป็นเรื่องเล็กไปหมด ปรากฏว่ากลิ่นสาบเสือก็หายไปเหมือนปลิดทิ้งจริงๆ ความรู้สึกในช่วงขณะนั้นยังเด่นชัดอยู่ในความจำ แม้จะผ่านมาถึง ๒๖ ปีกว่าแล้วก็ตาม หากเณรประสิทธิ์ยังมีชีวิตอยู่ อายุขณะนี้ก็ราวๆ ๔๐ ปี และท่านยินก็ราวๆ ๖๓ ปี ขอให้ท่านทั้งสองจงมีชีวิตที่มีความสุข ปราศจากเวรภัยและภัยพิบัติทั้งปวง ไม่ทราบว่าจะได้พบกันอีกไหม? หากพบ จะจำกันได้หรือไม่?

พระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบส่วนใหญ่จะอยู่แถวภาคอีสาน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน คนไปอินเดียแล้วจะไม่สงสัยเลยว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลายทำไมจึงต้องไปประสูติอยู่ในประเทศนั้น พระอย่างท่านอาจารย์ที่มีอยู่แถวภาคตะวันออกคงจะมีแต่คงจะหายากพอสมควร เรื่องการรักษาศีลและวินัยไม่ต้องพูดถึง ฉายาท่าน **"พระครูวิสุทธิสังวร"** คือการยืนยันได้อย่างดี

เขาว่ากันว่าพระมหานิกายเคร่งสู้พระธรรมยุตไม่ได้ คราวหนึ่งโยมคนหนึ่งมาหาท่านอาจารย์เพื่อชวนให้ท่านเปลี่ยนไปเป็นธรรมยุต ท่านอาจารย์ไม่ตอบว่าจะเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยน แต่ได้ตอบไปว่า

"บทสวดมนต์ กล่าวว่า สุปะฏิปันโน" ไม่ได้สวดกันว่า *"ธรรมยุตสุปะฏิปันโน"* เอากะท่านสิ พอท่านอาจารย์พูดเช่นนั้น โยมคนนั้นก็ไม่ได้พูดถึงเรื่องนี้อีกเลย ท่านอาจารย์ก็ยังเป็นท่านอาจารย์ตามเดิม

เท่าที่สังเกต อาจารย์เป็นผู้ฉลาด มีปฏิภาณและเฉียบคมในการโต้ตอบ แต่จะอิงธรรมแบบข้างต้นเสมอ ไม่ใช่เฉียบคมแบบชาวบ้านที่ไม่ค่อยมีธรรมะประจำใจ

กับท่านอาจารย์แล้ว ต้องคอยจ้องทำบุญกับท่าน เพราะท่านจะไม่เรี่ยไรใครเลย การปฏิบัติตัวของท่านอาจารย์จะเป็นไปเพื่อความสมถะ ถือความเป็นสันโดษเพื่อความสงบเรียบร้อยเรียบง่าย และไม่ชอบความหมกมุ่นวุ่นวายในสังคม ถือศีลและวินัยเป็นชีวิตจิตใจ

แม้แต่การบวช หากให้ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์ แต่เมื่อบวชแล้วไม่อยู่วัดหุบเขาฉลาก ท่านอาจารย์ก็ไม่รับเป็นให้ เกรงว่าเมื่อบวชแล้วไม่เคร่งในศีลวินัย ท่านจะเสียชื่อไปด้วย

ท่านอาจารย์จะถือหลักว่า *"เอาคนมาหาธรรมะ ไม่เอาธรรมะไปหาคน"* เวลามีนักเรียนมาให้ท่านอาจารย์รดน้ำมนต์ ท่านก็จะถามว่า *รดทำไม?* นักเรียนบางคนก็ตอบว่า *กำลังจะสอบ* ท่านก็ถามว่า *ดูหนังสือพร้อมหรือยัง?* ถ้าตอบว่า *ยัง* ท่านก็บอกว่า

ให้ไปดูให้พร้อม หากนักเรียนตอบว่า *ดูพร้อมแล้ว* ท่านก็ว่า *ไม่ต้องรด* สรุปก็คือ ไม่ว่าดูหรือไม่ดูหนังสือ ท่านอาจารย์ก็ไม่รดน้ำมนต์ให้อยู่นั่นเอง

เมื่อผมสึกออกไปแล้ว ช่วงต้นๆ ผมกับคุณวัลลภ ตันติเวชกุล เจ้าของบริษัท สยามปศุสัตว์ จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ที่ใกล้ๆ อ่างเก็บน้ำบางพระ ศรีราชา ต้องการแบ่งเบาภาระทางใจของท่านอาจารย์เกี่ยวกับเรื่องกฐินของเขาเขียว ก็เลยรับเป็นเจ้าภาพให้ทุกปีจนทุกวันนี้ ซึ่งในช่วงหลังๆ นี้ก็มีลูกศิษย์ท่านอาจารย์หลายท่านมาร่วมเป็นเจ้าภาพด้วย ครั้งหนึ่งผู้มาร่วมทอดกฐินยังไม่รู้จักอาจารย์ดี ก็ขอให้ท่านอาจารย์ทำน้ำมนต์ ท่านอาจารย์ก็หันมาทางผมและบอกว่า *"คุณทัศน์ชัยช่วยทำให้หน่อย"* (ท่านอาจารย์ไม่เรียกผมว่าโยม) ผมก็กราบเรียนท่านว่า *"เขาต้องการให้ท่านอาจารย์ทำครับ"* ท่านอาจารย์ก็บอกว่า *"คุณทัศน์ชัยทำได้"* ผมก็เลยต้องไปตักน้ำที่บ่อน้ำฉ่ำอุรามาและใช้เทียนวนๆ เอา เรื่องอย่างนี้จะไม่มีจากท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์เป็นผู้มักน้อย และเป็นพระสมณะจริงๆ การปฏิบัติก็เพื่อความพ้นทุกข์จริงๆ ท่านอาจารย์กล่าวว่า *ต้องการเดินสายตรง ไม่ต้องการแวะตามตรอกตามซอยทำให้เสียเวลา* ความหมายของท่านก็คือ จะไม่เอาอำนาจของสมาธิที่ได้มาทำเรื่องเหลวไหลนั่นเอง มีผู้พยายามให้ตำแหน่งท่านๆ อาจารย์ก็พยายามปฏิเสธ การประชุมสงฆ์บ่อยครั้งท่านได้พูดให้ผมฟังว่า *"เอาคนต้องทิ้งวินัย ถ้าเอาวินัยต้องทิ้งคน"* ท่านอาจารย์จึงขอให้ท่านอาจารย์อยู่อย่างนี้ ขอปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ คือ สุปะฏิปันโน ตามแนวทางของท่านตลอดไป

เมื่อไม่นานมานี้ ได้มีหนังสือประเภทปาฏิหาริย์หรือพวกเกี่ยวกับทิพย์ๆ อะไรพวกนี้มาหาท่านอาจารย์ เพื่อขอเอาประวัติท่านไปลงหนังสือ ท่านได้พูดไปว่า *"พวกโยมเที่ยวไปเขียนกันว่าพระองค์นั้นองค์นี้เป็นพระอริยะ พวกโยมทราบได้อย่างไร? และจะทำให้พระพวกนั้นเสื่อมเสียไปด้วย ไม่ควรเขียนเพื่อขายหนังสืออย่างเดียว"* พวกนั้นลงกราบ และกล่าวว่าไม่เคยมีพระองค์ไหนพูดกับพวกเขาอย่างนี้เลย

และท่านอาจารย์ก็คือท่านอาจารย์ กล่าวคือ พวกนั้นไม่ได้ประวัติของท่านไปลงหนังสือตามใจปรารถนา

ขณะนี้วัดไทยที่กุสินารา ประเทศอินเดีย ใกล้เสร็จแล้ว หลังจากได้มีผู้พยายามก่อสร้างมาเกือบ ๓๐ ปี แต่ไม่สำเร็จ ชาวพุทธที่ไปนมัสการสถานที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน ก็จะได้รับความสะดวกเกี่ยวกับที่พักมากเหมือนกับที่พุทธคยา ได้มีพระท่านผู้ใหญ่พยายามชักชวนให้ท่านเป็นเจ้าอาวาสที่นั่น ท่านอาจารย์ก็ปฏิเสธ และได้บอกผมว่า *"อาตมาต้องการหนีคน ไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับเงินทองหรือเงินบริจาค"* โลกมนุษย์ก็เป็นอย่างนี้เอง คนไม่โลภไม่อยากได้อะไร คนก็มักจะยัดเยียดอะไรให้ คนที่อยากได้ อยากเป็นโน่นเป็นนี่ คนก็มักจะไม่อยากให้ เมื่อพูดถึงกุสินารา ก็เลยถือโอกาสบอกเล่าว่า ได้มีพุทธวจนะกล่าวว่า

"ดูก่อนอานนท์ เมื่อกาลต่อไปภายหน้า ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา จักมาด้วยความเชื่อความเลื่อมใส และปลงสังเวชว่า พระตถาคต ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน ณ ที่นี่ ผู้ที่เที่ยวจาริกไปมีจิตเลื่อมใสในพุทธสถาน ๔ แห่งนี้ เมื่อชนเหล่านั้นละจากโลกนี้ จักเข้าสู่สุคติโลกสวรรค์"

ดังนั้น ชาวพุทธที่มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในคำสอนของพระพุทธองค์ ก็น่าจะใคร่ครวญไตร่ตรองในพุทธพจน์นี้ และหาโอกาสไปสักครั้งหนึ่งในชีวิต

เรื่องศีลและวินัย ผมกล้ากล่าวได้ว่า ท่านอาจารย์เป็นแหล่งที่ปรึกษาได้ เรื่องตีความเลี่ยงบาลีเพื่อประโยชน์ส่วนตนจะไม่มี หลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานได้ ๑๐๐ ปี ข้อปฏิบัติทางวินัยของพระสาวกก็เริ่มหย่อนลง เช่น พวกภิกษุวัชชีบุตร แห่งแคว้นวัชชี ถือว่าควรรับเงินทองได้ ตะวันชายเกินเที่ยงไปแล้ว ๒ นิ้ว ควรฉันอาหารได้ ทั้งๆ ที่วินัยได้บัญญัติว่า *"ห้ามบริโภคอาหารในเวลาวิกาล (เที่ยงแล้วไป)"* เป็นต้น นั่นคือที่มาของการสังคายนาครั้งที่ ๒ เดี๋ยวนี้มีพระจำนวนมากโดยการอ้างฎีกา อนุฎีกา (คือการวินิจฉัยข้อสงสัยเกี่ยวกับพระวินัย) ว่านั่งฉันเลยเที่ยงได้ ตราบใดที่นั่งฉันก่อนเที่ยงและไม่มีการลุกจากที่เลย ผมก็ไปกราบเรียนท่านอาจารย์เรื่องนี้ ท่านอาจารย์ยืนยันว่าไม่ได้ ต้องเลิกฉันก่อนเที่ยง มิเช่นนั้นต้องอาบัติปาจิตตีย์

เมื่อทอดกฐิน ผ้าไตรที่ใช้ ท่านอาจารย์จะไม่อนุญาตให้ซื้อตามร้านมาเด็ดขาด ต้องซื้อผ้าขาวมาแล้วไปย้อมด้วยสีของแก่นขนุนตามพระวินัยซึ่งเราสามารถดูได้ที่

วัดหุบเขาฉลาก หรือที่สำนักสงฆ์เขาเขียว เมื่อมีการทอดกฐิน ที่ท่านอาจารย์ทำเช่นนั้น เพราะมีพ่อค้าบางคนไปขอซื้อราคาถูกๆ จากวัด แล้วนำมาขายต่อเวียนเทียนกันอยู่อย่างนี้

ธรรมที่บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ๑๐ อย่าง มีอยู่ ๓ ข้อ ที่กล่าวว่า *"บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า ตัวของเราเองติเตียนตัวเราเองโดยศีลได้หรือไม่? "บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า ผู้รู้ใคร่ครวญแล้วติเตียนเราได้หรือไม่?* และ *"บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า คุณวิเศษของเรามีอยู่หรือไม่ ที่จะให้เราเป็นผู้ไม่เก้อเขินในเวลาเพื่อนบรรพชิตถามในกาลภายหลัง"*

ถ้าเราเอาข้อพิจารณา ๓ ข้อนี้ไปเป็นเครื่องวัด พวกเราควรภาคภูมิใจในตัวท่านอาจารย์ของเราเป็นอย่างยิ่ง ไม่เสียทีเลยที่เราได้เป็นลูกศิษย์ ได้ทำบุญและกราบไหว้ท่านอยู่เสมอ

ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๔ หมวดว่าด้วยทักขิณาวิภังคสูตร (สูตรว่าด้วยการแจกของทำทาน ซึ่งเป็นสุตตันตปิฎก พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงทักษิณา (ของที่ให้หรือของถวาย) ที่บุคคลถวายทานหรือให้ทาน ๑๔ ประเภท ได้แก่ (๑) ในพระตถาคตอรหันต-สัมมาสัมพุทธเจ้า (๒) ในพระปัจเจกพุทธเจ้า (๓) ในพระอรหันตสาวกของพระตถาคต (๔) ในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอรหัตตผล คือ ยังไม่ได้หรือสำเร็จพระอรหันต์ แต่อยู่ในกระแสของพระอรหันต์แล้ว ซึ่งเรียกว่า อรหันตมรรค (๕) ในพระอนาคามี (๖) ในท่ามผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล (อนาคามิมรรค) (๗) ในพระสกทาคามี (๘) ในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามิผล (สกทาคามิมรรค) (๙) ในพระโสดาบัน (๑๐) ในผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล (โสดาปัตติมรรค) (๑๑) ในท่านผู้ปราศจากความกำหนัดในกาม (ผู้อยู่ภายนอกพระพุทธศาสนา) (๑๒) ในปุถุชน (คนธรรมดาที่ยังหนาด้วยกิเลส) ผู้มีศีล (๑๓) ในปุถุชนผู้ทุศีล (๑๔) ในสัตว์ดิรัจฉาน

พระองค์ได้ทรงแสดงถึงบุญหรือคุณอันพึงหวังได้ที่แตกต่างกันดังนี้ คือ ทาน หรือทักษิณาที่ให้ในสัตว์ดิรัจฉาน มีคุณถึงร้อย ในปุถุชนผู้ทุศีล มีคุณถึงพัน ในปุถุชนผู้มีศีล

มีคุณถึงแสน ในท่านผู้ปราศจากความกำหนัดในกาม (ผู้อยู่ภายนอกพระพุทธศาสนา) มีคุณถึงแสนโกฏิ ในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล มีคุณเป็นอสงไขย (นับไม่ได้) อัปไมย (ประมาณไม่ได้ เหมือนน้ำในมหาสมุทร) จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงทานที่ถวายในบุคคลที่สูงขึ้นไปกว่านี้

ครั้งหนึ่ง ท่านพระสารีบุตรได้ถามลุงซึ่งเป็นพราหมณ์ ไม่ได้นับถือพุทธศาสนา *ท่านทำกุศลอะไรบ้าง?* ลุงของท่านก็ตอบว่า *บริจาคทรัพย์ให้แก่พวกนิครนถ์* (คือนักบวชนอกพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสาวกของนิครนถนาฏบุตร หรือหมายถึง นักบวชในศาสนาเชน) เป็นประจำทุกเดือน แล้วนิครนถ์บอกว่าการกระทำเช่นนี้เป็นหนทางแห่งพรหมโลก

ท่านพระสารีบุตรกล่าวว่า *ท่านไม่รู้จักหนทางแห่งพรหมโลก ตลอดทั้งอาจารย์ของท่านด้วยก็ไม่รู้เหมือนกัน* จึงพากันไปเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อให้พระองค์ท่านตรัสบอกทางไปสู่พรหมโลก พระองค์ได้ตรัสว่า *"พราหมณ์ การดูแลสาวกของเราเพียงครู่เดียว หรือการถวายอาหารเพียงทัพพีเดียว มีผลมากกว่าทานที่ท่านให้แล้วอย่างนั้นสิ้น ๑๐๐ ปี"*

พระพุทธองค์ทรงกำหนดความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์ด้วยการที่บุคคลมีศีล มีกัลยาณธรรม และทุศีลมีบาปธรรม เมื่อท่านอาจารย์ของเราเป็นผู้เคร่งในศีลในวินัย และยังเป็นนักปฏิบัติธรรมชั้นเยี่ยมยอด ภูมิธรรมของท่านเราไม่ทราบ เพราะท่านอาจารย์ไม่เคยบอก ผู้ปฏิบัติธรรมเหมือนกับท่านอาจารย์เท่านั้นที่ทราบได้ แต่จากทักขิณาวิภังคสูตร ตลอดจนการได้ตอบของท่านพระสารีบุตรกับลุงของท่าน และที่พระพุทธเจ้าได้แสดงถึงอานิสงส์ของทานที่ทำไว้กับบุคคลต่างๆ กันดังที่แสดงไว้ข้างต้น ทำให้เรามั่นใจและปลื้มปีติว่า บุญใดๆ ที่เราได้ทำไว้กับท่านอาจารย์ ขณะที่ท่านอาจารย์ยังมีชีวิตอยู่ก็ดี หรือแม้แต่ที่จะกระทำต่อไป หลังจากการมรณภาพของท่านอาจารย์ก็ดี ต้องมีคุณเป็นอสงไขย (นับไม่ได้) เป็นอัปไมย (ประมาณไม่ได้ เหมือนน้ำในมหาสมุทร)

ภูมิธรรมของพระปฏิบัติทั้งหลายจะถึงขั้นสูงขึ้นไปเรื่อยๆ จนถึงจุดสูงสุด ก็อยู่ที่การทำความเพียรทางจิตของท่านแต่ละองค์ แต่ความบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ พระพุทธเจ้าทรงกำหนดด้วยการที่บุคคลมีศีล มีกัลยาณธรรม ไม่ทุศีลบาปธรรม เพราะสาวกของพระองค์มีศีลอันบริสุทธิ์ด้วยนั่นแหละ จึงเป็นเนื้อนาบุญ (ปุญญักเขตตัง) ของโลกอย่างแท้จริง และถึงขั้นนับไม่ได้ ประมาณไม่ได้นั่นเอง อำนาจของศีล อานิสงส์ของศีลเป็นอย่างไร สาธุชนทั้งหลายสามารถพิจารณาได้จากคำของพระหลังเรารับศีลแล้วดังต่อไปนี้

สีเลนะ สุคะติง ยันติ

บุคคลจะไปสู่สุคติได้ ก็เพราะศีล

สีเลนะ โภคสัมปทา

บุคคลจะได้โภคทรัพย์สมบัติ ก็เพราะศีล

สีเลนะ นิพพุติง ยันติ

บุคคลจะดับทุกข์ความเดือดร้อนจนเข้าถึงสู่พระนิพพานได้ ก็เพราะศีล

เพราะอำนาจและอานิสงส์ของศีลทำให้ไปสู่สุขคติ ทำให้ได้โภคทรัพย์ ทำให้ตนพ้นทุกข์เข้าสู่พระนิพพานได้นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงได้ทรงตรัสเป็นพุทธพจน์ว่า

ศีลเป็นเยี่ยมในโลก
สีลํ โลเก อนุตฺตรํ

ทัศน์ชัย บัณฑิตกุล

พระผู้ประเสริฐ

เมื่อหลายปีมาแล้ว ผมได้มีโอกาสเดินทางไปจังหวัดอุดรธานี และได้หาเวลาไปกราบนมัสการ พระเดชพระคุณหลวงพ่ออาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน วัดป่าบ้านตาด โดยไปกับคุณเหรียญ เชื้อกุลา เพื่อนของผม ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งป่าไม้อำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี และเป็นลูกศิษย์ที่ใกล้ชิดกับท่านอาจารย์มหาบัวคนหนึ่ง ผมได้เตรียมยาพร้อมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค และหนังสือธรรมะที่ผมพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน คือหนังสือ *"ยอดพระคาถา"* ไปถวายท่านอาจารย์ด้วย

เมื่อผมไปถึงที่วัดป่าบ้านตาดในตอนเช้า ซึ่งเป็นเวลาที่ท่านอาจารย์กำลังเดินกลับจากบิณฑบาต และเมื่อท่านขึ้นไปนั่งบนศาลาแล้ว ผมกับเพื่อนก็เข้าไปกราบท่านพร้อมทั้งเตรียมที่จะถวายของต่างๆ ที่เตรียมไปจากบ้าน แต่ในใจผมขณะนั้นก็ยังกริ่งเกรงว่าท่านอาจารย์จะดุเอาที่นำหนังสือธรรมะที่ไม่ค่อยจะมีสาระนักในสายตาของท่าน เนื่องจากท่านอาจารย์นั้นพิมพ์แต่หนังสือธรรมะที่เน้นด้านการปฏิบัติ แต่หนังสือของผมเป็นหนังสือที่พิมพ์คาถาพระอาจารย์ต่างๆ ยาแผนโบราณ และอื่นๆ แต่ผมก็ตัดสินใจถวายท่าน เมื่อท่านอาจารย์มหาบัวรับไปแล้ว ท่านก็หยิบหนังสือยอดพระคาถาไปพลิกดูและกล่าวว่า **"ธรรมะของพระพุทธเจ้านั้นดีทั้งนั้น"** ทำให้ผมรู้สึกปลาบปลื้มใจและถึงปีติขนลุกซู่ที่ท่านสามารถทราบวาระจิตใจของผมที่กลัวว่าท่านจะดุเอา จากนั้นท่านได้สอบถามผมว่า *มาจากไหน* ซึ่งผมก็กราบเรียนว่า *"มาจากชลบุรีครับ"* ท่านอาจารย์มหาบัวท่านก็พูดกลับออกมาเลยว่า **"อยู่ชลบุรี ให้ไปกราบท่านอาจารย์ใช่ วัดเขาฉลาก บางพระสิ**

ท่านเป็นพระดีนะ” ซึ่งขณะนั้นผมยังไม่รู้จักหลวงพ่อใช่ แต่หลังจากที่กลับจากจังหวัดอุดรธานีแล้ว ผมก็ได้หาโอกาสไปกราบหลวงพ่อใช่ ที่วัดเขาฉลาก (วัดปาลิไลยวัน ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี)

ในครั้งแรกที่ผมได้พบหลวงพ่อใช่ ผมก็กราบเรียนท่านตามตรงว่า ผมมาหาท่านตามคำแนะนำของท่านอาจารย์มหาบัว แห่งวัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี ซึ่งหลวงพ่อใช่ท่านก็ยิ้มๆ และสนทนาสอบถามเรื่องต่างๆ ด้วยอัธยาศัยอันดียิ่ง ทำให้ผมเกิดความประทับใจในบุคลิกและปฏิปทาของท่าน และหลังจากนั้นผมก็หาเวลาไปกราบและสนทนาธรรมกับท่านบ่อยๆ จนแน่ใจว่าตัวเองได้มาพบพระผู้ประเสริฐที่สามารถเป็นครูอาจารย์แนะนำในการปฏิบัติธรรมได้อย่างแท้จริง ผมจึงพร้อมด้วยภรรยา (คุณเพลินจิตต์ ตันจ้อย) ได้นำดอกไม้ ธูปแพ เทียนแพ ไปถวาย และมอบตัวเป็นศิษย์อย่างเป็นพิธีการ ซึ่งในชีวิตของผมเองจนถึงปัจจุบันนี้ อายุ ๕๐ กว่าปีแล้ว ได้ดั้นด้นไปหาพระสุปฏิปันโนที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มาแทบจะทุกจังหวัด ตั้งแต่เหนือจดใต้ ตะวันออกจดตะวันตก ผมก็เพียงแต่ไปกราบท่าน ถวายเครื่องอุปโภค บริโภค และฟังธรรมะจากท่าน แต่ไม่เคยเป็นศิษย์ในสำนักใดมาก่อน ก็คงมีเพียงพระเดชพระคุณหลวงพ่อใช่เท่านั้นที่ผมและภรรยามอบตัวเป็นศิษย์โดยถูกต้อง

พระเดชพระคุณหลวงพ่อใช่ในทรรศนะของผมนั้น ท่านเป็นพระผู้ประเสริฐอย่างแท้จริง ท่านเป็นพระที่สันโดษ มักน้อย ไม่สั่งสมกองกิเลส ไม่แสวงหาลาภ และที่สำคัญท่านไม่ชอบรบกวนลูกศิษย์ ที่ผมกล้ากล่าวเช่นนี้ เนื่องจากในระยะตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๙–๒๕๓๗ ผมได้ย้ายมาปฏิบัติราชการที่สำนักงานป่าไม้เขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี ทำให้มีเวลาใกล้ชิดหลวงพ่อมากยิ่งขึ้น จึงสามารถที่จะยืนยันได้ว่า หลวงพ่อนั้นโดยปกติชอบอยู่แบบง่ายๆ แม้แต่ศิษย์บางคนเห็นว่าท่านอายุมากแล้ว อยากให้ท่านอยู่อย่างสบายๆ ได้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างดีให้หลวงพ่อ แต่หลวงพ่อก็ฉลองศรัทธาเจ้าภาพเพียงคืนเดียว แล้วท่านก็ไม่ได้ใช้อีกเลย เงินทองที่ผู้คนมาถวาย ท่านก็ไม่รู้เห็นโยมยอดเป็นคนเก็บรักษา โดยที่ท่านไม่เคยรับทราบว่าเป็นจำนวนเท่าใด

ในแต่ละวันจะมีลูกศิษย์ลูกหามาพบและขอคำแนะนำในการแก้ปัญหาชีวิต ซึ่งท่านก็สามารถให้คำแนะนำที่ดี สามารถที่ปัดเป่าความทุกข์ความเดือดร้อนให้ด้วยธรรมะและพลังจิตที่แน่วแน่ของท่าน แต่ตัวของหลวงพ่อเองกลับไม่ชอบรบกวนลูกศิษย์ เช่น ไม่ชอบชักชวนหรือโน้มน้าวให้บริจาคเงินหรือบริจาคสร้างสิ่งต่างๆ และไม่อนุญาตให้ตั้งตู้บริจาคภายในวัด ท่านกล่าวว่า *ถ้าใครศรัทธา เขาบริจาคเอง กุศลจะเกิดกับตัวเขาอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย*

ตลอดระยะเวลา ๑๐ กว่าปีที่ผมได้รู้จักกับหลวงพ่อ ผมแน่ใจได้เลยว่า หลวงพ่อเป็นพระผู้ประเสริฐ เป็นพระดีสมดังคำที่ท่านอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน กล่าวไว้ไม่มีผิด หลวงพ่อใช่ เป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเพื่อความหลุดพ้นโดยแท้จริง ท่านมีความเมตตากรุณาต่อศิษย์ทุกคนโดยไม่มีประมาณโดยมิได้หวังสิ่งตอบแทน ใครมีเรื่องเดือดร้อน ท่านจะให้คำแนะนำปรึกษาโดยตลอด ไม่มีความรังเกียจหรือเบื่อหน่าย ถ้าท่านช่วยได้ ท่านจะพอใจมาก แต่โดยปกติแล้วหากท่านไม่มีแขก ท่านจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเจริญวิปัสสนาหรือทำสมาธิจิตอย่างเอกอุ ท่านจึงชอบที่จะอยู่ในที่สงบสงัดห่างไกลจากผู้คน ดังนั้น ท่านจึงชอบไปอยู่ที่สำนักสงฆ์เขาเขียว เพื่อเจริญวิปัสสนาได้อย่างเต็มที่ เพราะบนสำนักสงฆ์เขาเขียวเป็นที่ห่างไกลผู้คน สงบสงัด และอากาศเย็นสบาย ดังเช่นในปี ๒๕๓๔ ท่านจึงได้ไปจำพรรษาอยู่ที่สำนักสงฆ์เขาเขียว และในโอกาสที่สำคัญหาได้ยากที่ท่านได้เมตตาต่อศิษย์อย่างยิ่งใหญ่ โดยนำวัตถุมงคลรุ่น ๖ รอบ ขึ้นไปปลุกเสกตลอดพรรษาบนเขาเขียว ซึ่งท่านได้อัดพลังจิตให้อย่างเต็มที่ และท่านได้กล่าวกับผมว่า *"คุณสุนทร คนอื่นเขาคงไม่รู้หรอกว่าอาตมาอธิษฐานจิตให้ดีเพียงใด"*

ข้อเขียนนี้ เป็นเพียงบางส่วนอันน้อยนิดเท่านั้นที่ผมจะสามารถประกาศเกียรติคุณของพระเดชพระคุณ หลวงพ่อใช่ (พระครูวิสุทธิสังวร) ซึ่งเป็นพระผู้ประเสริฐเป็นพระแท้ของลูกศิษย์ทุกคน ท่านเป็นผู้ที่เปี่ยมล้นด้วยคุณธรรม และเป็นผู้นำทางจิตใจ ทำหน้าที่ของครูบาอาจารย์และสงเคราะห์ศิษย์ด้วยความเมตตากรุณาอย่างเต็มกำลังความสามารถ ทำหน้าที่ของอุปริมทิศ คือทิศเบื้องบนได้อย่างสมบูรณ์แบบคือ

๑. ห้ามปรามจากความชั่ว

๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี

๓. อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี

๔. ให้ได้ฟังสิ่งที่เป็นประโยชน์

๕. อธิบายสิ่งที่รู้แล้วให้แจ่มแจ้ง

๖. บอกทางดำเนินชีวิตที่ดีงามให้

ผมและครอบครัวขอน้อมคารวะด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

สุนทร ตันจ้อย

วิธีสร้างโชคหรือดวง

ที่คิดเขียนเรื่องนี้ เพราะมีผู้คนมากมายได้บ่นให้ฟังว่า *"โชคหรือดวงไม่ดีเลย"* แล้วก็หาวิธีไปสะเดาะเคราะห์ นอกจากเสียเงินทองเพิ่มเข้าไปอีกแล้ว บางครั้งยังทำให้เสียตัวอีก แม้ว่าสถานที่ทำสะเดาะเคราะห์นั้นจะอยู่ในที่ควรปลอดภัยอย่างยิ่งแล้วก็ตาม คือวัดตามที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์

การเขียนเรื่องลักษณะนี้ไม่ใช่ของง่าย เพราะอย่างน้อยผู้เขียนเองต้องมีความเชื่อมั่นเรื่องอย่างนี้อย่างไม่สั่นคลอนพร้อมทั้งปฏิบัติจนเห็นผล และที่สำคัญคือเขียนเรื่องอย่างนี้ คนโดยมากมักจะหาว่าเชย ถ้าเราบอกว่า เมื่อคืนเราไปเที่ยวแถวพัฒน์พงศ์มา ในวงสนทนาจะหูผึ่ง ซักถามว่า สนุกไหม? เป็นอย่างไรบ้าง? แต่ถ้าบอกว่าเมื่อคืนไปฟังเทศน์มา หรือไปนั่งปฏิบัติธรรมที่ไหนสักแห่ง วงสนทนาจะไม่สนใจและเผลอๆ อาจถูกเรียกว่าเป็นมหาไปเสียฉิบ

ที่เป็นเช่นนั้นเพราะโลกมันเป็นอย่างนั้นเอง ทุกคนต้องการเจอคนดี ไม่ว่าเป็นพ่อแม่คนก็อยากได้ลูกดี ตัวลูกก็อยากได้พ่อแม่ที่ดี สามีภรรยาต่างก็อยากให้แต่ละฝ่ายเป็นคนดี หัวหน้าก็อยากให้ลูกน้องดี ตัวลูกน้องก็อยากได้หัวหน้าดี ฯลฯ แต่โลกก็ลืมไปว่ามีวิชาอะไรบ้างล่ะที่ทำให้คนเป็นคนดี วิชาฟิสิกส์? วิชาเศรษฐศาสตร์? สังคม หรือวิชาวิทยาศาสตร์แขนงอื่น? วิชาเหล่านั้นล้วนแต่สอนออกนอกตัวเราทั้งสิ้น ไม่สามารถทำให้เราเป็นคนดีมีคุณธรรมและพ้นทุกข์ได้ มีวิชาเดียวเท่านั้นที่จะทำให้เรา

เป็นคนดีได้ คือ วิชาศีลธรรม ซึ่งรวมไปถึงคำสั่งสอนของศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็ตาม และเมื่อศึกษาวิชาศีลธรรมและคำสอนต่างๆ แล้ว เราต้องนำไปปฏิบัติให้ได้ด้วย มิเช่นนั้นแล้วก็ไร้ผล เข้าทำนองคนมี ๓ ประเภท คือ

เรียนธรรมะ แต่ไม่รู้ธรรมะ

รู้ธรรมะ แต่ไม่มีธรรมะ

มีธรรมะ แต่ไม่สามารถเอาธรรมะมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนได้

กล่าวโดยสรุปก็คือ **"ความรู้ต้องคู่กับศีลธรรม"** ถ้าเปรียบวิชาการต่างๆ เป็นดินแล้ว ศีลธรรมก็คือน้ำ ดินที่ปราศจากน้ำ ย่อมเป็นฝุ่นคลุ้งฉันใด คนมีวิชาความรู้แต่ขาดคุณธรรม ก็ฟุ้งซ่านฉันนั้น

ข้อสนับสนุนที่สำคัญข้อหนึ่งที่ว่า ศีลธรรมเป็นเรื่องสำคัญ และต้องควบคู่ไปกับความรู้ด้วย ก็คือเมื่อครั้งที่ผู้เขียนสอนหนังสืออยู่ที่คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้มีการรณรงค์เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพของแผนกโรคหัวใจว่า **"หัวใจดีมีสุข"** เพราะในขณะนั้นหรือแม้แต่ขณะนี้ โรคหัวใจ คือฆาตกรอับดับต้นๆ ที่คร่าชีวิตของคนไทยเรา รวมอยู่ในกลุ่มอุบัติเหตุและโรคมะเร็ง จุดประสงค์ของการรณรงค์ก็คือ ให้ประชาชนอย่าดื่มเหล้าจัด สูบบุหรี่จัด กินอาหารแต่พอดี และให้ระวังเรื่องอาหารการกิน และหมั่นออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งหมอเองก็คิดแบบอย่างทางโลกว่า นั่นคือชีวิตจะมีความสุข ถ้าหัวใจมีสุขภาพดี

สมมุติว่าเรานำใครสักคนหนึ่งไปตรวจหัวใจ เช่นทำ อี.เค.จี. ผลออกมา หัวใจทำงานปกติและดีเยี่ยม เราคิดหรือว่าชีวิตผู้นั้นจะมีความสุขจริง ถ้าหัวใจของเขาเต็มไปด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง เห็นใครดีกว่าไม่ได้ มีแต่ความอิจฉาริษยา หัวใจที่เต็มไปด้วยการกลั่นแกล้งคน ฯลฯ เราต้องไม่ลืมว่า ผู้ถูกอิจฉานอนหลับ แต่ผู้อิจฉาเองจะนอนไม่หลับ คนเราลงนอนไม่หลับบ่อยๆ เข้า นานๆ เข้า เจ้าหัวใจที่ว่าดีด้วยการตรวจวัดนั้น อาจกลับกลายเป็นโรคหัวใจเอาเสียก็ได้ ดังนั้น ถ้าจะให้ถูกต้องต้องเขียนใหม่ว่า

"หัวใจดีมีคุณธรรมนำมาซึ่งความสุข"

ถ้าทำเช่นนี้ได้ ชีวิตจึงจะมีความสุขจริง และเป็นความสุขที่สงบเยือกเย็น

คนเราจะดวงดีหรือโชคไม่ดีนั้น มันมีเหตุมาทั้งนั้น อยู่ๆ มันเกิดเองไม่ได้ เพราะเราไม่รู้สาเหตุ ก็บอกว่าบังเอิญบ้าง เราเห็นนาย ก. กำลังแทงนาย ข. ตาย เราก็บอกว่าป่าเถื่อน โหดร้าย นาย ข. ดวงซวย แต่ถ้าเราสามารถกรอเทป (ชีวิต) ย้อนหลังได้เหมือนกรอเทปเพลงแล้ว เราก็จะเห็นภาพเดียวกันว่า นาย ข. กำลังแทง นาย ก. ตายเหมือนกัน ของมันเคยทำกันมา จริงอยู่ ฝ่ายหนึ่งอาจเป็นผู้เริ่มต้นก่อนก็ได้ ด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสสอนว่า **"เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร"** ไม่เช่นนั้นมันก็ฆ่าล้างโคตรกันไม่จบเหมือนบางจังหวัด พุทธพจน์มีดังนี้ว่า

น หิ เวเรน เวรานิ
สมฺมนฺตีธ กุทาจนํ
อเวเรน จ สมฺมนฺติ
เอส ธมฺโม สนนฺตโน

แต่ไหนแต่ไรมาในโลกนี้
เวรย่อมไม่ระงับด้วยการจองเวร
แต่ระงับด้วยการไม่จองเวร
นี่เป็นกฎตายตัว

At any time in this world
Hatred never ceases by hatred
But through non-hatred it ceases
This is an eternal law *(แปลโดย คุณเสถียรพงษ์ วรรณปก)*

หลักคำสอนที่สำคัญยิ่งของพระพุทธศาสนา คือ **กฎแห่งกรรม** (การกระทำและผลของการกระทำ) ซึ่งว่าด้วย *"เหตุ"* และ *"ผล"* สร้างเหตุไว้อย่างไร ผลจะออกมา

เป็นเช่นนั้น เราต้องการผลให้เป็นเช่นไร ก็ต้องสร้างเหตุอย่างนั้นไว้ เช่น เราต้องการให้มีสุขภาพดี (ตัวผล) เราก็ต้องสร้างเหตุที่จะทำให้สุขภาพดี เช่น หมั่นออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และไม่ทำอะไรที่เป็นเครื่องบั่นทอนสุขภาพ เช่น ดื่มสุราจัด สูบบุหรี่จัด รับประทานอาหารโดยไม่ระมัดระวัง หรือถ้าเราต้องการความร่ำรวย หรือเพียงแค่ได้ชื่อว่าเป็นคนมีเงิน (ตัวผล) เราก็ต้องสร้างเหตุที่จะทำให้มีเงิน เช่น ขยันทำมาหากิน ไม่เล่นการพนัน หมั่นทำบุญทาน ปลูกฝังนิสัยการเก็บเงิน เก็บมากรวยมาก เก็บน้อยรวยน้อย เป็นต้น

ถ้าเราต้องการขับรถโดยไม่ให้เสียกลางทาง (ตัวผล) เราก็ต้องสร้างเหตุไม่ให้รถเสียกลางทาง โดยการนำรถเข้าตรวจเช็คตามระยะที่ผู้ผลิตกำหนด เพื่อช่างจะได้ทราบล่วงหน้าพอสมควรว่าอะไรควรเปลี่ยนควรซ่อม หรือถ้าเราต้องการเป็นคนแก่ที่มีลูกหลานคอยดูแล (ตัวผล) ตัวเราเองก็ต้องสร้างเหตุนั้นขึ้นมา คือ ต้องคอยดูแลปรนนิบัติคุณพ่อคุณแม่ของเราก่อน เป็นต้น ถ้าเราเองยังไม่สนใจคอยดูแลคุณพ่อคุณแม่ของเราเองเมื่อยามท่านชราแล้ว เราจะไปหวังให้ลูกของเราเองคอยดูแลเมื่อเราแก่เฒ่าได้อย่างไร? หรือเราเป็นลูกสะใภ้ ทำไมเราไม่คิดและพยายามทำตัวให้ดี ปฏิบัติต่อแม่ผัวของเราให้ดีไว้ เมื่อเรามีลูกสะใภ้บ้าง เราก็มักจะได้ลูกสะใภ้ที่ดีเหมือนกัน เมื่อเราปฏิบัติต่อแม่ผัวของเราดี สามีของเราหากไม่เลวร้ายจนเกินไป ก็จะตอบสนองเราดีด้วย เช่น ให้ความรัก และอาจดีต่อพ่อแม่ของเราเป็นมุมกลับด้วย เมื่อสามีของเราปฏิบัติตัวดีต่อบุพการีของเรา เพราะเราส่งเสริมด้วย เขาก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณ เขาก็มีความเจริญ เมื่อสามีเจริญ ความเจริญก็กลับเข้ามาสู่ครอบครัว ลูกๆ เราเห็นพ่อแม่เขาปฏิบัติดีต่อปู่ย่าตายาย เขาก็จะเอาอย่าง และปฏิบัติดีต่อเราบ้าง นั่นคือเราเองนั่นแหละเป็นผู้ได้รับผลทั้งหมด

*ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๐ วรรคที่ ๔ ซึ่งเป็นสุตตันตปิฎก ว่าด้วย เทวฑูตวรรค คือว่าด้วยฑูตของเทวดา พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดง การที่เทพชั้นดาวดึงส์ไม่พอใจเมื่อทราบว่ามนุษย์ไม่ปฏิบัติดีต่อมารดาบิดา เป็นต้น ไม่รักษาอุโบสถ และพอใจเมื่อ

*พระไตรปิฎกฉบับประชาชน โดยคุณสุชีพ ปุญญานุภาพ

ทราบว่ามนุษย์ปฏิบัติดี ทรงแสดงว่าท้าวสักกะ (พระอินทร์) สอนเทพชั้นดาวดึงส์สรรเสริญการรักษาอุโบสถ มีองค์ ๘ ในวันอุโบสถ

พ่อแม่บางคนอยากได้หลานสืบตระกูล (เรียกว่าตายแล้วยังห่วงนามสกุลตนเองจะหมด) และเพื่อความสุขของตนเอง พอลูกชายแต่งงานไม่มีลูกเพราะลูกสะใภ้เป็นหมัน บางคนก็บังคับให้ลูกชายหย่าขาดจากภรรยา เรียกว่าทำให้ชีวิตเขาต้องทุกข์ยาก พลัดพรากจากกัน เมื่อสร้างเหตุไว้อย่างนั้น ก็ขอให้ทำตัวทำใจเลยว่าชาติหนึ่งตนเองก็จะพบทำนองเดียวกัน เมื่อรู้เหตุรู้ผลที่จะเกิดเช่นนี้แล้ว ผู้ฉลาดในธรรมย่อมจะไม่ทำ เพราะไม่มีใครต้องการให้เกิดเช่นนั้นแน่นอน ด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าจึงตรัสไว้เป็นพุทธพจน์ว่า

ผู้ใดปรารถนาสุขเพื่อตน
โดยการก่อทุกข์ให้คนอื่น
ผู้นั้นมักเกี่ยวพันด้วยเวรไม่รู้สิ้น
ไม่มีทางพ้นเวรไปได้

มีเรื่องเล่าในอดีตครั้งพุทธกาลว่า ชายผู้หนึ่งแต่งงานแล้วหลงภรรยา ได้เอาข้าวใส่รางหมูให้พ่อของตนซึ่งแก่แล้วกิน วันหนึ่งเมื่อลูกชายของตนโตขึ้น เห็นลูกกำลังทำรางหมูเล่น พ่อก็ถามว่า *ทำไปทำไม?* ลูกชายก็ตอบว่า *"เตรียมไว้ใส่ข้าวให้พ่อกินตอนแก่"*

ถ้าเราต้องการให้บริษัทที่เราทำงานเชื่อถือในตัวเรา มอบความไว้วางใจหรือความเป็นใหญ่ให้ (ตัวผล) เราก็ต้องสร้างเหตุ คือ ขยันทำงาน ใขว่คว้าหาความรู้ มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ให้ความร่วมมือ ถ้ามีวันหยุดที่ตรงกับวันอังคารหรือวันพฤหัสบดี ก็ไม่ถือโอกาสหยุดยาวด้วยการบอกป่วยวันจันทร์หรือวันศุกร์ เป็นต้น

บางท่านสงสัยว่า ทำไมบางคนทำน้อยได้ผลมาก บางคนทำมากกลับได้ผลน้อยหรือไม่ก็ขาดทุน หรือได้ผลผลิตติดลบเข้าไปอีก อะไรเป็นเหตุให้เป็นอย่างนั้น เรื่องนี้ได้มีผู้สงสัยมาเป็นพันๆ ปีแล้ว เรื่องมีดังนี้

ในอังคุตตรนิกาย หมวดวณิชชสูตร พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๑ ท่านพระสารีบุตรได้เคยทูลถามพระพุทธเจ้าว่า *อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลบางคนในโลกนี้ทำการค้าขายขาดทุน บางคนทำการค้าไม่ได้กำไรตามที่ประสงค์ บางคนทำการค้าได้กำไรตามประสงค์ และบางคนก็ได้กำไรยิ่งกว่าประสงค์* พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงเหตุปัจจัยของผลที่ต่างกันเหล่านั้นว่า ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเหตุว่า ในอดีตชาติ บางคนได้ปวารณากับสมณะหรือพราหมณ์ให้บอกปัจจัยที่ประสงค์ แล้วไม่ถวายปัจจัยตามที่ปวารณาไว้ เพราะฉะนั้น เมื่อทำการค้าขายจึงขาดทุน บางคนก็ปวารณากับสมณะหรือพราหมณ์ให้บอกปัจจัยที่ประสงค์ แต่ถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้ไม่เป็นตามประสงค์ (คือบอกว่าจะให้อย่างหนึ่ง แล้วไปให้อีกอย่างหนึ่ง) เพราะฉะนั้น เมื่อทำการค้าขายจึงไม่ได้กำไรตามประสงค์ บางคนก็ปวารณากับสมณะหรือพราหมณ์ให้บอกปัจจัยที่ประสงค์แล้ว ถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้ตามที่ประสงค์ เวลาทำการค้าขายก็ย่อมได้กำไรตามที่ประสงค์ และบางคนปวารณากับสมณะหรือพราหมณ์ให้บอกปัจจัยที่ประสงค์แล้ว ถวายปัจจัยยิ่งกว่าที่ปวารณาไว้ หรือยิ่งกว่าที่ประสงค์ เพราะฉะนั้น เวลาค้าขายจึงได้กำไรยิ่งกว่าที่ประสงค์

จะเห็นว่าแม้แต่เรื่องค้าขาย พระองค์ก็ทรงแสดงไว้แล้ว จะว่าศึกษาธรรมะแล้วเป็นเรื่องเชยได้อย่างไร กลับทำให้เราฉลาดในการดำเนินชีวิตมากขึ้น จะเห็นว่าทั้งหมดนั้นอยู่ที่การไม่รักษาคำพูดนั่นเอง เปรียบเทียบง่ายๆ สมมุติว่าเราบอกกับใครสักคนหนึ่งว่าหากทำงานนี้เสร็จ จะให้ปากกาปลอกทอง แต่พอเขาทำเสร็จ กลับให้ปากกาปลอกเงิน (เทียบกับวณิชชสูตรดังกล่าวก็คือ ปวารณาไว้อย่างแล้วให้อีกอย่างหนึ่งนั่นเอง) อย่างนี้ผู้ที่ทำงานให้เราก็ย่อมไม่พอใจ จะไหว้วานอะไรอีกคงลำบาก หรือกลับกัน เราบอกว่าจะให้ปากกาปลอกทอง แต่กลับทำให้ดียิ่งกว่า เช่น ฝังเพชรให้ (คือให้มากกว่าที่ปวารณาไว้) เป็นต้น แน่นอนผลก็ยิ่งดียิ่งขึ้นไปอีก จะไหว้วานอะไรเขาอีก เขาก็จะทำให้อย่างสุดชีวิต

พ่อแม่เราก็เป็นคนปกติธรรมดาเหมือนคนทั่วไป แต่ทำไมฆ่าพ่อแม่ บาปมากเป็นอนันตริยกรรม ก็เพราะท่านมีบุญคุณกับเรามาก เช่นเดียวกัน หากเราไปพูดจา

โกหกกับพระสงฆ์ซึ่งท่านเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ด้วยแล้ว ผลบาปก็ยิ่งจะมากเป็นเงาตามตัว ดังนั้น ถ้าสมมุติพระท่านขอให้ถวายแท้งค์น้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร เรารับปวารณาไว้ แล้วต่อมาท่านอาจขอเป็น ๒,๐๐๐ ลิตร เมื่อรู้อย่างนี้แล้ว ก็รีบปวารณาเสีย เพราะเราได้ถวายมากกว่าที่ท่านประสงค์ ทำการค้าจะได้กำไรมากกว่าที่ประสงค์ ไม่ใช่ไปต่อว่าท่านทีแรกขอเท่านั้น แล้วมาเพิ่มอย่างนี้ เป็นพระโลภนี่ หรืออะไรทำนองนั้น ทุกคนอยากทำอะไรที่ลงทุนน้อยแต่ได้ผลมาก เมื่อรู้อย่างนี้แล้วก็รีบสร้างโชคหรือดวงตามที่พระพุทธองค์ทรงชี้แนะไว้

กล่าวโดยสรุปก็คือ หากเราเห็นใครทำการค้าก็ดูว่าขยันดี แต่ก็ยังเจ๊งอยู่ ก็ให้สันนิษฐานตามที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้ อดีตเราไม่รู้ แต่ปัจจุบันก็อย่าสร้างเหตุอย่างนั้นไว้เพื่อที่จะได้ไม่ต้องรับผลที่ไม่ดีในกาลข้างหน้า จะได้ไม่ต้องบ่นว่า ดวงไม่ดีหรือโชคไม่ดี วณิชชสูตรนี้ จะสอนให้เราเป็นผู้ระมัดระวังเมื่อจะทำอะไรกับผู้ที่มีศีลหรือพระสงฆ์ อย่ารับปากไว หรือง่ายๆ คิดให้รอบคอบเสียก่อน หากทำไม่ได้แล้วหรือกลับคำ ผลจะเป็นอย่างที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้

เราชาวพุทธเป็นจำนวนมากมักจะเชื่อกฎแห่งกรรมในตัวผล (ของอดีตชาติ) มากกว่าตัวเหตุ เช่น เรามักจะได้ยินพูดกันเสมอว่า แล้วแต่บุญกรรม เป็นกรรมของสัตว์เขาทำบุญมาดีจึงได้ร่ำรวย หรือมียศถาบรรดาศักดิ์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นอดีต เราแก้ไขอะไรไม่ได้ คิดไปก็เท่านั้น เมื่อรู้เช่นนี้แล้ว ทำไมเราไม่รีบสร้างเหตุของเราไว้ในชาตินี้ เพราะชาตินี้ก็คืออดีตชาติของชาติต่อๆ ไปนั่นเอง เมื่อถึงตอนนั้นแล้ว เราก็คงสุขสบายได้เสวยความสุข เพราะได้สร้างเหตุไว้ดีแล้วในชาตินี้นั่นเอง

เมื่อครั้งเราเรียนหนังสือเรื่องสังข์ทอง ข้อความตอนหนึ่งเขียนว่า *"ทิพย์อาสน์เคยอ่อนแต่ก่อนมา กระด้างดังศิลาประหลาดใจ"* คือ พระอินทร์เห็นความทุกข์ของเจ้าเงาะ จึงคิดจะไปช่วย แต่มีลูกค้าคนหนึ่งของผู้เขียนได้ใช้คำพูดที่ง่ายๆ ประทับใจมากและด้วยความหมายเดียวกันว่า

"คนดีมีทุกข์ เทวดาเป็นสุขได้อย่างไร"

ปัญหาอยู่ที่ว่า เราได้สร้างเหตุของการเป็นคนดี ถึงขั้นที่แม้แต่เทวดา (อย่าว่าแต่คนเลย) ยังทนไม่ได้ ต้องคิดช่วยเหลือเราหรือเปล่า? ถ้าทำถึงขั้นนั้นแล้ว การบวงสรวงและการอ้อนวอนขอพรอาจสำเร็จผลจริงได้ คนประเภททำความดีแบบสามวันดีสี่วันไข้ คือ ความดีก็ทำไป บาปก็ทำไป ก็อย่าไปอ้อนวอนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือพระเจ้าเสียให้ยากเลย

เรื่องการทำบุญนั้น อาจารย์ชา ท่านได้พูดไว้ดีมาก คือ *"ถ้าจะแสวงหาการทำบุญแล้วควรแสวงหาการละทำบาปดีกว่า"* ผู้เขียนเห็นว่าดี ที่ว่าดี เพราะเรามักพบแต่คนที่วิ่งหาที่ทำบุญ ผู้เขียนเห็นว่าเราเริ่มด้วยแสวงหาการไม่ทำบาปก่อนดีกว่า เพราะการละเว้นการทำบาปนั้นเราไม่ต้องลงทุน แต่การทำบุญต้องลงทุน เช่น เราเกิดชาติใดฉันใด ไม่อยากขาดน้ำ เราก็ต้องทำบุญเกี่ยวกับน้ำ เช่น สร้างบ่อน้ำ แท้งค์น้ำ บริจาคที่ดินสร้างบ่อน้ำ เป็นต้น แต่การละเว้นทำบาป ไม่ต้องลงทุน เช่น ไม่พูดจาใส่ร้ายป้ายสีให้เขาเสียชื่อเสียงหรือเสียคน หรือเขาเล่าว่าคนนั้นคนนี้ไม่ดี เพราะอย่างนั้นอย่างนี้ เราก็ไม่ไปโพนทะนาต่อ เพราะเราก็ไม่รู้ว่าจริงหรือเปล่า? หรือเป็นเรื่องจริง เราก็ไม่ควรเล่า เมื่อเราละเว้นการละบาปอย่างนี้ได้ และแสวงการทำบุญด้วย ชีวิตเราก็ยิ่งดีมากขึ้น เพราะเราสร้างเหตุไว้ดีถึงสองต่อนั่นเอง ผู้ที่ชอบเล่าเรื่องแต่ไม่ดีของคนอื่นชอบนินทาคน เพราะจิตขาดเมตตานั่นเอง

มีญาติสนิทคนหนึ่งของผู้เขียน เพิ่งเสียชีวิตเมื่อ ๒-๓ ปีมานี้เอง ได้สร้างเหตุไว้อย่างนี้ คือ เมื่อหลายปีก่อน ฐานะเรียกว่ายังไม่ดีเหมือนปัจจุบัน แต่ได้ตั้งสัจจะไว้ว่าระหว่างเข้าพรรษาทุกๆ วันพระ จะหุงข้าวที่วัดทุกเช้ามืดเพื่อทำอาหารถวายพระตอนเช้าและทำเช่นนี้มาเป็นสิบๆ ปี ต่อมาได้ชนะประมูลขายข้าวแกงให้โรงเรียนที่กรุงเทพฯ เป็นโรงเรียนใหญ่และทุกคนอยากได้ ขายข้าวแกงจนรวยมาก และเลิกทำเพราะทำไม่ไหว เรียกว่าสร้างเหตุเกี่ยวกับข้าวก็ร่ำรวยเพราะเรื่องข้าวๆ

อีกรายหนึ่งสร้างเหตุไว้แบบแปลกๆ ลูกค้ารายหนึ่งของผู้เขียนซึ่งเป็นคนดีและรวยมาก ชอบทำบุญทานทุกประเภท ได้แจ้งความประสงค์กับโรงเรียนแถวถนนเพชรบุรีว่า ขอส่งเด็กชาย ก. (ระบุชื่อ) ทุกปี จนกว่าจะจบ (โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียน

อาชีวะสำหรับเด็กยากจน แต่ก็สอนดี จบไปมักมีงานทำเสมอ) มาทราบภายหลังเป็นปีแล้วว่า ครูผู้นั้นเอาทุนไปให้นักเรียนอีกคนหนึ่ง (คือไม่ได้โกงเอาเงินเข้ากระเป๋าตนเอง แต่ที่ให้อีกคนหนึ่ง อาจเห็นว่าจนกว่า หรือชอบเด็กอีกคนหนึ่งก็ได้)

แสดงว่าครูผู้นั้นบุญก็ทำไป (คือไปให้เด็กอีกคนหนึ่ง) และบาปก็ทำไป (ไปตัดรอนเด็กอีกคนหนึ่ง) ผู้เขียนสามารถวิเคราะห์ได้ว่า อะไรที่ครูผู้นั้นควรได้ ก็อาจถูกตัดรอนเช่นเดียวกัน เหมือนหลายๆ คนชอบบ่นกับเราว่า ถูกตัดหน้า หรือชีวิตมีแต่ติดขัด ก็เราสร้างเหตุอย่างนั้น ผลมันก็เป็นอย่างนั้น

ถ้าครูผู้นี้เป็นผู้ฉลาดในทางธรรม คือช่วยผู้อื่นโดยไม่ให้ตัวเองเดือนร้อน ก็อาจขอทุนกับเจ้าของทุนเพิ่มอีกทุนก็ได้ ถ้าคิดอยากจะช่วยเด็กคนนั้นจริงๆ ดีกว่าไปทำอย่างนั้น

ผู้เขียนเจอคนจำนวนมากชอบพูดว่า *"ไม่ต้องเอาของไปให้เขาหรอก เขารวยอยู่แล้ว"* เรียกว่าไปขัดลาภเขา หรือไม่ก็ *"ให้แค่นี้พอแล้ว ไม่ต้องไปให้เขามากหรอก"* อะไรทำนองนี้ เรียกว่าเขากำลังสร้างเหตุไว้ไม่ดี ถ้าผู้ให้เกิดเห็นคล้อยตาม คนนั้นก็ไม่ได้ ดังนั้น อะไรๆ จะมาถึงตนก็จะมีคนคอยขัดแบบเดียวกัน

ทั้งหมดนี้เป็นความเห็นที่ผู้เขียนเฝ้าปฏิบัติจนเห็นผลและสังเกตมาโดยตลอด จึงอยากจะชี้แนะ แต่อย่างไรก็ตาม ให้ถือหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า (กาลามสูตร) ซึ่งท่านกล่าวไว้ทำนองนี้ว่า

"จงอย่าเชื่อเพราะครูบาอาจารย์สอน เพราะมีอยู่ในตำรา เพราะประเพณีปฏิบัติกันมา เพราะเขาว่ากัน หรือเข้ากับความเห็นของเรา แต่จงเชื่อเพราะได้ใช้ปัญญาพิจารณาดีแล้ว"

อย่าตีความหมายของกลามสูตรนี้ไปในทางที่ผิดว่า ครูบาอาจารย์สอนอะไรแล้วไม่ต้องเชื่อแบบคนหัวรั้น ความหมายของสูตรคือว่า ถ้าจะเชื่อ ก็จงเชื่ออย่างมีเหตุผลและหลังจากใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญไตร่ตรองดีแล้ว

คำสอนของศาสนาพุทธมีจุดเด่นที่ความเชื่อ หรือความศรัทธา (Faith) อย่างเดียวไม่พอ เราอาจถูกหลอกและเป็นผู้งมงายได้ แต่ต้องมีปัญญา (Wisdom) กำกับด้วย

ตัวอย่างที่เห็นชัดคือ *ท่านองคุลีมาล* ท่านเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด (ทางโลก) มาก เรียนเก่งจนลูกศิษย์ต่างๆ ในสำนักของอาจารย์ริษยา จึงแอบไปใส่ร้ายกับอาจารย์ผู้สอน อาจารย์หลงเชื่อ จึงออกอุบายว่าให้ไปฆ่าคนและเอานิ้วคล้องคอมาให้ครบ ๑,๐๐๐ นิ้ว แล้วเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ท่านองคุลีมาลมีความเชื่อตัวอาจารย์อยู่แล้ว (แต่ขาดตัวปัญญา) จึงปฏิบัติตาม เกือบจะฆ่าแม่ของตนเอง จนพระพุทธเจ้าไปช่วยไว้ทัน ตอนนั้นถ้าท่านคิดสักนิดว่า วิชาความรู้ไม่น่าจะเกี่ยวกับการฆ่าคนจำนวนมากขนาดนั้นแล้ว ท่านก็คงไม่ทำ

โปรดอย่าลืมว่า ไม่ว่าท่านจะเป็นคนอย่างไร ถ้าท่านไม่มีโชคหรือดวงไม่ดีเสียอย่างความเก่งก็ช่วยอะไรท่านไม่ได้มากนัก *"ความเก่งหรือความฉลาด หนัก ๑ กิโลกรัม สู้ความโชคดี หนัก ๑ กรัม ไม่ได้"* มีสุภาษิตภาษาอังกฤษบทหนึ่งว่า "An ounce of luck is better than a pound of wisdom" เวลาเล่นกอล์ฟ เรามักพูดกันในหมู่เพื่อนฝูงในเชิงล้อเล่นว่า *"เจ๊กเก่งสู้เจ๊กเฮงไม่ได้"* ผู้เขียนก็ยังมีความเชื่อว่า *"ความสำเร็จไม่ใช่เป็นเครื่องวัดความสามารถของคนที่แท้จริงเสมอไป"*

ตัว *"ดวง"* หรือ *"โชค"* เราสามารถสร้างได้ ทำได้ด้วยตัวของเราเอง ไม่ว่าจะสร้างตัวดวงดีหรือตัวดวงร้าย หรือจะว่าโชคดีโชคร้ายก็ได้

คนจำนวนมากมักจะบ่นกันว่า เกิดมาไม่สวย ไม่รวย ไม่โชคดี หรือดวงไม่ค่อยดีเป็นต้น เพราะเขาเหล่านั้นลืมไปว่า *"ฟ้าประทานชีวิตให้เราก็จริงอยู่ แต่ชะตาชีวิตหรือดวงนั้น เราต้องสร้างเอง อย่ามัวแต่ไปหลงโทษแต่ดวงชะตาอย่างเดียวไม่ได้ เราต้องสร้างปัจจัยหรือเหตุให้กับชะตาหรือดวงของเราด้วย"*

เมื่อเราทราบเลาๆ เช่นนี้แล้ว เราจะได้ไม่หลงแต่อ้อนวอนขอพร มัวแต่จุดธูปอธิษฐาน หรือเที่ยววิ่งหาพระดีๆ หรือของดีเพื่อให้โชคดีแคล้วคลาดจากภัยพิบัติต่างๆ โดยไม่สร้างปัจจัยนั้นๆ ขึ้นมาเลย

ที่ใช้คำว่า *"ปัจจัย"* แทนคำว่า *"เหตุ"* เพราะไม่อยากให้มองเป็นเรื่องของศาสนามากเกินไป ซึ่งได้พูดไว้มากในเรื่องเหตุดี ผลต้องดี

ขอให้เรามาดูสิ่งง่ายๆ ในชีวิตประจำวันของเราก่อน เช่น

๑. *ท่านอยากมีเพื่อนมากหรือไม่?* ถ้าอยากมี เราก็สร้างปัจจัยของการมีเพื่อนมากขึ้นมา เช่น ช่วยเหลือเพื่อนในกิจการที่ชอบ ทำตัวให้มีประโยชน์ ไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนเขา เป็นผู้รู้จักให้ ถ้าเดือดร้อนต้องยืมเงินเขา ถ้าถึงเวลาใช้คืน ก็รีบใช้ตามนัด ถ้าจะผิดนัด ก็แจ้งให้เขาทราบถึงเหตุติดขัด ไม่ใช่ปล่อยให้เขารอจนเขาอาจเสียหายด้วย เพราะเขาอาจต้องเอาเงินเราไปใช้หนี้อีกต่อหนึ่งก็ได้ การไม่บอกให้เขารู้ล่วงหน้าในสิ่งที่เราเองก็รู้ๆ อยู่แล้วว่าใช้ไม่ทัน เขาอาจต้องเสียเครดิตเพราะเราก็ได้ หรือพยายามรักษาคำพูด ฯลฯ เหล่านี้ เป็นต้น

ถ้าท่านพยายามปฏิบัติอย่างนี้ ขอให้เชื่อว่า ใครเข้าใกล้ท่านก็ชอบท่านทุกราย เพราะในชีวิตที่ผ่านมา ยังไม่เคยพบใครสักคนที่ไม่ชอบคนคนดีเลย ปัญหาอยู่ที่ว่าเรามักจะพบแต่คนที่ว่าตัวเองดี (ตามความรู้สึกของตน) คนดีจริงๆ มักไม่ค่อยพบ

เมื่อสามารถทำเช่นนี้ได้ เราก็ไม่ต้องเสียเวลาไปหาเกจิอาจารย์เพื่อขอของดีให้คนรักใคร่ เอาเวลาดูทีวีอยู่บ้านดีกว่า

๒. *ท่านอยากมีเพื่อนน้อยหรือไม่?* ถ้าอยากมี เราก็สร้างปัจจัยแห่งการมีเพื่อนน้อยขึ้นมา เช่น ยืมเงินแล้วไม่ใช้ จีบเมียเพื่อนหรือสามีของเพื่อน เวลาเราบอกงานเขามา แต่เวลาเขาบอกงานเราบ้าง ก็บอกไม่ว่างหรือไม่ไปเสียเฉยๆ หรืออะไรที่เราจะเสียประโยชน์ก็แกล้งโง่ แต่ถ้าอะไรเราจะได้ประโยชน์แล้วไม่ยอม ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

ถ้าท่านสร้างปัจจัยเช่นนี้ไว้เรื่อยๆ เพื่อนท่านก็จะน้อยลงๆ จนตัวท่านก็อาจไม่เหลือด้วย คือจะมีผู้หวังดีมาช่วยให้ท่านขึ้นสวรรค์หรือลงนรกเร็วขึ้น

๓. *ท่านอยากได้ความปลอดภัยหรือความสะดวกในการเดินทางหรือไม่?* ถ้าอยากได้ เราก็สร้างปัจจัยแห่งความปลอดภัยและความสะดวกนั้นๆ ขึ้นมา เช่น รถว่าง

ถ้าสามารถรับคนได้ ก็รับเพื่อให้ความสะดวกในการเดินทางแก่เขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาขับรถออกจากหมู่บ้านตอนเช้าๆ (เรื่องนี้ท่านต้องใช้ปัญญาประกอบด้วยว่าควรไม่ควรอย่างไร?) เห็นใครเกิดอุบัติเหตุ ก็ช่วยเหลือเท่าที่สามารถช่วยได้ ช่วยไม่ได้ก็แจ้งตำรวจ เพราะเวลาไม่กี่นาที อาจช่วยชีวิตคนเจ็บได้ (เรื่องนี้ก็ต้องใช้ปัญญาเหมือนกัน ไม่ใช่เจอคนสลบอยู่กลางถนน ขึ้นนำส่งโรงพยาบาลโดยไม่มีพยานรู้เห็น ตำรวจไทยอาจเอาท่านเข้าคุกได้ง่ายๆ) เห็นก้อนหินขวางอยู่กลางถนน แทนที่ขับรถผ่านไป ก็อาจจะจอดรถหยิบทิ้งข้างทาง เพราะมีผู้เกิดอุบัติเหตุจากสิ่งเหล่านี้ได้

ผู้เขียนเอง เห็นท่อประปาเปิดอยู่ จะถือเป็นหลักว่าต้องรีบหากิ่งไม้มาปัก เพราะอาจมีใครขับรถตกท่อ หรือเดินตกท่อตายตามที่เป็นข่าวโดยไม่ทันสังเกตก็ได้ ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

ถ้าท่านพยายามสร้างปัจจัยอย่างนี้เรื่อยๆ ให้มากขึ้นๆ และอย่างต่อเนื่อง โดยไม่หยุดยั้งแล้ว ขอให้ท่านเชื่อเถิดว่า ท่านจะได้รับความปลอดภัยอย่างแน่นอน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีอยู่จริงในโลกนี้ ย่อมมองเห็นท่าน อาจไม่ต้องจุดธูปขอพรหรือห้อยพระเลยก็ยังได้

ข่าวเรือบินตกที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อหลายปีก่อน มีผู้โดยสารตายร่วม ๒๐๐ คน มีเด็กรอดอยู่ ๑ คน พบว่าเด็กคนนี้ไม่ได้ห้อยพระ (เพราะพ่อแม่เป็นฝรั่งนับถือคริสต์ นี่ถ้าเป็นเด็กไทยและห้อยพระ พระองค์นั้นคงดังระเบิดอีก)

ในประเทศอื่นๆ ที่นับถือศาสนาอื่นๆ ต่างก็เคยเกิดอุบัติเหตุทั้งที่ไม่น่ารอดมาทั้งนั้น และพวกนั้นรับรองว่าไม่ได้ห้อยพระแน่ แสดงว่าต้องมีปัจจัยภายนอกอย่างอื่นอย่างแน่นอนที่คุ้มครอง ซึ่งเราจะว่ากันต่อไป

แต่ถ้าท่านห้อยพระและพยายามสร้างปัจจัยตามที่กล่าวนั้นมาด้วย ก็จะเป็นการดีมาก ถือว่ามีการป้องกัน ๒ ชั้น เพราะคนใกล้ตัวย่อมช่วยเหลือได้ทันทีกว่าคนไกลตัวอยู่ดี หลักสำคัญอยู่ที่ว่าเราต้องทำความดีหรือสร้างปัจจัยนั้นๆ ด้วย

โปรดอย่าลืมว่า หลวงพ่อที่สร้างพระให้เราห้อยคอนั้น ตัวหลวงพ่อท่านเองก็ยังเคยเกิดอุบัติเหตุตายมามากต่อมากแล้วตามกรรมของแต่ละท่าน คนบางคนก็เสียชีวิตโดยมีพระดังๆ และราคาแพงติดตัวอยู่ สิ่งเหล่านี้บางครั้งเราต้องใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญและไตร่ตรองบ้าง จะทำให้เราเห็นสัจธรรมบางอย่างในชีวิตประจำวันของเราได้ ทำให้หูตาสว่าง และไม่หลงจนเกินไป ผู้เขียนคิดว่าเราพยายามสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้กับตัวเราด้วยการทำความดีให้มากขึ้นๆ และอย่างต่อเนื่อง และรักษาศีลให้ดีและมั่นคง จะเป็นการดีกว่ามัวแต่วิ่งหาของดีโดยไม่ทำความดี หรือหากท่านทำความดีรักษาศีลตามแนวดังกล่าวแล้ว ก็ไม่ต้องกังวลใจ หรือไปเสียเวลากับสิ่งที่เขาเรียกว่าของดีนั้นให้มากไปเลย

พระพุทธองค์ทรงรับรองโดยกล่าวเป็นพุทธวจนะไว้ว่า

สีลํ กมวจมพฺภุตํ

ศีลเป็นเกราะป้องกันภัยมหัศจรรย์

ขออย่าได้เข้าใจผู้เขียนผิดเป็นอย่างอื่น ผู้เขียนเองก็มีพระห้อยคอเหมือนกันแต่จะไม่แสวงหาให้มากไปกว่าเท่าที่มีอยู่ เพราะถ้าเอาพระที่ทุกคนต่างก็พยายามยัดเยียดให้และว่าดีๆ นั้น มาห้อยคอหมดโดยไม่ใช้ปัญญากำกับบ้าง ผู้เขียนคงมีความลำบากกับการห้อยพระและการเก็บรักษาอย่างแน่นอน แต่สิ่งที่ผู้เขียนแสวงหาคือ พยายามแสวงหาปัจจัยแห่งความปลอดภัยและสะดวกอยู่เรื่อยๆ ทำให้มากขึ้นๆ และอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดยั้ง ประดุจดังพัดลมที่หมุนไม่หยุด

๔. *ท่านอยากมีอายุยืนยาวและสุขภาพดีหรือไม่?* ถ้าอยากมี ท่านก็จงสร้างปัจจัยแห่งการมีอายุยืนยาวและสุขภาพดีนั้นขึ้นมา เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่เบียดเบียนหรือรังแกสัตว์ พยายามปล่อยปลาเป็นประจำ เช่น เดือนละครั้ง เวลาเคราะห์ร้าย หมอดูมักจะบอกให้ไปปล่อยปลา ท่านไม่ถามตัวเองบ้างหรือว่า ทำไมต้องรอให้เคราะห์ร้ายจึงจะปล่อย เหมือนว่าท่านจะไปหาคนอื่น เมื่อยามท่านเดือดร้อนเท่านั้นหรือ?

ในจูฬกัมมวิภังคสูตร (พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๔) คือ สูตรว่าด้วยการจำแนกกรรมสูตรเล็ก ขณะที่พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ที่เชตวนาราม กรุงสาวัตถี ทรงตอบคำถามของสุภมาณพบุตรแห่งโตเทยยพราหมณ์ เกี่ยวกับผลร้ายผลดีต่างๆ ๗ คู่ ว่าเนื่องจากมาจากกรรม คือการกระทำของสัตว์ คือ

๑. มีอายุน้อยเพราะฆ่าสัตว์ มีอายุยืนเพราะไม่ฆ่าสัตว์

๒. มีโรคมากเพราะเบียดเบียนสัตว์ มีโรคน้อยเพราะไม่เบียดเบียนสัตว์

๓. มีผิวพรรณทรามเพราะขี้โกรธ มีผิวพรรณดีเพราะไม่ขี้โกรธ

๔. มีศักดาน้อยเพราะมักริษยา มีศักดามากเพราะมักไม่ริษยา

๕. มีโภคทรัพย์น้อยเพราะไม่ทำทาน มีโภคทรัพย์มากเพราะให้ทาน

๖. เกิดในตระกูลต่ำเพราะกระด้างถือตัว ไม่อ่อนน้อม เกิดในตระกูลสูงเพราะไม่กระด้างถือตัว แต่รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน

๗. มีปัญญาทรามเพราะไม่เข้าหาสมณพราหมณ์ ไต่ถามเรื่องกุศล อกุศลเป็นต้น

มีปัญญาดีเพราะเข้าหาสมณพราหมณ์ ไต่ถามเรื่องกุศล อกุศล เป็นต้น

สูตรนี้ถือว่ามีประโยชน์มาก เราอยากได้โชคหรือดวงทางไหน ก็เลือกปฏิบัติทางนั้นแทนที่จะไปอิจฉาริษยาเขา เขารวย เป็นใหญ่เป็นโต ก็เพราะเขาสร้างเหตุไว้ดี ในอดีตเราไม่มี ก็เริ่มสร้างเหตุปัจจัยเสียตอนนี้ ผลจะได้ดี สร้างเหตุไว้อย่างไร ก็ได้รับผลอย่างนั้น อยากได้ผลอย่างใด ก็ให้สร้างเหตุไว้อย่างนั้น หลักการของพระพุทธศาสนามีอยู่ว่า

“จะไม่มีการได้ดีใดๆ ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ”

เรื่องการเบียดเบียนสัตว์ (คือ ไม่ทำให้ถึงตาย หากทำให้ถึงตาย ก็เป็นปาณาติบาตไป) ต้องตีบทให้แตก และนำเอาไปปฏิบัติในชีวิตจริงให้ได้ การขังสัตว์ เช่น นกก็ดี เพียงเพื่อความสุขส่วนตัว การเลี้ยงลิงแล้วผูกโซ่ไว้อย่างนั้นก็ดี ได้ชื่อว่าเป็นการเบียดเบียนสัตว์

อย่างน้อยก็ได้ชื่อว่าขาดความเมตตา ผู้ฉลาดในธรรมไม่ควรประพฤติปฏิบัติ เพราะจะส่งผลร้ายให้กับตนตามสูตรดังกล่าวข้างต้นนั่นเอง

ผู้เขียนคิดว่าการปล่อยปลาเป็นการให้ชีวิต เมื่อเทียบกับการปล่อยนก เพราะปลานั้นคือนักโทษประหารดีๆ นี่เอง ขายกันหมดวันต่อวัน แต่นกนั้น แม่ค้าขายไม่ได้ เขาไม่ได้เอาไปทอดกรอบรุ่งเช้าใส่กรงมาขายใหม่ ดังนั้น การปล่อยปลาน่าจะได้บุญกุศลแรงกว่าเมื่อเทียบกับการปล่อยนก

๕. เพื่อให้เข้าเรื่องการซื้อการขายบ้าง *ท่านอยากให้ลูกค้าต้อนรับท่านดีหรือไม่?* ถ้าต้องการ เราก็พยายามสร้างปัจจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นมา เช่น ใครมาขายล็อตเตอรี่ตามห้องทำงาน ถ้าท่านไม่ซื้อ ก็พูดกับคนขายดีๆ เห็นบางคนไล่ออกไปด้วยความรำคาญ เมื่อท่านขายของเหมือนกัน ยังไม่เห็นใจกัน แล้วท่านจะให้ใครเห็นใจท่าน เราช่วยเหลือซื้อของผู้อื่นในสิ่งที่พอช่วยกันได้ คนอื่นก็จะช่วยท่านในทำนองเดียวกันเหมือนกัน

การสงเคราะห์ผู้อื่น คือการสงเคราะห์ตนเองนั่นเอง

การช่วยเหลือผู้อื่น คือการช่วยเหลือตนเองนั่นเอง

ที่กล่าวมานี้ เป็นเพียงแนวความคิดเท่านั้น ท่านอยากได้สิ่งใด ท่านก็พยายามสร้างปัจจัยนั้นๆ ขึ้นมา การทำบุญต้องฉลาดทำด้วย ไม่ใช่สักแต่ว่าทำ พระพุทธเจ้าท่านยืนยันแล้วว่า เหตุเป็นอย่างไร ผลต้องเป็นอย่างนั้น ปลูกมะม่วงจะให้เป็นทุเรียนคงไม่ได้ ถ้าท่านอยากมีที่ดิน เวลาใครทำบุญทำทานเกี่ยวกับเรื่องที่ดิน ก็พยายามร่วมกับเขา มากน้อยเป็นอีกเรื่องหนึ่งตามกำลังศรัทธาของเรา แต่จงทำบ่อยๆ และอย่างต่อเนื่อง

*พระพุทธองค์ทรงอุปมาทานและการรบว่า เสมอกัน คือ พวกวีรบุรุษที่เป็นคนกล้าหาญนั้น ถึงแม้ว่าจะมีน้อย ก็สามารถเอาชนะคนขลาดที่มีมากได้ คนที่มีศรัทธานั้นถึงแม้จะมีของน้อยหรือมีของที่ไม่มีค่ามากมาย แต่เมื่อมีศรัทธาเกิดขึ้น ก็สามารถสละให้คนอื่นได้

---

* หนังสือบุญญกิริยาวัตถุ โดยอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ หน้า ๑๔

การทำบุญเหมือนกับการศึกษาหาความรู้นั่นแหละ ถ้าชีวิตท่านสนใจแต่เครื่องจักรกล ท่านก็จะได้ (ความรู้) แต่เครื่องจักรกลอย่างเดียว แต่ถ้าท่านสนใจหลายๆ เรื่อง ท่านก็ได้ (ความรู้) หลายๆ เรื่อง บุญก็เช่นเดียวกัน ถ้าเราทำหลายๆ เรื่อง เราก็จะเป็นผู้ที่มีโชคหรือดวงดีในหลายๆ เรื่องเหมือนกันไม่เป็นเรื่องๆ ไป

เปรียบเสมือนว่าถ้าเรามีที่ ๑๐ ไร่ ถ้าเราปลูกข้าวทั้งหมด เราก็ได้ข้าวทั้ง ๑๐ ไร่ แต่ถ้าเราแบ่งปลูกข้าวบ้าง ปลูกมะม่วง ปลูกกล้วย ปลูกทุเรียนบ้าง ฯลฯ เราก็จะได้กินของทุกๆ อย่างในที่เท่าเดิมนั้น การทำบุญเพื่อสร้างเหตุเพื่อให้เกิดโชคดีหรือดวงดีก็เช่นกัน

ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าต้องทำอย่างสม่ำเสมอและอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่นึกฟิตทีก็ทำที หรือทำเฉพาะวันเกิด เป็นต้น เหมือนเวลาเราเอาพัดๆ ครั้งหนึ่ง เราก็เย็นครั้งหนึ่ง ถ้าเราอยากเย็นตลอด เราก็ต้องพัดตลอด หรือไม่ก็ต้องใช้พัดลม เพราะมันหมุนต่อเนื่อง การทำบุญนานๆ ครั้งแล้วอ้างบุญกุศลให้ช่วย พอไม่สมหวังก็พาลหาว่าบุญไม่ช่วย กลายเป็นมิจฉาทิฏฐิไป

คนเราเป็นจำนวนมากยิ่งได้ลาภบ่อยยิ่งดีใจ ไม่เคยบ่นว่าทำไมได้ลาภบ่อย ซึ่งก็คงจะเป็นการสร้างเหตุไว้อย่างดีแล้วในอดีตของแต่ละคน แต่เวลาจะให้ทำบุญบ่อยๆ เพื่อจะได้ผลที่ดีบ่อยๆ นั้น มักจะไม่ยินดี คอยหลบหลีก กลัวเสียเงิน แล้วเราจะเป็นผู้มีลาภมีความโชคดีบ่อยๆ ได้อย่างไร?

ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๒ พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสแสดงสัปปุริสทาน (ทานของคนดี) ๕ ประการ ไว้ดังนี้

๑. ทานที่ให้ด้วยศรัทธา ผลรับคือทำให้รวยและเป็นคนสวยหรือรูปงาม

๒. ทานที่ให้โดยเคารพ เช่น ไม่โยนให้ ผลรับคือทำให้รวย และบุตร สามี ภรรยา คนใช้ เป็นคนว่าง่าย เชื่อฟัง

๓. ทานที่ให้ตามเวลา (คือ ในเวลาที่สมควรให้ เช่น ในเทศกาลที่สำคัญ หรือเวลา

ที่คนกำลังเดือดร้อน ต้องการความช่วยเหลือ) ผลรับคือทำให้รวยและทำให้ความต้องการที่เกิดขึ้นตามกาลบริบูรณ์ เช่น เวลาเดือดร้อน ก็จะมีผู้มาช่วยทันเวลาเช่นเดียวกัน

๔. ท่านที่ให้ด้วยจิตอนุเคราะห์ (เช่น เห็นคนหรือสัตว์หิวโหยก็ให้อาหาร เป็นต้น) ผลรับคือทำให้รวย และมีจิตชอบแต่กามคุณที่ดี คือมีทรัพย์แล้วคิดใช้ทรัพย์ ไม่ใช่ทนอดอยากเหมือนปู่โสมเฝ้าทรัพย์

๕. ทานที่ให้โดยไม่กระทบตนและผู้อื่น (เช่น ไม่มีเงิน แต่อาศัยอำนาจบารมีไปข่มขู่ผู้อื่นให้มาทำทาน) ผลรับคือทำให้รวย และทำให้ทรัพย์ที่เกิดขึ้นไม่ถึงความวิบัติจากไฟ จากน้ำ จากพระราชา จากโจร จากผู้ไม่ชอบกัน จากทายาท ดังนั้น เราจะพบข่าวคนรวยบางคนมีแต่ภัยพิบัติ เช่น ไฟไหม้ โจรปล้น ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทำทานโดยกระทบตนและผู้อื่น

ท่านจะเห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงยืนยันในเรื่องนี้ว่า *ทานทำให้รวยทุกข้อ* ดังนั้น ถ้าท่านอยากดวงดีหรือโชคดีในเรื่องของความร่ำรวย ความสวย อยากให้สามีภรรยาหรือบุตรเชื่อฟัง ท่านก็จงสร้างปัจจัยหรือเหตุนั้นๆ เอาเอง ตามที่พระพุทธองค์ได้ทรงเมตตาชี้แนะไว้

แม้แต่เรื่องทานที่เราอาจดูว่าเป็นของง่าย แต่ความจริงแล้วเป็นของละเอียดอ่อนมาก ทานบางอย่างเป็น *ทาสทาน* คือ ผู้ให้เป็นทาสของความพอใจ ให้ของที่เลวกว่าที่ตนใช้เพราะไม่สามารถสละสิ่งของที่ดีกว่าให้ได้ ถ้าจะให้ ก็ให้ของที่เลวกว่าตนใช้สอย นั่นคือเหตุหรือเจตนาในการให้ ผลที่ได้รับคือ เวลาได้รับอะไร ไม่ว่าทางตา หู จมูก ลิ้น กาย อันเป็นผลของกรรมนั้น ก็มักจะได้สิ่งที่ไม่ค่อยดีตามเหตุนั้นๆ ทานบางอย่างเป็น *สหายทาน* คือผู้ให้ๆ วัตถุ สิ่งของที่เสมอกันหรือเหมือนกับที่ตนใช้ ผลที่ได้รับก็คือเวลาได้รับอะไร ไม่ว่าทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย ก็มักจะได้สิ่งที่ดีปานกลาง ไม่ถึงกับดีเลิศ ทานบางอย่างเป็น *ทานบดี* คือ ผู้ให้ๆ ของที่ดีประณีตกว่าที่ตนใช้ เพราะไม่เป็นทาสของความพอใจ หรือขัดข้องในวัตถุ ผลที่ได้รับก็คือ เวลาได้รับอะไร เช่น ลาภ

ไม่ว่าทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย อันเป็นผลของกรรมนั้น ก็ย่อมได้รับสิ่งที่ดีมีความประณีตตามสมควรแก่เหตุ

สมัยหนึ่งชาวเมืองสาวัตถี อันเป็นที่ตั้งของวัดเชตวันวิหาร ได้ถวายทานแด่พระภิกษุสงฆ์อันมีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน พระศาสดาได้ทรงทำอนุโมทนาและตรัสว่า

"บุคคลบางคนในโลกนี้ให้ทานด้วยตนเอง แต่ไม่ชักชวนผู้อื่น เขาย่อมได้โภคสมบัติ แต่ไม่ได้บริวารสมบัติในที่แห่งตนเกิดแล้ว บางคนไม่ให้ทานด้วยตนเอง แต่ชักชวนให้คนอื่นทำ เขาย่อมได้บริวารสมบัติ แต่ไม่ได้โภคสมบัติในที่ๆ ตนเกิด บางคนไม่ให้ทานด้วยตนเอง และไม่ชักชวนให้ผู้อื่นทำด้วย เขาย่อมไม่ได้โภคสมบัติ ไม่ได้บริวารสมบัติในที่ๆ ตนเกิด เป็นคนเที่ยวกินเดน บางคนให้ทานด้วยตนเองด้วย และชักชวนผู้อื่นด้วย เขาย่อมได้ทั้งโภคสมบัติและทั้งบริวารสมบัติในที่ๆ ตนเกิดแล้ว"

จะเห็นว่าบางคนได้ลาภดีๆ บางคนมีทรัพย์มาก แต่บริวารไม่มี บางคนมีลาภดีๆ ได้เห็นแต่ของดี มีทรัพย์มาก มีบริวารมาก ล้วนแต่เกิดจากเหตุทั้งนั้น เขามีโชคหรือดวงอย่างนั้นก็เพราะเขาสร้างเหตุมาดีแล้วนั่นเอง ความจริงเรื่องทานสามารถเขียนได้มาก เพียงแต่ยกเป็นตัวอย่างให้เห็นเท่านั้นเอง

โปรดอย่าลืมว่าใครจะพูดอย่างไร ก็เป็นเพียงความเห็นของผู้นั้นเท่านั้น คงไม่มีความเห็นของใครน่าเชื่อเท่าพระพุทธเจ้าของเรา คือข้อใดที่ทรงแสดงว่าเป็นโทษ ก็คงเป็นโทษตลอดไป ข้อใดที่ทรงแสดงว่าเป็นคุณ ก็เป็นคุณตลอดไป ไม่ขึ้นอยู่กับเวลา อย่างที่เรียกว่า *อกาลิโก* เช่น

"ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"

"ไม่มีความสามัคคีในหมู่คนพาล" ใครที่คบคนโกงแล้วบอกว่าไม่เห็นเขาทำอะไร นั่นอาจเป็นเพราะเขายังไม่ได้โอกาสหรือยังไม่ถึงเวลาที่จะโกงก็ได้"

"ขึ้นชื่อว่าบาปแม้เพียงเล็กน้อย คนฉลาดย่อมละเว้น"

ความชั่วเปรียบเสมือนเสือ เมื่อผลยังไม่ให้ ลูกเสือก็ดูน่ารักดี แต่เมื่อทำมากขึ้นๆ เหมือนเสือเริ่มโตขึ้นๆ เสือที่ว่าน่ารักนั่นแหละมันจะเข้ากัดเราเอง เหมือนความชั่วส่งผลต่อเรา

พระพุทธเจ้าทรงรับรองในเรื่องบุญทานไว้ว่า *"บุญเป็นที่พึ่งอันแท้จริงของมนุษย์ทั้งโลกนี้และโลกหน้า"* และ *"ผู้ที่สั่งสมบุญย่อมเป็นสุขและรอดพ้นจากเวรภัยทั้งปวง"*

*นายนันทิยะ เป็นชาวเมืองพาราณสี เป็นผู้ชอบทำบุญทำทาน เขาได้สร้างศาลาถวายแด่พระสงฆ์ ภายหลังวันหนึ่ง ท่านโมคคัลลานะผู้มีฤทธิ์ได้ท่องเที่ยวไปสู่เทวโลก เห็นปราสาททิพย์ซึ่งอุบัติขึ้นพร้อมกันกับการถวายศาลาของนายนันทิยะ สมบูรณ์ด้วยนารี อยู่ในชั้นดาวดึงส์ ท่านได้ถามเทพบุตรเหล่านั้นถึงเจ้าของวิมานนั้น ซึ่งท่านเทพบุตรเหล่านั้นตอบว่า *เป็นของนายนันทิยะ* ฝ่ายพวกนางเทพอัปสร ซึ่งรอคอยการมาของนายนันทิยะอยู่ก็บอกพระเถระว่า *ขอให้นายนันทิยะมาโดยเร็ว พวกเธอคอยอยู่ด้วยความกระวนกระวายใจ*

พระเถระได้กลับจากเทวโลกเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า และทูลถามว่า *"พระเจ้าข้า ทิพย์สมบัติเกิดแก่คนผู้ทำความดีที่ยังมีชีวิตอยู่ในมนุษย์โลกนี้มีด้วยหรือ?"*

"โมคคัลลานะ" พระองค์ตรัสตอบ *"ทิพย์สมบัติเกิดแก่นายนันทิยะในเทวโลก เธอเห็นเองแล้วมิใช่หรือ ไฉนจึงถามเรา?"* และพระองค์ได้ตรัสต่อไปว่า

"โมคคัลลานะ เหมือนใครๆ ยืนอยู่ที่ประตูเรือน เห็นบุตรและพี่น้องผู้จากไปนานกลับมา เขาพึงกลับเข้ามาในเรือนโดยเร็ว แล้วบอกว่าคนโน้นมาแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ พวกญาติของเขาย่อมยินดีร่าเริง ออกมาจากบ้านโดยขมีขมันยินดีกับผู้นั้นว่า พ่อมาแล้ว พ่อมาแล้ว ฉันใด เหล่าเทวดาต่างมาคอยต้อนรับบุรุษหรือสตรีผู้ทำความดีไว้ในโลกนี้ ฉันนั้นเหมือนกัน" แล้วทรงตรัสพระคาถาแปลแล้วได้ความว่า

---

* จากนิทานธรรมบทบั้นปลาย โดยคุณทองพูน สุทธหลวง หน้า ๒๓๖

"บุรุษผู้จากไปนาน
เมื่อกลับมาจากไพรัชสถานโดยสวัสดี
ญาติและมิตรสหายย่อมยินดีต้อนรับ
บุญที่ได้ทำไว้ในโลกนี้
ย่อมต้อนรับผู้ที่จากไป
เหมือนญาติที่รักมาจากที่ไกล
ฝูงชนย่อมเต็มใจต้อนรับ" (แปลโดย คุณเสถียรพงษ์ วรรณปก)

ผู้เขียนคิดว่า ต่อไปนี้เราอย่ามัวแต่ไปน้อยใจในโชคชะตาหรือดวงของเราเลยว่า เกิดมาไม่สวย ไม่รวย เพราะสิ่งเหล่านี้มันเป็นอดีตไปแล้ว ไม่มีใครแก้ไขได้ พระพุทธเจ้าท่านทรงตรัสว่า ปัจจุบัน (หรือวันนี้) สำคัญที่สุด ถ้าปัจจุบันทำดี อนาคตและอดีตก็จะดีเอง เพราะวันนี้ก็จะได้ชื่อว่าเป็นอนาคตของเมื่อวานนี้ และเป็นอดีตของวันพรุ่งนี้ และถ้าจะมองในเรื่องของชาติแล้ว **"ชาตินี้"** จะได้ชื่อว่าเป็น **"ชาติก่อน"** หรือ **"กรรมเก่า"** ที่เรามักพูดกัน แต่ก็แก้ไขไม่ได้นั่นเอง

เรื่องบุญนั้นมีอยู่ ๓ อย่าง คือ **"บุญติด"** บางคนเกิดมารวยเพราะบุญติดตามมาให้ผลเลย บางอย่างเป็น **"บุญตาม"** คือ เกิดมาอาจไม่รวยทันที แต่บุญที่ได้สั่งสมไว้ก็หนุนตามส่งให้รวยจนได้ในที่สุด บางอย่างก็เป็น **"บุญรอ"** คือ บุญที่ทำไว้ไปรอเราอยู่ ดังเรื่องของนายนันทิยะนั้น คนบางคนเกิดมารวยก็เกิดความประมาท พอพระท่านสั่งสอนว่า ทานทำให้รวย ก็โต้แย้งว่า ผมไม่ทำทานก็รวยอยู่แล้ว เหตุปัจจัยที่จะเป็นบุญรอ บุญติด และบุญตาม ก็ไม่มี พอต้องกลับมาเกิดอีก ก็กลายเป็นคนจน เพราะกินบุญเก่าหมดแล้ว พอเป็นคนจน ฟังพระสอนว่าการบริจาคทำให้รวย ก็คิดสร้างบุญกุศล เหตุปัจจัยที่จะเป็นบุญรอ บุญติด และบุญตามก็มี พอเกิดอีกทีก็เป็นคนรวย เป็นวัฏสงสารอยู่อย่างนี้

ดังนั้น ใครก็ตามที่เกิดมาเป็นคนรวย มีทรัพย์สมบัติที่จะทำบุญทาน และมีความยินดีในการทำบุญทานแล้ว ถือว่าเป็นผู้โชคดี เป็นผู้ฉลาด ถือว่าสร้างเหตุไว้ดี เกิดอีกกี่ชาติๆ ก็เป็นคนรวยสูงขึ้นเรื่อยๆ ไม่ตกต่ำ

อย่าไปเข้าใจผิดๆ ว่า ทุกอย่างแล้วแต่กรรมเก่า แก้ไขอะไรไม่ได้ เราสร้างกรรม (ดี) ใหม่ได้ เพื่อให้ได้รับผลดีในชาตินี้ได้ หากเปรียบเกลือเสมือนเป็นความโชคร้ายภัยพิบัติ ถ้าเราใส่เกลือ ๑ ช้อน ลงในน้ำ ๑ แก้ว อาจมีรถเค็ม แต่ถ้าเกลือ ๑ ช้อนเดิมนี้ ใส่ลงในน้ำ ๑ ถัง เราไม่สามารถสัมผัสรสเค็มได้ น้ำปริมาณ ๑ ถัง เหมือนกับความดีหรือบุญทานที่เราทำเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และอย่างต่อเนื่องนั่นแหละ ภัยพิบัติก็อาจไม่เกิดกับเราเหมือนผลกรรมบางอย่าง เปรียบเหมือนหมาไล่เนื้อ

ครั้งหนึ่งท่านพระสารีบุตรได้ทำนายหลานของท่านว่าจะเสียชีวิตภายใน ๗ วัน ไหนๆ จะเสียชีวิตแล้ว เณรก็ขอลาไปลาโยมแม่ ขณะเดินทางกลับ เห็นปลาอยู่ในหนองน้ำจะแห้งดิ้นเพื่อชีวิต ด้วยจิตสงสารก็จับไปปล่อย อยู่ต่อมาก็ไม่เห็นเป็นอะไร จึงไปทูลถามพระพุทธเจ้าๆ ก็บอกถึงเหตุที่รอดชีวิตเพราะจับปลาไปปล่อย

จะเห็นว่าการรอดชีวิตหรือไม่ อยู่ที่กรรม (การกระทำ) ของเณร ไม่ได้อยู่ที่ใครบันดาลให้เป็นไป หากบอกว่าจะเสียชีวิต แต่กลับทำกรรมไม่ดี เช่น ไปฆ่าสัตว์ตัดชีวิต หรืออยู่เฉยๆ ไม่ทำความดี ไม่เพิ่มปริมาณน้ำให้มากตามตัวอย่างข้างต้น เณรก็อาจจะเสียชีวิตจริงๆ ตามคำทำนายของท่านพระสารีบุตรก็ได้

ด้วยเหตุนี้จึงถือเป็นประเพณีสืบต่อว่า เคราะห์ร้ายให้ปล่อยปลา เพราะปลาคือนักโทษประหารดีๆ นี่เอง เขาต้องซื้อไปแกงแน่นอน เรื่องนี้ให้ข้อคิดกับเราต่อไปอีก ๒ ข้อว่า ไม่มีใครรู้แน่ว่าเราจะเคราะห์ร้ายเมื่อใด ผู้เขียนจึงถือเป็นสูตรกับครอบครัวว่าเราจะปล่อยปลาด้วยกันเฉลี่ยเดือนละครั้ง และต้องเป็นปลาที่เขาขายเพื่อเอาไปทำอาหาร ไม่ใช่ปลาเพื่อปล่อยโดยเฉพาะ

อีกข้อหนึ่ง คือ หมอดูนั้น ดูอดีตมักแม่น เพราะเป็นกรรมที่เราได้ทำไปแล้ว แต่อย่าไปเชื่อคำทำนายในอนาคตให้มากนัก อาจเป็นจริงหรือไม่จริงก็ได้ขึ้นอยู่กับการกระทำ (กรรมดี กรรมชั่ว) ของเราเองประกอบด้วย ดุจดังเณรตามตัวอย่าง หากหมอดูทำนายว่าเราจะสอบตก แล้วท้อถอยไม่ดูหนังสือ เพราะคิดว่าตกแน่ๆ อย่างนี้ ก็คงจะสอบตกตามคำทำนาย แต่ถ้าเรามุมานะดูหนังสือให้มากยิ่งขึ้น หาผู้รู้ช่วยสอนช่วยติวให้ ก็อาจสอบได้จริงๆ ก็ได้

ถ้าเราต้องการให้ชะตาชีวิตหรือโชคของเราทำอะไรให้ราบรื่น ไม่ติดขัด เราก็ต้องสร้างปัจจัยเหตุนั้นๆ ขึ้นมา เช่น อย่าหัดเป็นคนแกล้งคน ดึงเรื่องให้มันล่าช้าทั้งๆ ที่เป็นหน้าที่ของตน (ที่ดึง อาจเป็นเพราะไม่ชอบคนนั้นหรือไม่ให้ของใต้โต๊ะ เป็นต้น) พยายามช่วยเหลือคนอย่างเต็มใจและกุลีกุจอ เมื่อเราพยายามสร้างปัจจัยอย่างนี้เรื่อยๆ และอย่างต่อเนื่องแล้ว ท่านเองก็จะมีโชคในทางที่ทำอะไรไม่ติดขัดด้วยเช่นเดียวกัน สิ่งที่เราทำลงไปแล้วก็จะได้ชื่อว่า เป็น **"กรรมเก่า"** ทั้งสิ้น และสิ่งนั้นๆ จะต้องหวนกลับมาหาเราทั้งนั้น ช้าหรือเร็วในรูปใดรูปหนึ่งเท่านั้นเอง อย่าหลงเข้าใจผิดว่าคนนั้นคนนี้ทำชั่วหรือไม่ดีแต่เห็นสบาย (ดูจากภายนอก) หรือมีเงิน หนังนั้นต้องดูให้จบ หนังตามโรงอาจฉายจบใน ๒ ชั่วโมง รู้เรื่องว่าเป็นอย่างไร? หนังบางเรื่องดูเป็นอาทิตย์หรือเป็นเดือนกว่าจะจบ บางเรื่องฉายเป็นตอนๆ กว่าจะจบเป็นปี ผลกรรมดีกรรมชั่วของคนก็เช่นเดียวกัน อาจต้องรอดูจนเขาตาย หรือรอจนชั้นลูกหลานของเขา ซึ่งจะส่งผลให้เห็นช่วงนั้นก็มี ใคร่ขอฝากข้อคิดไว้ ๒ ข้อคือ

ท่านอยากให้ดวงหรือโชคของท่านเป็นไปในทางใด ก็ขอให้สร้างปัจจัย หรือเหตุในเรื่องนั้นขึ้นมา เช่น อยากมีที่ดินกับเขาบ้างเพราะชาตินี้เราไม่มี ก็คอยร่วมทำบุญกับเขาเกี่ยวกับที่ดิน เช่น ซื้อที่ดินถวายวัด สร้างโรงพยาบาล เป็นต้น หรือเราเป็นคนมีการศึกษาไม่ดี หรือไม่มีการศึกษา ก็คอยเกื้อกูลผู้อื่นทางการศึกษาไว้ เช่น สมทบทุนสร้างโรงเรียน ให้ทุนการเรียนแก่นักเรียนยากจน เป็นต้น เพียงแต่ว่าเหตุในเรื่องนั้นๆ ต้องทำให้มากขึ้นๆ ทำเรื่อยๆ และอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดยั้ง ประดุจดังพัดลมที่หมุนไม่หยุด พระพุทธองค์ทรงตรัสแปลแล้วได้ความว่า

ถ้าหากจะทำความดี
ก็ควรทำดีบ่อยๆ
ควรพอใจในการทำความดีนั้น
เพราะการสะสมความดีนำสุขมาให้

และในมุมกลับกัน พระองค์ได้ทรงตรัสไว้ว่า

ถ้าหากจำต้องทำชั่วไซร้

ก็ไม่ควรทำบ่อยนัก

และไม่ควรพอใจในการทำชั่วนั้น

เพราะการสะสมบาปนำทุกข์มาให้

หรืออยากรวย ทำการค้าอะไรไม่ขาดทุน คือมีโชคดีหรือดวงดีในทางนี้ก็ให้นึกถึง

๑) วนิชชสูตร

๒) จูฬกัมมวิภังคสูตร

๓) สัปปุริสทาน ๕ ประการ

๔) นึกถึงคำของพระที่ให้พรหลังจากท่านให้ศีลแล้วว่า

สีเลนะ สุคติง ยันติ : บุคคลจะไปสู่สุคติได้ก็เพราะศีล

สีเลนะ โภคสัมปทา : บุคคลจะได้โภคทรัพย์สมบัติก็เพราะศีล

สีเลนะ นิพพุติง ยันติ : บุคคลจะดับทุกข์ความเดือดร้อนจนเข้าถึงสู่พระนิพพานได้ก็เพราะศีล

นี่คืออานิสงส์ของศีล ซึ่งเราควรรักษาศีลให้บริสุทธิ์ไว้

๕. โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับพ่อค้า ให้นึกถึง *ปาปณิกสูตร* (สูตรของพ่อค้า) ซึ่งเป็นพระสุตตันปิฎก อังคุตรนิกาย ติกนิบาตร ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับครบ ๒๐๐ ปี แห่งจักรีวงศ์ เล่มที่ ๓๔ หน้า ๖๓ ซึ่งกล่าวว่า พ่อค้าที่ประกอบด้วยองค์ ๓ ย่อมถึงความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ความไพบูลย์ในโภคทรัพย์ในเวลาไม่นาน ทำให้ได้โภคทรัพย์ที่ยังไม่ได้ และทำให้โภคทรัพย์ที่ได้แล้วให้ทวีขึ้นองค์ ๓ นั้น ได้แก่

ก. มีตาดี (จักขุมา) คือเป็นผู้มีสายตากว้างไกล รู้ว่าสินค้าใดควรซื้อควรขาย กะทุนเก็งกำไรได้แม่นยำ ถ้าจะพูดในยุคโลกาภิวัตน์ก็เรียกว่า เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ดีนั่นเอง

ข. จัดเจนธุรกิจ (วิธุโร) คือเป็นคนฉลาด ไปหาซื้อสินค้าในที่หาได้ง่าย และนำไปขายในที่สินค้าหาได้ยาก เรียกว่าเป็นคนมีหัวการค้า มีแววนั่นเอง เป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร เมื่อทำได้อย่างนี้ เขาย่อมได้ลาภเพิ่มขึ้น ๑๐ เท่าบ้าง ๒๐ เท่าบ้าง

ค. มีแหล่งทุนพร้อมเป็นที่พึ่งพิงได้ (นิสสยะสัมปันโน) คือรู้จักคนกว้างขวาง (ถ้ารู้จักคนมากนั้น รวมถึงผู้ที่เป็นแหล่งเงิน และทำตัวให้เชื่อถือไว้ใจ และทำให้เขาวางใจได้ ก็จะยิ่งนับว่าเป็นผลดียิ่งขึ้น...ผู้เขียน)

อีกข้อหนึ่งที่อยากให้ข้อคิดคือ ท่านอาจเลี่ยง *"กฎหมาย"* ได้ แต่ท่านไม่อาจเลี่ยงหรือหนี *"กฎแห่งกรรม"* ได้เลย ดังพุทธพจน์ที่ว่า

ไม่ว่าบนท้องฟ้า
ไม่ว่าท่ามกลางมหาสมุทร
ไม่ว่าในหุบเขา
ไม่มีแม้แต่แห่งเดียว
ผู้ที่ทำกรรมชั่วอาศัยอยู่
จะหนีพ้นกรรมไปได้

Neither in the sky nor in mid-ocean
Nor in clefts of the rocks
Nowhere in the world is a place to be found
Where abiding one may escape from
the consequences of an evil deed

โชคหรือดวง ไม่ว่าโชคดีโชคร้าย ดวงดีหรือดวงร้าย เราสามารถสร้างได้ด้วยตัวของเราเอง ไม่มีใครดลบันดาลให้เป็นไป นอกจากตัวเราทำตัวของเราเองเท่านั้น เป็นไปตามที่ท่านอัสสชิได้ตอบคำถามของนายอุปติสสะ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นพระสารีบุตรอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธองค์ว่า

เย ธัมมา เหตุปปะภะวา เตสัง เหตุง ตะถาคะโต
เตสัญจะ โย นิโรโธ จะ เอวังวาที มหาสะมะโณ

สิ่งทั้งหลายเกิดแต่เหตุ พระตถาคตตรัสถึงเหตุแห่งสิ่งเหล่านั้น และการดับเหตุแห่งสิ่งเหล่านั้น พระมหาสมณะสอนอย่างนี้

โดย ทัศน์ชัย บัณฑิตกุล

วัตถุมงคลที่พระเดชพระคุณพระครูวิสุทธิสังวร (หลวงพ่อใช่) ได้เมตตาอธิษฐานจิตให้นั้น คณะผู้จัดทำมีความเห็นว่าสมควรจะได้จัดพิมพ์บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ของอนุชนสืบไปภายหน้า เนื่องจากเล็งเห็นว่าวัตถุมงคลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปองค์ปฏิมากร, รูปพระอสีติมหาสาวก หรือรูปเหมือนครูบาอาจารย์ก็ดี ย่อมเป็นเครื่องเตือนสติเตือนใจให้ประพฤติดีประพฤติชอบทั้งสิ้น พระเดชพระคุณพระราชวุฒาจารย์ (หลวงปู่ดูลย์ อตุโล) วัดบูรพาราม จ.สุรินทร์ เคยตอบสาธุชนเกี่ยวกับเรื่องวัตถุมงคลว่า

"พวกท่านทั้งหลายแสดงความสนใจในการบำเพ็ญภาวนา ก็จงพากันบำเพ็ญภาวนาไป ไม่ต้องไปห่วงไปสนใจกับวัตถุมงคลอันเป็นของภายนอกนี้ แต่สำหรับผู้ที่มีจิตใจเพลิดเพลินอยู่ ยังยินดีในการเกิดการตายในวัฏสงสาร ยังไม่สามารถรับธรรมของพระพุทธองค์ได้ ก็ให้อาศัยวัตถุภายนอก เช่น วัตถุมงคล เป็นที่พึ่งไปก่อนเถิด อย่าไปตำหนิติเตียนอะไรเลย ครั้นเขาเหล่านั้นประสบเหตุเภทภัยมีอันตรายแก่ตน และเกิดแคล้วคลาดด้วยคุณแห่งพระรัตนตรัยก็ดี ด้วยเหตุบังเอิญก็ดี ก็จะทำให้เขาเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้ในภายหลัง ซึ่งจะเป็นเหตุให้เจริญงอกงามในทางที่ถูกต้องได้เอง"

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา

พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์

“อาตมาเคยนั่งกรรมฐานอยู่ในป่าช้า
เมื่อจิตไม่สงบก็ระลึกถึงว่า
“ภิกษุ เธอจงทำจิตให้เป็นสมาธิ
ย่อมรู้ความเป็นจริง”
ก็เลยตักเตือนตนว่า
เรายังทำจิตไม่เป็นสมาธิ ก็คงไม่รู้ความเป็นจริง
เลยพยายามยึดเอาหลักนี้เป็นผู้ฝึกจิตตนเอง
ไม่ได้นึกอะไรมาก
นึกแต่ว่าเมื่อจิตไม่สงบ ย่อมไม่รู้ความเป็นจริง
จับยึดเอาหลักนี้เป็นข้อวัตรปฏิบัติอยู่ทุกขณะ
ฝึกเตือนตนเอง”

หลวงปู่สังวาลย์ เขมโก

พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์

วัดทุ่งสามัคคีธรรม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

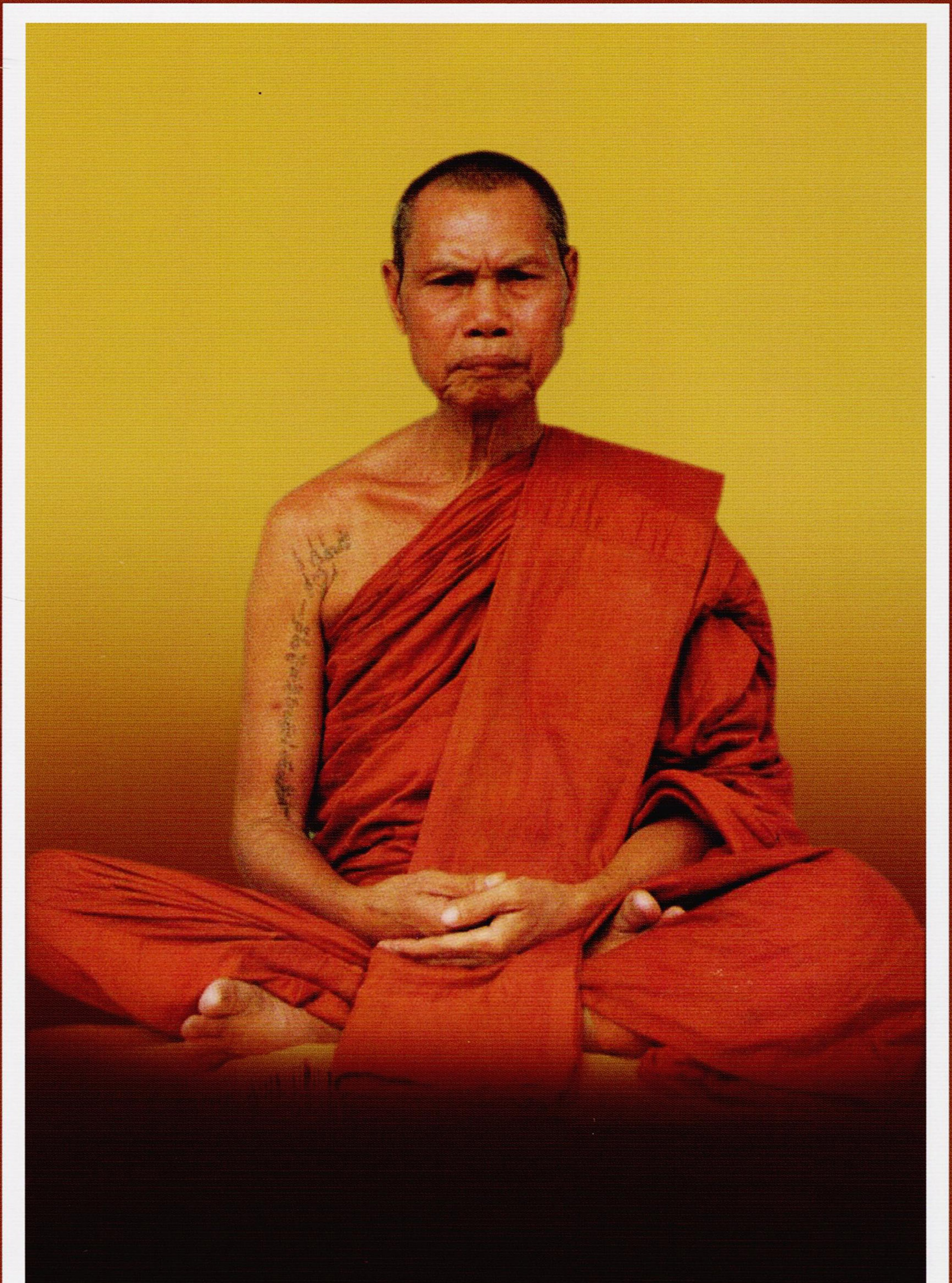

สังเขปประวัติ

พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์

ประวัติ

หลวงปู่สังวาลย์ เขมโก เดิมชื่อ สังวาล จันทร์เรือง เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ ตรงกับวันจันทร์ เดือน ๔ ปีมะโรง ณ บ้านหนองผักนาก ต.หนองผักนาก อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี บิดาชื่อนายห่วง มารดาชื่อนางวาด เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวน ๕ คน ดังนี้

๑. นายวุธ จันทร์เรือง

๒. นายเวทย์ จันทร์เรือง

๓. หลวงปู่สังวาลย์ เขมโก

๔. พระสมบูรณ์ จิตฺตวโร

๕. แม่ชีสายบัว อภิเดช

ครอบครัวของท่านประกอบอาชีพทำนา เมื่ออายุครบบวช ก็อุปสมบทเมื่อเดือน ๘ การบวชครั้งนั้น ท่านสวดมนต์ได้เพียงบท **อิติปิ โสฯ** กับ **พาหุงฯ** เท่านั้น นอกนั้นสวดไม่ได้เพราะอ่านหนังสือไม่ออก จึงลาสิกขาไปทำนา

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ อายุได้ ๒๖ ปี จึงแต่งงานกับแม่บาง หลังจากแต่งงานอยู่กินไม่นาน ก็เกิดโรคภัยเบียดเบียน ทำนาไม่ได้ ภรรยาต้องทำเสียเอง ส่วนตัวท่านก็ทำหน้าที่หุงหาอาหารแทน ต้องทนทุกขเวทนาด้วยโรคเหน็บชาเป็นเวลา ๒ ปี ระหว่างนั้นก็ได้

ฝึกกรรมฐาน โดยได้รับคำแนะนำจากแม่ชีจินตนา ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อสด วัดปากน้ำภาษีเจริญ ปฏิบัติตามจนได้อารมณ์กรรมฐาน ประกอบกับท่านเกิดการเบื่อหน่ายต่อโรคภัยไข้เจ็บที่เบียดเบียนท่านอยู่ตลอดเวลา

ครั้งหนึ่งแม่บางเกิดป่วย ท่านก็ช่วยดูแลตามประสาสามี ธรรมดาของคนป่วยย่อมมีความอิดโรยเป็นธรรมดา และช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ท่านได้ช่วยตักน้ำรดศีรษะให้แม่บาง พอน้ำราดลงบนเส้นผม ไอระเหยจากน้ำที่โดนเส้นผมนั้นส่งกลิ่นเหม็นน่ารังเกียจ เนื่องจากไม่ได้ทำความสะอาดเป็นเวลานาน ทำให้ท่านเกิดความสลดสังเวชใจเป็นอย่างยิ่งว่า ร่างกายของคนเรานี้เป็นสิ่งที่ไม่น่ายินดี เป็นรังแห่งโรค เป็นที่เกิดแห่งทุกข์

และมีอีกครั้งหนึ่ง ขณะท่านยืนส่องกระจกเงาบานใหญ่ บังเอิญมีผู้หญิงเดินผ่านมา ท่านกลับเห็นเป็นโครงกระดูกเดินได้ผ่านหน้าท่านไป ด้วยตัวท่านเป็นผู้ฝึกกรรมฐานอยู่เสมอนี่เอง จึงทำให้มีความรู้เห็น มีญาณทัศนะปรากฏขึ้น ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ท่านเห็นภัยในสังขารยิ่งขึ้น และเกิดความเบื่อหน่ายในการครองเรือนอีกต่อไป การสละจากการครองเรือนจึงเกิดขึ้น ท่านจึงบอกแม่บางให้รู้ถึงความตั้งใจอันแน่วแน่ที่จะไปสู่พระธรรมวินัยของพระบรมศาสดาเพื่อที่จะทำที่สุดของทุกข์ให้จงได้

เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๔๙๔ ท่านได้อุปสมบทอีกครั้ง ณ วัดนางบวช อ.เดิมบาง-นางบวช จ.สุพรรณบุรี เวลา ๑๔.๔๕ น. ท่านพระครูแขก เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้รับฉายาเขมโก

ในการบวชครั้งนี้ ท่านตั้งใจปฏิบัติธรรมเจริญภาวนาอย่างเคร่งครัด อยู่ในป่าช้าวัดบ้านทึง เป็นเวลา ๖ พรรษา โดยฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อมหาทอง โสภโณ วัดบ้านทึง จ.สุพรรณบุรี

ธุดงควัตรที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ในป่าช้าวัดบ้านทึง

๑. อยู่ป่าช้าเป็นวัตร

๒. บิณฑบาตเป็นวัตร

๓. ฉันอาหารมื้อเดียวเป็นวัตร

๔. ฉันในภาชนะเดียวเป็นวัตร

๕. ถือผ้าสามผืนเป็นวัตร

เมื่อท่านต้องออกจากป่าช้าวัดบ้านทึง เพราะเหตุมีการปรับปรุงป่าช้าให้มีความเหมาะสม ท่านจึงเดินทางสู่วัดทุ่งสามัคคีธรรม อันเป็นวัดบ้านเกิด เพื่อจะโปรดโยมของท่านและบรรดาญาติโยมที่นิมนต์ท่านไว้ ถึงแม้ว่าหลวงพ่อจะออกจากป่าช้ามาแล้วก็ตาม แต่ท่านก็มิได้ละเลยในการปฏิบัติแม้แต่น้อย ถ้าพูดถึงเรื่องนี้ ก็ให้นึกถึงคำของท่านที่ได้กล่าวว่า **"นักปฏิบัติจะทิ้งการปฏิบัติไม่ได้จนกว่าจะหมดลม"** ท่านเองก็เป็นเช่นนั้น เมื่อท่านมาอยู่วัดทุ่งสามัคคีธรรม หากมีโอกาสหาความวิเวกคราใด ท่านก็จะเจริญภาวนาอยู่เสมอ

ครั้งหนึ่งขณะที่ท่านกำลังเจริญสมาธิในวิหารเก่าภายในวัด เพราะท่านเป็นคนบ้านนี้ ก็ย่อมมีคนอยากทดสอบ หรืออยากจะแกล้ง หรือด้วยเหตุใดไม่ทราบได้ ชายผู้นั้นเห็นท่านกำลังนั่งสมาธิ ก็จับตัวท่านหมุน เหมือนคนนั่งอยู่บนเก้าอี้ตัดผม ท่านบอกว่า ท่านไม่มีจิตคิดโกรธเลย จนล่วงเลยมานานแล้วก็ตาม ท่านก็ยังไม่มีความโกรธต่อชายคนนั้น

ท่านกล่าวว่า **"จิตที่ปราศจากความโกรธ อันเปรียบเสมือนเครื่องเสียดแทงสัตว์โลกเกิดขึ้นกับผู้ใด ผู้นั้นย่อมเป็นผู้มีความสุข จะอยู่ที่ไหน หรือจะไปที่ใดก็ดี เป็นสุคโต"** นับได้ว่าหลวงพ่อท่านเป็นผู้มีธรรมอันเป็นเกษมโดยแท้

การเผยแผ่ธรรมในระยะเริ่มแรกมีอุปสรรคมาก เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ บางคนถึงกับมาทำร้ายท่าน และขัดขวางการเผยแผ่ทุกรูปแบบ ท่านเคยปรารภว่า การใดเป็นกิจเพื่อพระพุทธศาสนา เพื่อพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า ท่านจะ

ไม่ละเลยในการทำกิจนั้น ถึงแม้ว่าจะต้องหมุนล้อธรรมจักรแต่เพียงลำพังผู้เดียวก็ตาม ท่านก็จะไม่ย่อท้อ

ในที่สุด ท่านก็สามารถฟันฝ่าอุปสรรคไปได้ และเผยแผ่ธรรมให้ทุกคนรู้จักอย่างกว้างขวาง ท่านได้กล่าวว่า **"เราสงสาร เราอยากให้ทุกคนไปนิพพาน ไม่อยากให้ไปนรกกัน"** และท่านยังสอนให้รู้จักการให้อภัยว่า **"ใครจะว่าอะไรต่ออะไร ก็เป็นเรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องของเรา อย่างนี้ก็สบายใจ อภัยให้เขาดีกว่า ไม่พยาบาทจองล้างกัน อภัยทานได้บุญแรงดีนะ"**

หลวงปู่สังวาลย์ท่านได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจตลอดเสมอมาในอันที่จะดำเนินรอยตามพระยุคลบาท พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้ดับขันธปรินิพพานนานแล้วก็ตาม แต่การประพฤติวัตรปฏิบัติอยู่ในธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด สำรวมอยู่ในศีลาจริยวัตรของสมณธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสมควรแก่การเทิดทูนไว้เป็นปูชนียบุคคลเป็นแบบอย่างแก่บรรดาอนุชนรุ่นหลัง ตลอดจนศิษยานุศิษย์ได้เชื่อฟัง และกระทำตามด้วยความเคารพอันเป็นคุณงามความดีแก่ตนเอง และสมควรแก่เราทั้งหลายผู้เป็นศิษย์ควรจะสำนึกอย่างแน่นแฟ้นว่าครูบาอาจารย์ควรที่ต้องยกย่องและยกเว้นเป็นที่สุด ปฏิปทาภาคปฏิบัติตลอดจนความละเอียดลออในการอรรถาธิบายอันแตกฉานของท่านบ่งบอกในความมีปฏิสัมภิทาญาณอย่างสมบูรณ์ ธุดงควัตรที่ท่านได้กระทำมาเป็นที่หาได้ยากยิ่งนักในปัจจุบัน การเข้าไปไต่สวนข้อธรรมในป่าช้าถึง ๖ ปี แสดงเห็นได้ว่า *ขันติธรรม* และ *ทมะ* คือความข่มใจต่างๆ อันเป็นทมะในตัวท่านนั้นเปี่ยม ยากที่จะพรรณนาได้ คุณธรรมความดีของท่านสมควรที่จะยกย่องบูชา ดังที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

ปูชา จะปูชะนียานัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง

การบูชาบุคคลที่ควรบูชาเป็นมงคลอันสูงสุด

ปกิณกธรรม

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีอานุภาพมากนะ
ถึงคราวคับขันจริงๆ ช่วยได้ ถ้าเรานับถือจริงก็ไปสวรรค์ได้
ถ้าเราไม่นับถือก็ไปนรก เราแค่ระลึกเท่านั้นก็ยังใช้ได้

* * * * * * *

นักบวชต้องเจริญเมตตากัน ทางกาย วาจา อย่าได้เบียดเบียนกันว่า..ไม่ดี... ไม่ชอบใจ คนนี้ไม่ดี คนโน้นไม่ดี อย่างโน้นอย่างนี้ นี่แหละเบียดเบียนกันแล้ว ไม่ใช่ดีนัก เป็นนักบวชชั้นเลวๆ เป็นนักบวชที่ไปนรก ไม่ใช่นักบวชที่จะไปสวรรค์ นิพพาน นักบวชต้องมีพรหมวิหาร ๔ เป็นผู้รักใคร่ นักบวชมาจากทิศไหนๆ ก็ดีด้วยกันหมด เหมือนกับเราเป็นพี่น้องท้องเดียวกัน อย่าเบียดเบียนกันทางวาจา คนมีศีล มักจะเบียดเบียดกันทางวาจากันมาก เบียดเบียนกัน ตีกัน ทะเลาะกันนี่แหละ นรกทั้งนั้น

* * * * * * *

ความเป็นพระสงฆ์ทรงพระวินัยนั้น ต้องปลูกศรัทธา ไม่ใช่เรียกร้องศรัทธา ถ้าเป็นพระดี คือ ศีลดี สมาธิดี พระวินัยดี ปัญญาดี นั่นแหละจึงจะถูกดี

ใครชมว่าดี พูดธรรมะได้ แต่ศีลไม่ดี สมาธิไม่ดี พระวินัยไม่ดี ก็ไม่ถูกดี ใครจะชมเท่าไรก็ป่วยการ

* * * * * * *

คนเราถ้าไม่ถึงเวลาตายแล้ว ไม่ระลึกถึงพระหรอก พอกลัวตายขึ้นมาไม่มีที่พึ่ง หลวงพ่อดีๆ อยู่ที่ไหนก็ระลึกถึงหมด นี่แหละ เขาว่ายามทุกข์ขึ้นมาก็ระลึกถึงพระ เวลาดีๆ ไม่ระลึกถึงหรอก

* * * * * * *

เหล่ามารทั้งหลายไม่เท่ากับมารในหัวใจคนหรอก มารข้างนอกไม่ต้องกลัว ให้มันมาเถอะ กลัวแต่มารในตัวเรานี่แหละ ให้เอาออกเสีย

* * * * * * *

ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย นี่เป็นภัยอันน่ากลัวของพวกเรา

* * * * * * *

หลวงพ่อใหญ่เล่าให้ฟัง

เมื่อวันพระแรม ๘ ค่ำ เดือน ๓ ปีมะแม

บทอาการวัตตาสูตรนี่นะ เทวดาจะหมดอายุแล้วจะต้องจุติ จึงเสียใจ ก็เที่ยวถามหมู่เทพเทวดาทั้งหลาย เทวดาผู้ใหญ่บอกให้เอาอาการวัตตาสูตรมาสวด สามารถอายุยืนนานได้

เราอยากจะช่วยรักษาบทสวดนี้เอาไว้ไม่ให้สูญหาย พิมพ์ตัวโตๆ นะ จะได้สวดกัน

ก่อนนี้เราอยู่ในป่าช้า แรมค่ำหนึ่งหรือสองค่ำ เดือนยังไม่ทันพ้นยอดไม้ เรากำลังนั่งสมาธิอยู่ ฝันว่ามีคนมาสวดอาการวัตตาสูตรให้กับเรา บอกจะป้องกันไว้ให้ ป่าช้าก็สะท้านหวั่นไหวเหมือนพายุพัดอึกทึก เหมือนวัวควายมันกำลังวิ่งมา หมาที่อยู่ที่นั่นมันก็เห่าแบบกลัวเลยนะ แต่เราก็ไม่หวั่นไหวเลย นั่งเฉย พอรุ่งเช้าเราไปดู ก็เห็นกิ่งยางกับต้นไม้ในป่าช้าหักจริงๆ พออีก ๒ วัน ก็ฝันว่าให้เราท่องมนต์บทนี้ทั้งๆ ที่เราสวดไม่ได้ พอรุ่งขึ้นในบิณฑบาต ก็มีคนมาใส่บาตร เอาบทสวดนี้มาให้กับเรา เราก็เลยสวด สวดจนขึ้นใจแบบท่องปาติโมกข์ พอได้กรรมฐานเลยไม่ได้สวดเลย

"ท่องบทนี้ไปที่ไหนไม่อดอยากนะ ใครท่องแล้วไปไหนจะไม่อดอยาก จะไม่ตายโหง หมาบ้า ควายบ้า จะไม่ทำลายได้ มีอานุภาพดี

พิมพ์ตัวโตๆ นะ พิมพ์สีอะไรแบบไหนก็ดีทั้งนั้น สำหรับเราไม่มีอะไรไม่ดี ทุกอย่างดีหมด"

"นักปฏิบัติ
เวลา ยืน เดิน นั่ง นอน ดื่ม กิน พูด คิด
พยายามสำรวมอินทรีย์สังวรให้มาก
เราเป็นผู้มีศีลแล้ว
ศีล ท่านแปลว่า การสำรวมกาย วาจา ใจ
ให้เรียบร้อยดีงาม
สมาธิ ท่านแปลว่า การรักษาใจมั่น
ความรอบรู้ในกองสังขาร ท่านเรียกว่า **ปัญญา**
คนเราถ้าขาดอินทรีย์สังวรเสียแล้ว
พระอริยเจ้า พระอริยมรรค พระอริยผล
จะเกิดขึ้นได้อย่างไร"

หลวงปู่สังวาลย์ เขมโก

หนังสืออ้างอิง

หลวงปู่บุดดา ถาวโร, ทางพ้นทุกข์, ๒๕๕๗.

พระครูวิสุทธิสังวร (ใช่ สุชีโว), งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูวิสุทธิสังวร (ใช่ สุชีโว, ๒๕๓๙, พิพิธการพิมพ์ ชลบุรี.

อาจริยบูชา พระอาการวัตตาสูตร อุณหิสวิชัยคาถา โพชฌังคปริตต์, ๒๕๔๖.

คำแผ่กุศลแก่สรรพสัตว์ทั่วแดนแห่งไตรภพ

ณ วัดป่าอัมพโรปัญญาวนาราม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ในพระสังฆราชูปถัมภ์ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
วันศุกร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐
ตรงกับวันขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๑ เช้าทำภัตกิจเสร็จ เวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น.

ตั้งนะโม ๓ จบ พร้อมกัน

มหากุศลผลบุญทั้งหมด ที่ปวงข้าฯ ทั้งหลาย ได้อุตส่าห์บำเพ็ญเพียรมาแล้ว ด้วยกาย วาจา ใจ ได้สร้างพุทธสถานทรัพยากร วัดป่าอัมพโรปัญญาวนาราม สร้างศาลาที่ประชุม เจริญพระพุทธมงคล สร้างพุทธปฏิมากรพระประธาน พระนาคปรกไว้บนศาลา และสร้าง พระปางนั่งขัดสมาธิไว้ที่พิพิธภัณฑ์ ได้น้อมบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ วัตถุมงคลมหามงคล พร้อมด้วยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก สร้างถนนลาดยางเข้าถึงประตูวัด สร้างแหล่งน้ำ สร้างกำแพงรอบพื้นที่วัด พร้อมด้วยสร้างเสนาสนะ น้อมถวายจตุปัจจัยไทยทานแก่พระสงฆ์ มาจากทิศทั้งสี่ สร้างคลังพัสดุและโรงครัว สร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ สร้างหนังสือโอวาทธรรม ของวิสุทธิบุคคล ถวายไว้ในบวรพุทธศาสนา พร้อมด้วยอานิสงส์รักษาศีล ๕ ทอดผ้าบังสุกุล รวมมหากุศลผลบุญทั้งหมด และที่ได้บำเพ็ญมาแต่ปางก่อน อันเกิดจากน้ำใจใสศรัทธา ของปวงข้าฯ ทั้งหลาย

ณ โอกาสนี้ ปวงข้าฯ ทั้งหลาย ขอน้อมจิตแผ่อุทิศให้บิดามารดา ผู้มีพระคุณหาประมาณ มิได้ พระอุปัชฌาย์ผู้เลิศคุณ พระอาจารย์ผู้เกื้อหนุน และพระมหากษัตริยาธิราชเจ้า ผู้ทรงมี พระคุณแก่แผ่นดินไทยทุกพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ล่วงลับไปแล้ว ตลอดท่านผู้มีบุญมีพระคุณทั้งหลาย จงได้รับมหากุศลผลบุญของปวงข้าฯ ทั้งหลาย ที่ได้พร้อมใจกันอุทิศในกาลนี้ โดยเจตนาตั้งใจในวันนี้ แผ่อุทิศมหากุศลผลบุญ ให้แก่สรรพสัตว์ และเปรตญาติทั้งหลาย นับแต่บรรพบุรุษในสมัยโบราณกาล ตลอดมา จนถึงปัจจุบัน ณ วันนี้ และดวงวิญญาณของเหล่านักรบผู้พลีชีพ เพื่อปกป้องแผ่นดินไทย รวมทั้งญาติมิตรหรือมิใช่ญาติมิใช่มิตร และสัตว์เหล่าอื่นที่เป็นกลางๆ พร้อมทั้งเทพทั้งปวง ใน ๑๐ แดนโลกธาตุ จงได้รับและอนุโมทนา ส่วนมหากุศลผลบุญ ที่ปวงข้าฯ ทั้งหลาย ได้ทำการอุทิศให้ในกาลครั้งนี้ เพื่อประโยชน์สุขไม่มีประมาณ

อนึ่ง สัตว์เหล่าใดยังไม่รับรู้ ส่วนมหากุศลผลบุญ ของปวงข้าฯ ทั้งหลายทำการอุทิศให้ ขอเชิญเทพทั้งปวงทุกชั้นภูมิ จงนำมหากุศลผลบุญไปแจ้งแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย ให้ได้รับ และอนุโมทนา ที่ปวงข้าฯ ทั้งหลายตั้งใจอุทิศให้ เมื่อตกทุกข์ขอให้พ้นจากทุกข์ เมื่อมีสุข ขอให้มีสุขยิ่งๆ ขึ้นไป ตราบก้าวเข้าสู่แดนบรมสุขเกษมสำราญ โดยทั่วกันเทอญ...

สาธุ สาธุ สาธุ

สาธุ าธุ

พระถาวโร หลวงปู่บุดดา ♦ พระครูสุทธิสังวร (พระสุชีโว หลวงปู่ใช่) ♦ พระเขมโก หลวงปู่สังวาลย์

อนุสรณ์พิพิธภัณฑ์ฉันทกรานุสรณ์